

Grantiau Treftadaeth y Loteri Genedlaethol – £10,000 i £250,000

Mae Grantiau Treftadaeth y Loteri Genedlaethol yn ein galluogi i ariannu prosiectau sy'n cysylltu pobl a chymunedau â threftadaeth genedlaethol, ranbarthol a lleol y DU.

Diweddarwyd y dudalen ddiwethaf: 3 Tachwed 2023. [Gweld pob diweddariad.](#)

Pwysig

Nid ydym bellach yn derbyn ffurflenni ymholiad prosiect na cheisiadau am grantiau rhwng £10,000 a £250,000 o dan ein Fframwaith Ariannu Strategol presennol. Bydd y rhaglen hon yn ailagor ym mis Ionawr gydag arweiniad a ffurflenni Treftadaeth 2033 newydd. [Gweld pa ariannu sydd ar gael gennym.](#)

Trosolwg

Gan ddefnyddio arian a godir gan y Loteri Genedlaethol, mae Cronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol yn ysbrydoli, yn arwain ac yn cefnogi treftadaeth y DU i greu newid cadarnhaol a pharhaol i bobl a chymunedau, nawr ac ar gyfer y dyfodol.

Grantiau Treftadaeth y Loteri Genedlaethol yw ein rhaglen agored ar gyfer pob math o brosiectau treftadaeth yn y DU.

Mae'r canllawiau hyn ar gyfer ceisiadau am grantiau o £10,000 i £250,000. Bydd yn dweud mwy wrthyich am y rhaglen a'r mathau o brosiectau y gallwn eu hariannu.

Ai dyma'r rhaglen gywir i chi?

- A yw eich sefydliad am gysylltu pobl a chymunedau â threftadaeth yn y DU?
- A fydd eich prosiect treftadaeth yn para hyd at bum mlynedd?
- A oes angen grant o rhwng £10,000 a £250,000 arnoch?
- Ydych chi'n sefydliad dielw, yn berchennog preifat ar dreftadaeth neu'n bartneriaeth?

Os ydych yn cytuno gyda'r holl gwestiynau uchod, yna gallwch ymgeisio am Grantiau Treftadaeth y Loteri Genedlaethol.

Sancsiynau Llywodraeth y DU

Mae'n rhaid i chi ddilyn yr holl ddeddfwriaeth a rheoliadau sy'n berthnasol i'ch prosiect - mae hyn yn cynnwys y [sanctsiynau economaidd presennol yn erbyn Rwsia](#).

Gwybodaeth bwysig

- Gofynion: ni ddylai eich prosiect ddechrau cyn i ni wneud penderfyniad a rhaid canolbwyntio ar dreftadaeth yn y DU.
- Dyddiadau cau: nid oes dyddiadau cau, felly gallwch wneud cais pryd bynnag y byddwch yn barod.
- Proses asesu: unwaith y byddwn yn derbyn eich cais a'r holl ddogfennau ategol cywir, byddwn yn asesu eich cais ac yn rhoi penderfyniad i chi ymhen wyth wythnos.
- Eich cyfraniad: ar gyfer ceisiadau o £100,000 i £250,000 mae'n rhaid i chi gyfrannu o leiaf 5% at gostau eich prosiect.

Nodiadau cymorth ymgeisio

Yn ein gwasanaeth 'Cael cyllid ar gyfer prosiect treftadaeth' newydd, gellir dod o hyd i nodiadau cymorth ac arweiniad wrth lenwi'r ffurflen gais. Cliciwch ar yr eicon 'i' i gael mynediad i'r rhain.

Darllen pellach

- [Derbyn grant o £10,000 i £100,000](#): sy'n dweud wrthy'ch beth sydd angen i chi ei wneud os ydych yn llwyddiannus a bod gennych fwy o fanylion am ein gofynion
- [Derbyn grant o £100,000 i £250,000](#)
- [Telerau Safonol y Grant £10,000 i £100,000](#): mae'n amlinellu telerau ein grantiau.
- [Telerau Safonol y Grant £100,000 i £250,000](#)
- [Ein proses ymgeisio](#): canllaw cam wrth gam byr ar gyfer gwneud cais am Grantiau Treftadaeth y Loteri Genedlaethol
- [Canlyniadau](#): yn nodi'r flaenoriaeth a chanlyniadau eraill a beth y maen nhw'n eu golygu
- [Canllawiau arferion da](#): cyngor ar ystod o bynciau i'ch helpu i gyflawni prosiect o ansawdd uchel

[Pan fyddwch yn barod, gwnewch gais ar ein porth ymgeisio](#)

Expand All accordions

Pwy all ymgeisio?

Gyda'r rhaglen yma, rydym yn derbyn ceisiadau gan:

£10,000–£100,000:

- ceisiadau gan sefydliadau dielw, perchnogion preifat treftadaeth a phartneriaethau

- dyddiadau cau: nid oes dyddiadau cau felly gallwch wneud cais pryd bynnag y byddwch yn barod
- proses asesu: unwaith y byddwn yn derbyn eich cais a'r holl ddogfennau ategol cywir, byddwn yn asesu eich cais ac yn rhoi penderfyniad i chi ymhen wyth wythnos

£100,000–£250,000:

- ceisiadau gan sefydliadau a phartneriaethau dielw dan arweiniad sefydliadau dielw
- dyddiadau cau: nid oes dyddiadau cau felly gallwch wneud cais pryd bynnag y byddwch yn barod
- proses asesu: unwaith y byddwn yn derbyn eich cais a'r holl ddogfennau ategol cywir, byddwn yn asesu eich cais ac yn rhoi penderfyniad i chi ymhen wyth wythnos
- eich cyfraniad: rhaid i chi gyfrannu o leiaf 5% o gostau eich prosiect

Dyma rai enghreifftiau o'r mathau o sefydliadau y gallwn eu hariannu:

- elusennau, ymddiriedolaethau a sefydliadau corfforedig elusennol
- grwpiau cymunedol a gwirfoddol
- cynghorau cymuned/plwyf
- cwmnïau buddiannau cymunedol
- sefydliadau ffydd neu eglwysig
- awdurdodau lleol
- sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus
- perchnogion treftadaeth preifat (er enghraifft, unigolion a sefydliadau masnachol)

Byddwn yn gofyn am gael gweld eich cyfansoddiad neu'ch dogfen lywodraethol (gweler Dogfennau ategol). Mae'n rhaid i chi gael o leiaf dau berson ar eich bwrdd neu bwyllgor rheoli nad ydynt yn gysylltiedig â gwaed neu briodas neu sy'n byw yn yr un cyfeiriad.

Os ydych yn berchennog preifat neu os yw perchennog preifat yn rhan o'ch prosiect, byddwn yn asesu a yw budd cyhoeddus yn drech nag unrhyw enillion preifat felly ystyriwch hyn yn eich cais.

Partneriaethau

Rydym yn eich annog i weithio gyda phobl eraill i ddatblygu a chyflawni eich prosiect. Os ydych yn bwriadu gweithio gyda sefydliad arall i gyflawni cyfran sylweddol o'ch prosiect, rydym yn eich cynghori i ffurfioli eich perthynas â chytundeb partneriaeth.

Os bydd eich partneriaid prosiect yn darparu nwyddau neu wasanaethau y telir amdanynt drwy ein grant, bydd angen i ni weld eich cytundeb partneriaeth fel rhan o'ch cais (gweler Dogfennau ategol).

Os ydych yn gwneud cais ar y cyd, bydd angen i chi benderfynu pa sefydliad fydd yr ymgeisydd arweiniol.

Bydd yr ymgeisydd arweiniol yn llenwi'r ffurflen gais ac, os byddwch yn llwyddiannus, y ffurflen derbyn y grant ac adrodd ar gynnydd. Fel arfer, rydym yn disgwyl i berchennog y dreftadaeth fod yn ymgeisydd arweiniol.

Os nad yw perchennog y dreftadaeth yn gwneud y cais, yna gofynnwn iddynt ymrwymo i delerau'r grant.

Nid ydym yn argymhell math neu fformat penodol o gytundeb partneriaeth. Mater i'r partïon sy'n ymwneud â phartneriaethau yw darganfod beth sydd orau iddynt.

Expand All accordions

Beth allwn ei ariannu?

Rydym yn ariannu prosiectau sy'n cysylltu pobl a chymunedau â threftadaeth genedlaethol, ranbarthol a lleol y DU.

Gall treftadaeth olygu pethau gwahanol i wahanol bobl. Gall fod yn unrhyw beth o'r gorffennol yr ydych yn ei werthfawrogi ac am ei drosglwyddo i genedlaethau'r dyfodol.

Fel canllaw, gallai hyn gynnwys:

- atgofion a phrofiadau pobl (a gofnodir yn aml fel 'hanesion llafar')
- traddodiadau diwylliannol (er enghraifft, straeon, gwyliau, crefftau, cerddoriaeth a dawns)
- natur (er enghraifft, cynefinoedd, rhywogaethau a daeareg)
- tirweddau naturiol a'r rhai wedi'u cynllunio fel parciau a gerddi
- archaeoleg gymunedol
- adeiladau, henebion ac amgylcheddau hanesyddol
- casgliadau o wrthrychau, llyfrau neu ddogfennau mewn amgueddfeydd, llyfrgelloedd neu archifau
- hanesion pobl a chymunedau neu leoedd a digwyddiadau
- treftadaeth ieithoedd a thafodieithoedd
- lleoedd a gwrthrychau sy'n gysylltiedig â'n hanes diwydiannol, morwrol a thrafnidiaeth

Ar lefel y grant hwn, gallwn hefyd ariannu gweithgareddau i gefnogi sefydliadau sydd am feithrin eu gallu neu gyflawni newid strategol sylweddol.

Gallai hyn gynnwys datblygu sgiliau neu wybodaeth newydd, archwilio modelau llywodraethu, arweinyddiaeth, busnes ac incwm newydd er mwyn gwella rheolaeth eich treftadaeth ar gyfer y tymor hir.

Os ydych yn gwneud cais am grant mwy, byddwn yn ystyried i ba raddau y mae eich prosiect arfaethedig yn helpu i ddiogelu ein buddsoddiad blaenorol pan fyddwn yn asesu gwerth am arian eich cais.

I gael gwybod mwy am y math yma o weithgaredd, darllenwch ein canllawiau cydnerthedd ar [ein gwefan](#).

Byddwn ond yn ariannu prosiectau sy'n:

- yn canolbwyntio'n glir ar dreftadaeth – gall hyn fod yn dreftadaeth genedlaethol, ranbarthol neu leol y DU
- mynd i'r afael â'r canlyniad Cynhwysiant gorfodol ac unrhyw ganlyniadau blaenoriaeth eraill fel y bo'n berthnasol: Gweler ein tudalen we [Canlyniadau](#) wedi'i diweddarau
- mynd i'r afael â'r gofyniad gorfodol ar gynaliadwyedd amgylcheddol: Gweler ein tudalen [Canlyniadau](#) wedi'i diweddarau i gael rhagor o wybodaeth am y gofyniad hwn
- ganddynt gynllun clir gyda dechrau, canol a diwedd diffiniedig
- sydd heb ddechrau
- a bydd yn para hyd at flwyddyn

Gall Grantiau Treftadaeth y Loteri Genedlaethol gefnogi ystod eang o fathau o weithgarwch. Gallwn dalu am ystod eang o gostau prosiect uniongyrchol. Er enghraifft, gallai eich prosiect gynnwys:

- treuliau gwirfoddolwyr
- costau hyfforddi
- costau digwyddiadau (gan gynnwys llogi ystafelloedd, lluniaeth ac offer)
- gwaith cyfalaf
- atgyweirio a chynnal a chadw (refeniw)
- swyddi staff newydd
- ffioedd proffesiynol (er enghraifft, costau cyfreithiol)
- lleoliadau hyfforddi â thâl
- costau i wella mynediad i'ch treftadaeth
- gweithgareddau i'ch helpu i gryfhau eich sefydliad
- costau sy'n gysylltiedig â chymryd cyfrifoldeb newydd am dreftadaeth (er enghraifft, astudiaethau dichonoldeb)
- Adennill Costau Llawn
- allbynnau digidol
- atgyweirio a chadwraeth

Bydd yr arian yma'n cefnogi gweithgarwch a fydd yn mynd i'r afael â'n gofynion gorfodol o ran **cynhwysiant** a **chynaliadwyedd amgylcheddol**, ac, os yw'n berthnasol, [canlyniadau blaenoriaeth eraill 2022–2023](#).

Ni allwn ymdrin â'r canlynol:

- swyddi staff presennol neu gostau sefydliadol (oni gyfrifir drwy Adennill Costau Llawn). Os ydych yn symud aelod presennol o staff i swydd a grëwyd gan y prosiect hwn, neu'n ymestyn oriau aelod presennol o staff, gellir cynnwys hyn yng nghostau eich prosiect. Bydd angen disgrifiad swydd clir ac oriau penodol ar y swydd.
- statudol a/neu gyfrifoldebau cyfreithiol
- hyrwyddo achos neu gredoau sefydliadau gwleidyddol neu ffydd
- TAW adenilladwy
- costau ar gyfer unrhyw weithgaredd sydd wedi digwydd cyn dyfarnu grant

Yr Iaith Gymraeg

Os cynhelir eich prosiect yng Nghymru, mae'n rhaid i chi ystyried y Gymraeg ym mhob agwedd ar eich gwaith a dweud wrthym sut y byddwch yn hyrwyddo ac yn cefnogi'r Gymraeg ac yn adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru. Bydd angen i chi ddangos sut y byddwch yn cynnig darpariaeth ddwyieithog yng nghyllideb a chynllun eich prosiect. Dylech gynnwys y gyllideb ar gyfer cyfieithu unrhyw ddeunyddiau cyhoeddus o dan y categori costau 'Arall' yn yr adran costau prosiect y ffurflen gais.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau, ymholiadau, neu os oes angen cymorth arnoch, cysylltwch â cymorthcymraeg@heritagefund.org.uk.

Adennill costau llawn

Os ydych yn sefydliad yn y sector gwirfoddol, gallwn gwmpasu cyfran o orbenion eich sefydliad. **Gall cyllid i dalu cyfran o gostau cynnal eich sefydliadau, ochr yn ochr â chostau prosiect uniongyrchol, fod yn bwysig i'ch cynaliadwyedd. Os yw eich sefydliad yn gymwys, byddem yn eich annog i ystyried cynnwys adennill costau llawn yn eich cyllidebau.** Dylai costau fod yn gymesur â'r amser neu'r adnoddau a ddefnyddir ar gyfer eich prosiect. Gallwn hefyd dalu cyfran o gost aelod presennol o staff, ar yr amod nad ydynt yn gweithio ar y prosiect a ariennir mewn swydd newydd yn unig. Disgwylwn i'r cyfraniad hwn gael ei gyfrifo gan ddefnyddio Adennill Costau Llawn.

Yn ôl y sector gwirfoddol, rydym yn golygu sefydliadau sy'n annibynnol i'r llywodraeth ac y mae eu llywodraethu, eu cyllid a'u hadnoddau yn canolbwyntio'n wirfoddol. Er enghraifft, efallai y bydd gan sefydliad sector gwirfoddol fwrdd ymddiriedolwyr, cael ei ariannu gan grantiau a rhoddion, a dibynnu ar wirfoddolwyr i gyflawni eu nodau.

Ni allwn dderbyn ceisiadau sy'n cynnwys Adennill Costau Llawn gan sefydliadau'r sector cyhoeddus (er enghraifft, amgueddfeydd a ariennir gan y llywodraeth, awdurdodau lleol neu brifysgolion).

Mae canllawiau cydnabyddedig ar gyfrifo'r swm Adennill Costau Llawn sy'n berthnasol i'ch prosiect ar gael gan sefydliadau fel [Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol](#). Bydd angen i chi ddangos i ni sut rydych wedi cyfrifo eich costau, yn seiliedig ar gyfrifon cyhoeddedig diweddar. Yna bydd angen i chi ddweud wrthym ar ba sail yr ydych wedi dyrannu cyfran o'r costau i'r prosiect yr ydych yn gofyn inni ei ariannu, a byddwn yn asesu a yw hyn yn deg ac yn rhesymol.

Costau chwyddiant gwaith cyfalaf

Dylai ceisiadau ariannu gynnwys costau priodol i dalu chwyddiant gwaith cyfalaf a ragwelir yn ddigonol.

Mae chwyddiant ar gyfer prosiectau adeiladu yn debygol o barhau'n uchel am y dyfodol rhagweladwy. Dylai pob prosiect wneud darpariaeth briodol ar gyfer chwyddiant yn seiliedig ar amserlen y prosiect, ynghyd â ffactorau eraill y mae deunyddiau o'r fath yn cael eu defnyddio, gofynion llafur a lleoliad.

Gall ymgeiswyr gael mynediad at ddadansoddiad a rhagamcanion ar gyfer costau chwyddiant o ffynonellau megis y [Gwasanaeth Gwybodaeth Cost Adeiladu](#) ac ymgynghoriaethau gan gynnwys [Gardiner & Theobald Market Intelligence](#), [Turner & Townsend](#) a [Rider Levett Bucknall](#).

Perchnogion preifat treftadaeth

Mae gennym ganllawiau ar wahân os ydych yn berchennog preifat neu os yw perchennog preifat yn rhan o'ch prosiect. Mae'n rhaid i chi ei gwneud yn glir sut y bydd budd cyhoeddus eich prosiect treftadaeth yn drech nag unrhyw fudd preifat. Os ydych yn berchennog preifat ar dreftadaeth, ni fyddwn yn ariannu:

- gwaith y gellir yn rhesymol ystyried ei fod yn ddyletswydd statudol ar y perchennog
- prynu adeiladau neu unrhyw asedau treftadaeth
- adeiladu adeiladau newydd

Os yw eich prosiect yn cynnwys unrhyw waith cyfalaf, bydd angen i chi ddangos i ni fod eich prosiect:

- yn cynyddu mynediad y cyhoedd yn sylweddol ac ymgysylltu â'r cyhoedd â threftadaeth
- brwdfrydedd a chefnogaeth gyhoeddus glir
- angen buddsoddiad gan y Loteri Genedlaethol

Fel arfer, rydym yn disgwyl i berchennog y dreftadaeth gwblhau'r ffurflen gais ac, os byddwch yn llwyddiannus, ffurflenni derbyn y grant ac yn adrodd ar gynnydd. Os nad yw perchennog y dreftadaeth yn gwneud y cais, yna gofynnwn iddynt ymrwymo i delerau'r grant.

Cynlluniau grant cymunedol

Fel rhan o'ch prosiect, gallwch ofyn i ni gyfrannu tuag at gronfa o arian wedi'i neilltuo y gallwch ei defnyddio i ariannu grwpiau/sefydliadau eraill i gyflawni prosiectau bach ar wahân. Rydym yn galw'r grantiau hyn yn 'grantiau cymunedol'. Bydd y grantiau cymunedol hyn yn cyfrannu at nodau cyffredinol eich prosiect. Mae'n rhaid i unrhyw grantiau fel hyn ddangos gwerth da am arian, a dylai budd y cyhoedd fod yn fwy nag unrhyw enillion preifat. Byddwch yn rheoli'r gronfa ariannu, yn datblygu proses ymgeisio gyda phanel penderfynu ac yn monitro cynnydd. Rhaid i chi roi cyhoeddusrwydd i'r cynllun grant cymunedol hefyd fel ei fod yn hysbys ac yn agored i bawb.

Gallwch ddyfarnu grantiau i grwpiau cymunedol dielw neu berchnogion treftadaeth preifat (er enghraifft, perchnogion archifau, tir neu adeiladau). Gall y grantiau fod ar gyfer gwaith cyfalaf a gweithgareddau.

Rydym yn argymhell nad yw cyfanswm cronfa'r cynllun grant cymunedol yn fwy na chyfanswm o £200,000.

Dylech gyfyngu unrhyw grant unigol i:

- gweithgaredd: £10,000
- cyfalaf: £25,000

Efallai y bydd angen i rai prosiectau fynd y tu hwnt i'r terfyn er mwyn gwarchod treftadaeth sy'n allweddol i gymeriad ardal, er enghraifft, os ydych yn adfer adeilad fel rhan o gynllun treflun. Os oes angen cyllideb grantiau cymunedol fwy neu ddyfarniadau mwy ar eich prosiect i drydydd partïon unigol, bydd angen i chi ddweud wrthym am hyn yn eich ffurflen Datganiad o Ddiddordeb a chyfiawnhau hyn yn eich cais.

Os yw eich prosiect yn cynnwys grantiau cymunedol i sefydliadau neu unigolion ar gyfer gwaith cyfalaf i'r dreftadaeth y maent yn berchen arnynt, rhaid i'r grantiau hyn gael eu rheoli gan gytundeb rheoli a chynnal a chadw deng mlynedd yn y dyfodol.

Ni chaniateir caffael eitemau tir, adeiladau neu dreftadaeth o dan gynlluniau grant cymunedol.

Mae'n rhaid i unrhyw grantiau i drydydd partïon ddangos gwerth da am arian a dylai budd cyhoeddus fod yn fwy nag unrhyw fudd preifat.

Expand All accordions

Cyn i chi ymgeisio

Mae angen i bob un o'r prosiectau treftadaeth yr ydym yn eu cefnogi:

- canolbwyntio'n glir ar dreftadaeth – gall hyn fod yn dreftadaeth genedlaethol, ranbarthol neu leol y DU
- gyflawni un neu fwy o'r canlyniadau ar y dudalen hon, gan gynnwys yr un gorfodol
- mynd i'r afael â chynaliadwyedd amgylcheddol
- hyrwyddo rôl y Loteri Genedlaethol wrth gyflwyno'r prosiect
- cynnal gwerthusiad

Bydd y wybodaeth yn yr adran hon yn eich helpu i ystyried y pwyntiau hyn yng nghamau cynnar cynllunio eich cais.

Canllaw

Mae gennym lawer o wybodaeth ar ein gwefan i'ch helpu i reoli a datblygu eich prosiect.

Mae'r canlynol yn ddarlleniad hanfodol ar gyfer pob prosiect:

[Gwybodaeth am gydnabod eich grant](#)

- [Canllawiau gwerthuso](#)
- [Canllawiau cynaliadwyedd amgylcheddol](#)

Os yw eich prosiect yn cynnwys gwaith cyfalaf, dylech hefyd ddarllen y dogfennau canlynol ar ein gwefan:

- [Canllawiau cynllunio cadwraeth](#)

- [Canllawiau cynnal a chadw adeiladau](#)

Canlyniadau

Rydym yn disgrifio'r gwahaniaeth yr ydym am ei wneud gyda'n hariannu trwy set o naw canlyniad, sy'n cynnwys ein [chwe chanlyniad blaenoriaeth](#). Canlyniadau yw newidiadau, effeithiau neu fanteision sy'n digwydd o ganlyniad uniongyrchol i'ch prosiect.

Byddwn yn blaenoriaethu prosiectau treftadaeth a fydd yn: **hybu'r economi leol, yn creu swyddi ac yn annog datblygu sgiliau, yn cefnogi llesiant ac yn creu lleoedd gwell i fyw, gweithio ac ymweld â nhw.**

Disgwyliwn i bob prosiect ddangos eu bod yn cynnwys **cynaliadwyedd amgylcheddol hirdymor a chynhwysiant** yn eu cynlluniau.

Cofiwch, dim ond prosiectau sy'n canolbwyntio'n glir ar dreftadaeth y byddwn yn eu hariannu – gall hyn fod yn dreftadaeth genedlaethol, ranbarthol neu leol y DU.

Canlyniadau blaenoriaeth

- **Bydd ystod ehangach o bobl yn ymwneud â threftadaeth** (Canlyniad Gorfodol): Mae'n rhaid i bob prosiect a ariannu gennym gyflawni ein canlyniad gorfodol.
- Bydd y sefydliad a ariennir yn fwy gwydn
- Bydd gan bobl gwell llesiant
- Bydd pobl wedi datblygu sgiliau
- Bydd yr ardal leol yn lle gwell i fyw, gweithio neu ymweld
- Bydd yr economi leol yn cael hwb

Byddem yn eich annog i ganolbwyntio ar gyflawni un neu fwy o'n canlyniadau blaenoriaeth ar hyn o bryd. **Er enghraifft**, pe bai prosiect ond yn cyflawni'r 'canlyniad cyflwr' a'r canlyniad gorfodol – byddai'n llawer llai tebygol o gael ei gefnogi na phrosiect a oedd yn bodloni'r canlyniad gorfodol, ynghyd â chanlyniad blaenoriaeth arall.

Ein tri chanlyniad arall yw:

- Bydd treftadaeth mewn cyflwr gwell
- Caiff treftadaeth ei nodi a'i hegluro'n well
- Bydd pobl wedi dysgu am dreftadaeth, gan arwain at newid mewn syniadau a gweithredoedd

Bydd nifer y canlyniadau a gewch yn dibynnu ar yr hyn yr ydych am ei gyflawni a dylai fod yn gymesur â maint y grant yr ydych yn gofyn amdano neu ffocws penodol eich prosiect. Nid oes rheidrwydd i enwi mwy nag un, ac rydym yn eich annog yn gryf i beidio â hawlio mwy o ganlyniadau nag y credwch y gallwch eu cyflawni mewn gwirionedd.

Gallwch ddod o hyd i ragor o wybodaeth am ein canlyniadau ar dudalen [Canlyniadau a Chanllawiau Arfer Da](#).

Peidiwch â defnyddio'r eiconau cymorth sydd wedi'u gwreiddio yn Adran Canlyniadau'r ffurflen gais ar-lein. Dylech ddefnyddio'r canllawiau ymgeisio a'r dudalen [Canlyniadau](#) fel y prif ffynonellau gwybodaeth ddiweddaraf am y rhain.

Gofyniad Cynaliadwyedd Amgylcheddol

Disgwyliwn i'r safonau uchaf o ran [cynaliadwyedd amgylcheddol](#) gael eu cyflawni gan yr holl brosiectau a ariennir gennym.

Rydym am i'n **holl brosiectau** wneud eu gorau glas i helpu i liniaru ac addasu i effeithiau ein hinsawdd sy'n newid ac i helpu natur i wella. P'un a yw ein cyllid yn gwarchod gwarchodfa natur, amgueddfa, parc cyhoeddus neu adeilad, byddwn yn disgwyl i brosiectau fanteisio ar y cyfle i greu manteision cadarnhaol i natur drwy, er enghraifft, greu clwydi ar gyfer ystlumod, gan gynnwys toeau gwyrdd, darparu pyllau draenio naturiol a chynyddu plannu coed.

Rydym am i **bob math o brosiectau** treftadaeth, mawr a bach:

- gyfyngu ar unrhyw ddifrod posibl i'r amgylchedd
- cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd ac yn enwedig ar gyfer natur

Wrth gwrs, mae'n rhaid i brosiectau sicrhau nad yw unrhyw fesurau amgylcheddol yn cael effaith negyddol ar eich treftadaeth.

Bydd cynnwys cynaliadwyedd amgylcheddol o fewn eich prosiectau o'r cychwyn cyntaf yn golygu bod eich prosiect yn debygol o fod yn fwy gwydn, yn gynaliadwy yn ariannol ac yn dod â manteision lluosog i bobl a'r gymuned.

Dylai'r mesurau a weithredwch fod yn briodol ar gyfer maint eich prosiect. Rydym yn darparu canllawiau ar [gynaliadwyedd amgylcheddol](#) ar ein gwefan.

Dylech hefyd feddwl am sut y byddwch yn gwerthuso eich mesurau cynaliadwyedd amgylcheddol ac yn sicrhau bod hyn yn rhan o strategaeth werthuso eich prosiect. Byddwn yn gofyn i chi nodi ac adrodd ar y camau yr ydych yn eu cymryd. Mae ein canllawiau ar yr effaith amgylcheddol yn rhoi rhywfaint o gyngor cyffredinol, a gallwch hefyd gael cymorth ymarferol gan y [rhwydwaith Addas i'r Dyfodol](#).

Ystyried risg

Bydd pob prosiect yn wynebu bygythiadau a chyfleoedd y mae angen i chi eu nodi a'u rheoli. Rydym am i chi fod yn realistig ynglŷn â'r risgiau y gallai eich prosiect a'ch sefydliad eu hwynebu fel eich bod mewn sefyllfa dda i'w rheoli a chyflawni'r prosiect yn llwyddiannus.

Rydym yn deall bod y cyd-destun y byddwch yn gweithio ynddo yn wahanol iawn yn ystod pandemig presennol COVID-19. Wrth asesu eich cais, byddwn yn llunio barn bwylllog ar y risgiau posibl i'ch prosiect a risgiau sefydliadol cyfredol – a byddwn yn edrych i weld a ydych wedi nodi'r rhain ac wedi dweud wrthym sut y byddwch yn lliniaru yn eu herbyn. Dylech hefyd ystyried costau wrth gefn yn ofalus o fewn eich cais.

Y mathau o risg a phroblemau y dylech eu hystyried yw:

- **ariannol** – er enghraifft, llai o gyfraniad gan ffynhonnell ariannu arall
- **sefydliadol** – er enghraifft, prinder pobl â'r sgiliau sydd eu hangen arnoch neu staff sydd eu hangen i weithio ar brosiectau eraill
- **economaidd** – er enghraifft, cynnydd annisgwyl yng nghost deunyddiau
- **technegol** – er enghraifft, darganfod lleithder annisgwyl ac eang
- **cymdeithasol** – er enghraifft, ymatebion negyddol i ymgynghori neu ddiffyg diddordeb gan eich cynulleidfa darged
- **rheoli** – er enghraifft, newid sylweddol yn nhîm y prosiect
- **cyfreithiol** – er enghraifft, newidiadau yn y gyfraith sy'n gwneud y prosiect yn anymarferol
- **amgylcheddol** – er enghraifft, anawsterau wrth ddod o hyd i ffynonellau pren o goedwigoedd a reolir yn dda

Hyrwyddo eich grant Loteri Genedlaethol

Mae'n rhaid i chi ymrwymo i gydnabod eich grant a hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol a dylech ddweud wrthym sut rydych yn bwriadu gwneud hyn yn eich ffurflen gais a'ch cynllun prosiect.

Gallwch ddod o hyd i syniadau ar gydnabod a hyrwyddo, a'r brandio rydym yn disgwyl i chi ei ddefnyddio, ar dudalennau [Sut i Gydnabod eich Grant](#).

Gwerthuso

Rydym yn argymhell eich bod yn cynnwys gwerthusiad o ddechrau eich prosiect. Mae ein tystiolaeth yn dangos mai'r gyllideb prosiectau mwy gofalus ar gyfer eu gwerthuso, yr uchaf yw ansawdd yr adroddiad terfynol. Rydym wedi argymhell isafswm gwariant ar werthuso a gallwch ddod o hyd i ganllawiau pellach ar hyn ar ein [gwefan](#).

Ar ddiwedd eich prosiect byddwn yn disgwyl rhywfaint o adborth gwerthuso, mewn dwy ran:

- eich adroddiad gwerthuso eich hun, a anfonwyd i mewn cyn i ni dalu'r 10% olaf o'ch grant
- Holiadur gwerthuso, o fewn blwyddyn i'w gwblhau. Gallwch weld y wybodaeth y byddwn am i chi ei hadrodd yn ein [canllawiau gwerthuso](#) ar ein gwefan.

Expand All accordions

Eich cyfraniad

Bydd eich cyfraniad yn dibynnu ar faint o grant yr ydych yn gofyn amdano.

Ar gyfer grantiau rhwng £10,000 a £100,000

Ar lefel y grant yma, nid oes arnom angen cyfraniad gennych ond dylech ystyried a allai cyllidwyr, sefydliadau neu bobl eraill gefnogi eich prosiect. Bydd hyn yn helpu i ddangos i ni fod pobl a

sefydliadau eraill wedi ymrwymo i'ch prosiect. Byddwn yn asesu a yw eich prosiect yn cynnig gwerth da am arian a byddwn yn ystyried eich cyfraniad.

Ar gyfer grantiau rhwng £100,000 a £250,000

Ar y lefel grant yma, gofynnwn i chi gyfrannu o leiaf 5% o gostau eich prosiect. Rydym yn disgrifio'r cyfraniad hwn fel 'cyllid partneriaeth' a gellir ei gynnwys mewn arian parod, cyfraniadau nad ydynt yn arian parod, cyfraniadau gwirfoddolwyr neu gyfuniad o'r rhain i gyd.

Cyfraniadau arian parod

Gallai hyn fod o gronfeydd wrth gefn eich sefydliad eich hun, rhodd gan gymwynaswr, grant gan gyllidwr arall neu gymorth arall a godir gan gyllid (er enghraifft, cyllid torfol).

Cyfraniadau nad ydynt yn arian parod

Mae hyn yn cynnwys unrhyw beth sydd ei angen arnoch ar gyfer eich prosiect nad oes rhaid i chi dalu amdano (er enghraifft, llogi ystafell neu offer). Dim ond os ydynt yn gostau prosiect uniongyrchol a allai fod wedi bod yn rhan o gyllideb eich prosiect y gallwn dderbyn cyfraniadau nad ydynt yn arian parod.

Cyfraniadau gwirfoddolwyr

Dyma'r amser y mae gwirfoddolwyr yn ei roi i gefnogi'r gwaith o gyflawni eich prosiect. Gallai hyn gynnwys gwaith gweinyddol, clirio safle neu weithio fel stiward mewn digwyddiad. Ni ddylech gynnwys costau ar gyfer amser pobl a fydd yn cymryd rhan yn eich gweithgareddau (er enghraifft, pobl sy'n mynychu gweithdy neu'n mynd ar daith dywys).

Rydym yn defnyddio cyfradd safonol o £20 yr awr i gyfrifo gwerth eich cyfraniadau gwirfoddolwyr.

Arian y Loteri Genedlaethol

Gallwch ddefnyddio arian gan ddsbarthwr arall o'r Loteri Genedlaethol i gyfrannu tuag at eich prosiect fel cyllid partneriaeth. Fodd bynnag, ni all hyn gyfrif tuag at eich cyfraniad lleiaf o 5%, y mae'n rhaid iddo fod yn cynnwys cyfraniadau o'ch ffynonellau eich hun neu ffynonellau eraill, heb gynnwys y Loteri Genedlaethol.

Expand All accordions

Sut byddwn yn asesu eich cais

Mae ein proses ymgeisio yn gystadleuol ac ni allwn ariannu pob cais o ansawdd da a gawn. I'ch helpu i ddatblygu eich syniad, rydym yn cynnig cyngor cyn i chi wneud cais, na fyddwn yn ei ddefnyddio wrth asesu eich prosiect.

Pan fyddwch wedi darllen y canllawiau ymgeisio hyn, gallwch ddweud wrthym am eich syniad drwy gyflwyno ffurflen ymholiad prosiect ar-lein. Byddwn wedyn yn cysylltu â chi o fewn deg diwrnod gwaith i roi gwybod i chi a ydych yn bodloni ein gofynion ac i gynnig rhywfaint o gyngor i chi i'ch helpu i ddatblygu eich prosiect ymhellach.

Unwaith y byddwch yn anfon eich cais ar-lein atom, byddwn yn gwirio bod popeth yn ei le a byddwn mewn cysylltiad i roi gwybod i chi pryd y gallwch ddisgwyl penderfyniad. Oni bai bod angen i ni wirio unrhyw beth gyda chi, mae'n annhebygol y byddwch yn clywed gennym eto nes i ni roi gwybod i chi am y penderfyniad.

Fel sefydliad sy'n rhoi arian cyhoeddus, rydym yn cynnal rhai gwiriadau ar y wybodaeth a roddwch i ni pan fyddwch yn gwneud cais (er enghraifft, efallai y byddwn yn gwirio eich hanes gyda ni neu'n cynnal gwiriadau hunaniaeth neu dwyll).

Y broses asesu

- Amser asesu: wyth wythnos. Gall yr asesiad o'n ceisiadau cyntaf gymryd ychydig yn hwy nag wyth wythnos wrth i ni drosglwyddo'n ôl i'n cylch rhoi grantiau arferol. (Noder: ni fyddwn yn gallu asesu eich cais nes ein bod yn derbyn yr holl wybodaeth ategol ofynnol.)
- cyfarfod penderfynu: cyfarfod misol o'r panel
- penderfynwr: Cyfarwyddwr Ardal neu Wlad

Pan fyddwn yn asesu eich cais, byddwn yn ystyried amrywiaeth o ffactorau gan gynnwys:

- a yw eich prosiect yn berthnasol i dreftadaeth yn y DU
- yr anghenion a'r cyfleoedd y bydd eich prosiect yn mynd i'r afael â nhw
- pa mor gryf y bydd eich prosiect yn cyflawni ein [canlyniadau blaenoriaeth](#)
- gwerth cyffredinol am arian
- risgiau posibl i lwyddiant y prosiect, yn enwedig mewn perthynas ag effeithiau pandemig COVID-19 ar gyflawni prosiectau
- sut y bydd canlyniadau prosiectau'n cael eu cynnal
- eich agwedd at gynaliadwyedd amgylcheddol

Os asesir bod eich cais yn darparu gwerth isel am arian yna gellir ei wrthod yn gynharach yn ystod y cyfnod asesu, a byddwn yn rhoi gwybod i chi am hyn ar y pryd.

Y broses ymgeisio

Dylech ateb yr holl gwestiynau yn y ffurflen gais.

Dewiswch pryd i wneud eich cais yn ofalus. Peidiwch â rhuthro i gyflwyno cais cyn i chi fod yn barod, a gwnewch yn siŵr eich bod wedi meddwl drwy'r ffordd orau o lunio eich gweithgaredd a sut rydych yn mynd i'w reoli. Gwyddom y byddwn yn derbyn nifer uchel o geisiadau, a bydd angen inni flaenoriaethu lle gall ein buddsoddiad wneud gwahaniaeth sylweddol.

Y wybodaeth sydd ei hangen arnom

Bydd angen i chi wybod digon o fanylion am eich prosiect er mwyn gallu rhoi costau realistig i ni.

Mae'r adran isod yn amlinellu lefel y wybodaeth sydd ei hangen arnom i allu llunio barn am y canlyniadau y bydd eich prosiect yn eu cyflawni

Lefel o wybodaeth

Gweithgareddau

Gwybodaeth am y grŵp neu'r grwpiau o bobl y byddwch yn gweithio gyda nhw: dylech gynnwys amcangyfrifon o rifau. Dangoswch i ni eich bod wedi bod mewn cysylltiad â'r grwpiau hyn a'u bod yn awyddus i gymryd rhan.

Gwybodaeth am y gweithgareddau y bydd eich prosiect yn eu cyflawni: mewn rhai achosion byddwch yn gallu rhoi union fanylion y gweithgareddau y byddwch yn eu gwneud i ymgysylltu â phobl neu gymunedau (neu'r ddau). O leiaf, rhowch gynllun manwl i ni ar gyfer Blwyddyn 1 a/neu Flwyddyn 2 a disgrifiwch y broses y byddwch yn mynd drwyddi i ddatblygu eich prosiect ym Mlynedd 2 a/neu 3. Gallwch gynnwys costau sy'n gysylltiedig â'r gwaith datblygu hwn.

Gwybodaeth am ba bartneriaid y byddwch yn gweithio gyda nhw (os o gwbl): os byddwch yn datblygu partneriaethau yn ystod eich prosiect, dangoswch i ni eich bod wedi cysylltu'n gychwynnol a'u bod yn fodlon cymryd rhan.

Cyfalaf

Manylion y gwaith cyfalaf yr ydych yn bwriadu ei wneud, gan roi sicrwydd y bydd gennych ddigon o adnoddau i'w datblygu ymhellach, a chyllideb wrth gefn ddigonol.

Rhai cymhorthion gweledol sy'n dangos pa wahaniaeth y bydd y gwaith cyfalaf yn ei wneud, megis ffotograffau o sut mae'r dreftadaeth yn edrych nawr, a delweddau o sut y bydd yn edrych ar ddiwedd eich prosiect.

Yn dibynnu ar gymhlethdod eich prosiect, efallai y byddwn yn gofyn i chi gyflwyno: arolwg o'r dreftadaeth ffisegol (er enghraifft arolwg cyflwr o adeilad neu heneb hanesyddol), neu arolwg coeden; tystiolaeth sy'n dangos bod y gwaith rydych yn bwriadu ei wneud yn dilyn arfer da (er enghraifft llythyr o gefnogaeth gan eich Swyddog Cadwraeth neu'r corff statudol priodol).

Expand All accordions

Dogfennau ategol

Bydd angen i chi gyflwyno'r dogfennau ategol perthnasol, a amlinellir yn yr adran hon.

Ni fydd rhai o'r dogfennau hyn yn berthnasol i'ch prosiect a bydd y wybodaeth ychwanegol yn eich helpu i benderfynu a ydynt yn berthnasol.

Mae popeth sydd ei angen arnom i asesu eich cais ar y ffurflen gais a'r dogfennau ategol canlynol. Peidiwch â chyflwyno unrhyw ddogfennau ychwanegol, gan na fyddwn yn eu defnyddio mewn asesiad.

Dogfen lywodraethol (er enghraifft, cyfansoddiad)

Nid oes angen i ni weld eich dogfen lywodraethol:

- os ydych yn sefydliad cyhoeddus (er enghraifft, awdurdod lleol)
- rydych yn berchennog preifat ar dreftadaeth

Dylai eich dogfen lywodraethol gynnwys y canlynol:

- enw a nodau eich sefydliad
- datganiad sy'n atal eich sefydliad rhag dosbarthu incwm neu eiddo i'w aelodau yn ystod ei oes
- datganiad sy'n cadarnhau, os caiff eich sefydliad ei ddirwyn i ben neu ei ddi-ddymu, y bydd asedau'r sefydliad yn cael eu dosbarthu i sefydliad elusennol neu ddi-elw arall ac nid i aelodau'r sefydliad
- y dyddiad y cafodd ei fabwysiadu a llofnod eich cadeirydd (neu berson awdurdodedig arall)

Ni allwn dderbyn eich cais os nad yw eich cyfansoddiad yn cynnwys yr uchod.

Sicrhewch fod eich prosiect yn dod o fewn nodau eich sefydliad.

Mae'r Comisiwn Elusennau yn darparu [canllawiau](#) ar greu dogfen lywodraethol.

Cyfrifon

Dylech gynnwys eich cyfrifon archwiliedig diweddaraf neu gyfrifon wedi'u dilysu gan gyfrifydd.

Os ydych yn sefydliad sydd newydd ei ffurfio ac nad oes gennych set o gyfrifon archwiliedig, cyflwynwch eich tri datganiad banc diwethaf neu lythyr gan eich banc yn cadarnhau eich bod wedi agor cyfrif.

Nid oes arnom angen eich cyfrifon os ydych yn sefydliad cyhoeddus (er enghraifft, awdurdod lleol).

Cynllun prosiect (hanfodol)

Mae'n rhaid i bob ymgeisydd gyflwyno cynllun prosiect.

Rydym yn argymhell eich bod yn defnyddio'r templed a ddarperir ar [ein gwefan](#).

Cytundebau partneriaeth (os yw'n berthnasol)

Os ydych yn bwriadu gweithio gyda sefydliad arall i gyflawni eich prosiect, mae'n arfer da cael cytundeb partneriaeth. Dylai'r ddogfen hon amlinellu rolau a chyfrifoldebau'r partner a dylai pob parti ei llofnodi. Dylai'r cytundeb hwn adlewyrchu anghenion eich prosiect ac efallai y bydd angen i

chi geisio cyngor annibynnol.

Dim ond os bydd eich sefydliad partner yn derbyn taliadau grant i gyflawni rhan o'ch prosiect y mae angen i chi ddarparu eich cytundeb partneriaeth.

Nid ydym yn argymhell math neu fformat penodol o gytundeb partneriaeth. Mater i'r partïon sy'n ymwneud â phartneriaethau yw gweithio allan beth sydd orau iddynt.

Arolwg cyflwr

Os yw eich prosiect yn cynnwys gwarchod treftadaeth, rhaid i chi ddarparu arolwg cyflwr neu ddogfen briodol arall megis cynllun cadwraeth drafft neu amlinellol. Dylai'r ddogfen hon ddweud wrthym beth yw cyflwr presennol y dreftadaeth a'r gwaith sydd ei angen i ddychwelyd y dreftadaeth i gyflwr da.

Er enghraifft, os ydych yn bwriadu cadw cofeb ryfel leol, bydd angen i chi wybod beth yw'r cyflwr presennol a pha waith atgyweirio sydd ei angen. Dylai'r arolwg neu'r adroddiad hefyd nodi blaenoriaeth gymharol y gwaith a awgrymir a pha waith sydd fwyaf beirniadol ac y mae angen mynd i'r afael ag ef ar frys).

Disgrifiadau swydd (os yw'n berthnasol)

Os ydych yn bwriadu recriwtio aelod newydd o staff i helpu i gyflawni eich prosiect, gan gynnwys prentis, cyflwynwch ddisgrifiad swydd ar gyfer y swydd honno.

Noder: Mae'n haid i chi hysbysebu pob swydd staff newydd yn agored, oni bai eich bod yn ymestyn oriau aelod o staff sy'n bodoli eisoes neu'n symud aelod presennol o staff i swydd prosiect.

Briffiau ar gyfer gwaith a gomisiynir yn fewnol neu'n allanol (os yw'n berthnasol)

Mae briffiau'n disgrifio unrhyw waith rydych chi'n bwriadu ei gomisiynu yn ystod eich prosiect. Os ydych yn comisiynu gwaith (er enghraifft, gan artist neu bensaer) yna dylech gyflwyno briff.

Dylai'r briff ddisgrifio'r gwaith, faint o amser y byddant yn ei gymryd, faint y byddant yn ei gostio a'r sgiliau sydd eu hangen. Gallwch ddod o hyd i dempled briff ar ein gwefan.

Delweddau (dim mwy na chwech, os yw'n berthnasol)

Os yw'n berthnasol, rhowch ddelweddau sy'n helpu i ddarlunio eich prosiect.

Er enghraifft, os yw ffocws eich prosiect yn archif ffotograffiaeth leol, efallai yr hoffech ddarparu ychydig o ddelweddau o'r casgliad.

Os ydych yn ceisio gwella tirwedd neu ardal gadwraeth dylech gynnwys map o'r ardal sy'n dangos lleoliad yr holl brosiectau y byddwch yn eu cyflawni.

Llythyrau cymorth (dim mwy na chwech, os yw'n berthnasol)

Mae llythyrau cymorth yn ffordd dda o ddangos i ni eich bod wedi siarad â phobl eraill a bod ganddynt ddiddordeb ac wedi ymrwymo i'ch prosiect.

Anfonwch lythyrau o gefnogaeth atom gan y bobl sy'n ymwneud â'ch prosiect, yn hytrach na datganiadau cefnogol cyffredinol. Er enghraifft, os ydych yn bwriadu cyflwyno gweithdai mewn clybiau ieuenctid lleol yna bydd llythyr o gefnogaeth yn dangos i ni eu bod am gymryd rhan.

Os yw eich prosiect yn cynnwys gweithgarwch i ymgymryd â rheoli treftadaeth, anfonwch lythyr atom gan y perchennog presennol yn rhoi caniatâd i'r prosiect fynd yn ei flaen.

Os yw'n bosibl, dylai llythyrau fod ar bapur pennawd neu wedi'u llofnodi.

Cyfrifo adennill costau llawn (os yw'n berthnasol)

Os ydych yn cynnwys adennill costau llawn yng nghyllideb eich prosiect, mae'n rhaid i chi gynnwys dogfen sy'n amlinellu eich cyfrifiad.

Dogfennau perchnogaeth (os yw'n berthnasol)

Os ydych yn cynllunio unrhyw waith cyfalaf, neu'n bwriadu prynu tir/adeiladau/casgliadau, rhowch gopiâu o unrhyw ddogfennau perchnogaeth perthnasol (er enghraifft, dogfennau perchnogaeth y Gofrestrfa Tir, neu brydles neu bennau telerau).

Expand All accordions

Beth fydd yn digwydd ar ôl i ni asesu'ch cais

Os bydd eich cais yn llwyddiannus

Mae'n rhaid i chi aros i dderbyn Caniatâd i Ddechrau gennym cyn dechrau eich prosiect. Bydd angen i chi gyflwyno ffurflen ar-lein a rhoi'r canlynol i ni:

- manylion eich cyfrif banc (gorfodol)
- prawf o ofynion perchnogaeth/lesddaliad (ar gyfer pob prosiect cyfalaf, os oes unrhyw newidiadau wedi digwydd ers gwneud cais)
- manylion am ganiatâd statudol a/neu drwyddedau sy'n ofynnol ac a gafwyd (os yw'n berthnasol)
- cadarnhad o gyllid partneriaeth (os yw'n berthnasol)
- rhagolwg llif arian prosiect (dim ond ar gyfer prosiectau sy'n gwneud gwaith cyfalaf neu ar gyfer grantiau mwy na £100,000)
- strwythur rheoli prosiectau a dulliau ar gyfer dewis ymgynghorwyr, contractwyr a chyflenwyr (ar gyfer grantiau mwy na £100,000)
- amserlen prosiect neu raglen waith (ar gyfer grantiau dros £100,000)

Bydd angen cyfrif banc ar eich sefydliad. Mae'n rhaid i'r enw ar y cyfrif banc hwn gyfateb yn union i enw'r sefydliad sy'n gwneud y cais.

Os yw eich cais am grant yn is na £100,000, byddwn yn talu eich grant mewn tri rhandaliad:

1. byddwn yn rhoi 50% o'r grant ymlaen llaw i chi
2. unwaith y byddwch wedi gwario hanner cyntaf cyfanswm costau cymwys eich prosiect, byddwn yn rhoi'r 40% nesaf
3. byddwn yn talu 10% olaf eich grant pan fyddwch wedi gorffen eich prosiect ac wedi anfon adroddiad cwblhau terfynol a gwerthusiad prosiect atom

Os yw eich cais am grant yn uwch na £100,000, byddwn yn talu rhandaliadau o'n grant ar ôl i'r gwaith yr ydych yn gofyn i ni dalu amdano gael ei wneud. Byddwn hefyd yn cadw'r 10% olaf o'ch grant nes ein bod yn fodlon bod y prosiect wedi'i gwblhau a'ch bod wedi cyflwyno eich adroddiad cwblhau a'ch gwerthusiad.

Canran y taliad

Byddwn yn ariannu canran o gyfanswm costau eich prosiect. Os ydych chi neu sefydliad arall yn cyfrannu arian parod i'r prosiect, yna byddwn yn rhoi llai na 100% o gostau'r prosiect i chi. Rydym yn disgrifio'r ganran hon fel y 'ganran dalu'.

Dyma enghraifft lle mae canran y taliad yn 90%:

- cyfanswm costau'r prosiect: £50,000
- eich cyfraniad arian parod: £5,000
- eich grant £45,000 Canran y taliad: 90%

Byddwn yn talu 'canran y taliad' i chi o'r cyfanswm rydych yn ei wario ar y prosiect.

- Os ydych yn gwario llai ar y prosiect nag yr oeddech yn ei ddisgwyl, yna ni fyddwn yn talu'r grant llawn i chi
- Os ydych yn gwario mwy ar y prosiect nag yr oeddech yn ei ddisgwyl, yna ni fyddwn yn gallu rhoi mwy i chi na'r grant a ddyfarnwyd i chi

Dyma enghraifft, lle'r oedd y cyfanswm a wariwyd ar y prosiect yn llai na'r disgwyl:

- cyfanswm costau'r prosiect yn y ffurflen gais: £50,000
- canran y taliad: 90%
- cyfanswm a wariwyd ar y prosiect: £45,000
- cyfanswm rydym yn talu £40,500: (90% o £45,000)

Adrodd ar gynnydd

Ar gyfer grantiau o dan £100,000 byddwn yn disgwyl i chi adrodd ar gynnydd eich prosiect o leiaf unwaith yn ystod oes y prosiect ac unwaith y bydd wedi'i gwblhau ochr yn ochr â'ch adroddiad gwerthuso.

Os ydych yn gofyn am grant o dros £100,000 byddwn yn disgwyl i chi adrodd ar gynnydd eich prosiect o leiaf bob tro y byddwch yn gofyn am daliad mewn ôl-ddyledion. Bydd adroddiadau cynnydd fesul chwarter o leiaf, gan gynnwys ar ôl cwblhau gyda'r adroddiad gwerthuso.

Byddwn yn disgwyl tystiolaeth o weithgareddau a gwariant, fel lluniau, adroddiadau, anfonebau a derbynebau. Ceir gwybodaeth fanylach am ein proses fonitro yn y [canllawiau derbyn grant: £10,000 i £100,000](#) a [canllawiau derbyn grant: £100,000 i £250,000](#) ar ein gwefan.

Telerau'r grant

Byddwn yn gofyn i chi gydymffurfio gyda'n telerau grant Safonol, y gallwch ddod o hyd iddynt ar ein gwefan:

- [telerau safonol y grant £10,000 i £100,000](#)
- [telerau safonol y grant £100,000 i £250,000](#)

Mae hyd telerau'r grant yn dibynnu ar y swm a ddyfernir i chi, natur y sefydliad sy'n gwneud cais a'r math o brosiect.

Ar gyfer grantiau o £10,000 i £100,000, bydd telerau'r grant yn para o ddyddiad y Caniatâd i Ddechrau tan:

- **gweithgaredd:** y dyddiad y daw'r prosiect i ben (a elwir yn Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect)
- **cyfalaf:** bum mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect os ydych yn sefydliad dielw neu 10 mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect os ydych yn berchennog preifat ar dreftadaeth
- **digidol:** bum mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect os ydych yn sefydliad dielw neu 10 mlynedd ar ôl i'r prosiect ddod i ben os ydych yn berchennog preifat ar dreftadaeth
- **caffael:** Os yw eich prosiect yn cynnwys prynu eitem, tir neu adeilad treftadaeth, bydd telerau'r grant yn para am gyfnod amhenodol. Os hoffech gael gwared ar yr hyn yr ydych wedi'i brynu yn y dyfodol, rhaid i chi ofyn am ein caniatâd a gallwn hawlio'n ôl y cyfan neu ran o'n grant.

Ar gyfer grantiau o £100,000 i £250,000, bydd telerau'r grant yn para o ddyddiad y Caniatâd i Ddechrau tan:

- **gweithgaredd:** Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- **cyfalaf:** 20 mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- **digidol:** 20 mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- **caffael:** Os yw eich prosiect yn cynnwys prynu eitem, tir neu adeilad treftadaeth, bydd telerau'r grant yn para am gyfnod amhenodol. Os hoffech gael gwared ar yr hyn yr ydych wedi'i brynu yn y dyfodol, rhaid i chi ofyn am ein caniatâd a gallwn hawlio'n ôl y cyfan neu ran o'n grant.

Os bydd eich cais yn aflwyddiannus

Mae'r broses asesu yn gystadleuol ac ni allwn ariannu'r holl geisiadau o ansawdd da a gawn. Os bydd eich cais yn aflwyddiannus, efallai y byddwn yn awgrymu eich bod yn gwneud cais arall.

Expand All accordions

Gofynion cyfreithiol a pholisi

Perchenogaeth

Disgwylwch i chi fod yn berchen ar unrhyw eiddo (tir, adeiladau, eitemau treftadaeth neu eiddo deallusol) yr ydych yn gwario'r grant arno.

Tir ac adeiladau

Ar gyfer prosiectau sy'n cynnwys gwaith ar dir ac adeiladau, mae'n rhaid i chi fod yn berchen ar y rhydd-ddaliad neu gael prydles sy'n bodloni ein gofynion:

Ar gyfer grantiau o £10,000 i £100,000:

- **sefydliad dielw:** mae'n rhaid fod gan y brydles pum mlynedd yn weddill ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- **perchennog preifat:** rhaid i'ch prydles fod ag o leiaf ddeng mlynedd yn weddill ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- **tir/adeiladau ym mherchnogaeth trydydd parti:** byddwn naill ai'n ei gwneud yn ofynnol i'r perchennog ymrwymo i'n telerau ac amodau yn uniongyrchol gyda ni neu ei gwneud yn ofynnol i chi ymrwymo i gytundeb cyfreithiol rwymol gyda'r perchennog

Ar gyfer grantiau o £100,000 i £250,000 mae'n rhaid i chi fod yn berchen ar y rhydd-ddaliad neu gael prydles sy'n bodloni'r gofynion canlynol:

- mae'n rhaid i'ch prydles fod ag 20 mlynedd yn weddill ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- os yw trydydd parti yn berchen ar y tir (a all gynnwys partner prosiect) byddwn naill ai'n ei gwneud yn ofynnol iddynt ymrwymo i'n telerau ac amodau yn uniongyrchol gyda ni neu ei gwneud yn ofynnol i chi ymrwymo i gytundeb cyfreithiol rwymol gyda'r perchennog

Mae'n rhaid i bob prydles fodloni'r gofynion canlynol:

- nid ydym yn derbyn prydles gyda chymalau terfynu (mae'r rhain yn rhoi'r hawl i un neu fwy o bartion i'r brydles ddod â'r brydles i ben mewn rhai amgylchiadau)
- nid ydym yn derbyn prydles gyda fforffedu ar gymalau ansolfedd (mae'r rhain yn rhoi'r hawl i'r landlord ddod â'r brydles i ben os bydd y tenant yn mynd yn fetldalwr)
- rhaid i chi allu gwerthu ymlaen, isosod y cyfan neu ran, a morgeisio eich prydles ond os byddwn yn dyfarnu grant i chi, mae'n rhaid i chi gael ein caniatâd yn gyntaf i wneud unrhyw un o'r rhain

Os yw eich prosiect yn cynnwys prynu tir neu adeiladau, mae'n rhaid i chi brynu rhydd-ddaliad neu brydles gydag o leiaf 99 mlynedd arno.

Eitemau treftadaeth

Ar gyfer prosiectau sy'n ymwneud â phrynu eitem treftadaeth neu wneud gwaith cadwraeth i eitem dreftadaeth (er enghraifft, trêrn stêm neu baentiad), mae'n rhaid i chi brynu neu fod yn berchen ar yr eitem yn llwyr.

Ni all unigolion preifat na sefydliadau er elw ddefnyddio ein cyllid i gaffael eitemau treftadaeth.

Os ydych yn benthyca eitem/eitemau fel rhan o'r prosiect (er enghraifft, ar gyfer arddangosfa) a gofynnir i chi gyfrannu tuag at gostau cadwraeth yna efallai y byddwn yn derbyn y gost hon os yw'n rhan fach o'ch prosiect.

Efallai y bydd angen clymu perchnogion yr eitem/eitemau yn eich cytundeb partneriaeth, neu eu clymu i delerau grant Safonol, os dyfernir grant. Dylech gynnwys hyn yn eich ffurflen ymholiad prosiect, os credwch y bydd hyn yn berthnasol i'ch prosiect.

Os ydych yn cynllunio prosiect adeiladu cyfalaf gyda'r diben o storio neu arddangos casgliad nad ydych yn berchen arno, byddwn yn ei gwneud yn ofynnol i berchennog y casgliad gael ei glymu i delerau safonol y grant (ac unrhyw amodau ychwanegol a nodir yn y llythyr hysbysu am grant) os dyfernir grant. Dylech gynnwys hyn yn eich ffurflen ymholiad prosiect, os credwch y bydd hyn yn berthnasol i'ch prosiect.

Allbynnau digidol

Mae gennym ofynion penodol, a nodir yn nhelerau safonol y grant, ar gyfer 'allbynnau digidol' a gynhyrchir fel rhan o unrhyw brosiect.

Rydym yn defnyddio'r term 'allbwn digidol' i gwmpasu unrhyw beth rydych chi'n ei greu yn eich prosiect mewn fformat digidol sydd wedi'i gynllunio i roi mynediad i dreftadaeth a/neu i helpu pobl i ymgysylltu â threftadaeth a dysgu amdani.

Er enghraifft, mae hyn yn cynnwys ffotograffau, testun, meddalwedd, cynnwys gwe ac apiau, cronfeydd data, modelau 3D, recordiadau sain a fideo. Nid yw eitemau a grëwyd wrth reoli'r prosiect, er enghraifft negeseuon e-bost rhwng aelodau'r tîm a chofnodion cyfarfodydd, wedi'u cynnwys yn y gofyniad.

Os byddwch yn derbyn grant rhwng £10,000 a £250,000, mae'n rhaid i bob allbwn digidol fod:

- 'ar gael' (mae'r allbynnau ar gael am ddim ar-lein a gallwch roi mynediad i'r ffeiliau digidol ar alw) am bum mlynedd o ddyddiad cwblhau'r prosiect
- 'gellir ei defnyddio' (mae'r allbynnau'n gweithredu fel y bwriadwyd ac yn cael eu diweddarau'n ddiweddaraf)
- 'agored' (mae allbynnau digidol wedi'u trwyddedu i'w defnyddio gan eraill o dan drwydded 'Priodoleddau 4.0 Rhyngwladol (CC-BY4.0)', ac eithrio cod a metadata, y dylid eu rhyddhau o dan Sail Gyhoeddus Cyflwyno oni bai ein bod wedi cytuno fel arall)

Os yw'r ymgeisydd arweiniol yn berchennog preifat ar dreftadaeth, bydd y Contract Grant yn **para am 10 mlynedd** o Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect.

Yn yr achosion hyn, mae'n rhaid i bob allbwn digidol felly fod:

- 'gellir ei ddefnyddio' ac 'ar gael' ac yn 'agored' am 10 mlynedd o Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect os byddwch yn derbyn grant dros £100,000, mae'n rhaid i bob allbwn digidol fod:
- 'ar gael' (mae'r allbynnau ar gael am ddim ar-lein a gallwch roi mynediad i'r ffeiliau digidol ar alw) am bum mlynedd o ddyddiad cwblhau'r prosiect
- 'gellir ei defnyddio' (mae'r allbynnau'n gweithredu fel y bwriadwyd ac yn cael eu diweddarau'n ddiweddaraf)
- 'agored' (mae allbynnau digidol wedi'u trwyddedu i'w defnyddio gan eraill o dan drwydded 'Priodoleddau 4.0 Rhyngwladol (CC-BY4.0), ac eithrio cod a metadata, y dylid eu rhyddhau o dan Ymroddiad Parth Cyhoeddus, oni bai ein bod wedi cytuno fel arall.

Rydym yn disgwyl:

- gwefannau i fodloni o leiaf safon hygyrchedd Sengl A W3C
- i chi ddefnyddio data ac offer agored lle bo modd
- i chi gyfrannu allbynnau digidol at gasgliadau treftadaeth priodol a phrosiectau gwybodaeth agored

Mae canllawiau ar gyfer prosiectau digidol i'w [gweld ar ein gwefan](#).

Swyddi caffael a staff

Mae'n rhaid i chi ddilyn ein canllawiau caffael. Fel trosolwg, rhaid i brosiectau sydd ag unrhyw nwyddau, gwaith neu wasanaethau gwerth mwy na £9,999 (ac eithrio TAW), gael o leiaf dri thendr/dyfnbris cystadleuol. Ar gyfer yr holl nwyddau, gwaith a gwasanaethau sy'n werth mwy na £50,000 (ac eithrio TAW), mae'n rhaid i chi ddarparu prawf o weithdrefnau tendro cystadleuol.?

Dylech fod yn adrodd ar y tendrau yr ydych wedi'u derbyn, ynghyd â'ch penderfyniad i dderbyn. Mae'n rhaid i chi roi rhesymau llawn os na fyddwch yn dewis y tendr isaf. Yn dibynnu ar natur eich prosiect, efallai y bydd gofyn i chi gydymffurfio â Deddfwriaeth Gaffael y DU.? ?

Os yw partner prosiect yn darparu nwyddau neu wasanaethau y telir amdanynt drwy'r grant, yna mae angen i chi ddweud wrthym pam eu bod wedi'u dewis a pham nad yw proses dendro agored yn briodol. Byddwn yn ystyried ai dyma'r ffordd orau o gyflawni eich prosiect ac yn disgwyl i chi ddangos gwerth am arian a bodloni unrhyw ofynion cyfreithiol perthnasol.?

Nid isgontractwyr yw partneriaid. Byddant yn ymgymryd â rôl weithredol yn y prosiect a byddant yn rhan o'r prosiect. Byddant yn helpu i adrodd ar gynnydd, mynychu cyfarfodydd partneriaeth rheolaidd a chefnogi gwerthuso prosiectau. Byddwn yn gofyn am gael gweld eich cytundeb partneriaeth fel dogfen ategol gyda'ch cais.?

Mae'n rhaid i chi hefyd hysbysebu holl swyddi staff y prosiect yn agored, gyda'r eithriadau canlynol:

- mae gennych aelod o staff sydd â chymwysterau addas ar eich cyflogres eich bod yn symud i swydd prosiect. (Mae angen i chi ddarparu disgrifiad swydd ar gyfer y swydd hon o hyd)?
- rydych yn ymestyn oriau aelod o staff sydd â chymwysterau addas ar eich cyflogres fel y gallant weithio ar y prosiect. Yn yr achos hwn byddwn yn ariannu cost yr oriau ychwanegol a dreulir ar y prosiect a bydd angen ichi ddweud wrthym am eu rôl?

- os ydych yn fudiad gwirfoddol ac yn cynnwys cyfran o amser aelod o staff yn eich cyfrifiad adennill costau llawn?

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod y sector treftadaeth yn gynhwysol ac yn gynaliadwy. Rhaid i chi ddefnyddio'r gyfradd Cyflog Byw (a Chyflog Byw Llundain lle bo hynny'n berthnasol) ar gyfer holl staff y prosiect. Dangoswch dystiolaeth o gyllidebu ar gyfer cyfraddau Cyflog Byw yn eich costau a'ch cyllidebau staff.?

Mae'n rhaid i weithdrefnau i recriwtio ymgynghorwyr a chontractwyr fod yn deg ac yn agored a chadw at y ddeddfwriaeth cydraddoldeb berthnasol.?

Os ydych yn ansicr ynglŷn â'ch rhwymedigaethau, rydym yn eich cynghori i gymryd cyngor proffesiynol neu gyfreithiol. Os ydych eisoes wedi caffael nwyddau, gwaith neu wasanaethau ar gyfer y prosiect sy'n werth mwy na £9,999, (ac eithrio TAW), bydd angen i chi ddweud wrthym sut y gwnaethoch hynny. Ni allwn dalu eich grant os nad ydych wedi dilyn y weithdrefn gywir.

Cymorth gwladwriaethol a rheoli cymhorthdal

Ar yr adeg cyhoeddi'r Canllawiau hyn i Ymgeiswyr, nid yw arian cyhoeddus ar gyfer sefydliadau bellach yn cael ei lywodraethu gan reolau 'Cymorth Gwladwriaethol' y Comisiwn Ewropeaidd fel y nodir yn Erthygl 107-109 o Gytuniad Swyddogaeth yr Undeb Ewropeaidd a rheoliadau a chanllawiau cysylltiedig. Yn hytrach, mae'r holl benderfyniadau grant a wneir ar ôl 11pm ar 31 Rhagfyr 2020 yn ddarostyngedig i drefn rheoli cymhorthdal newydd y DU, y nodir ei hegwyddorion ym Mhennod 3 (Cymorthdaliadau) Teitl XI (Trin yn yr un modd) y Cytundeb Masnach a Chydweithredu.

Disgwylir y bydd canllawiau pellach, ymgynghoriad a deddfwriaeth newydd o bosibl yn y maes hwn i adeiladu ar yr egwyddorion hynny. Bydd disgwyl i chi gydymffurfio ag egwyddorion y gyfundrefn rheoli cymorthdaliadau a bodloni unrhyw ofynion yn y dyfodol. Bydd cytundebau yr ymrwymwyd iddynt yn cael eu hadolygu a'u hamrywio yn unol â hynny. Rydym yn cadw'r hawl i osod gofynion pellach ac amodau ychwanegol mewn perthynas â'r mater hwn.

Cyfrifoldeb ymgeisydd yw gwirio a oes angen cymorth gwladwriaethol neu glirio rheolaeth cymhorthdal. Dylai ymgeiswyr ofyn am gyngor cyfreithiol annibynnol os nad ydynt yn siŵr a fydd angen clirio prosiect.

Expand All accordions

Gwybodaeth ychwanegol

Mae'r adran cyllidebu a gwerthuso isod yn berthnasol i bob prosiect.

Dylech hefyd ddarllen yr adrannau canlynol os ydynt yn berthnasol i'ch prosiect:

- Prynu tir ac adeiladau

- Prynu eitemau a chasgliadau treftadaeth
- Prosiectau sy'n cynnwys tir, cynefinoedd a rhywogaethau
- Gofynion perchnogaeth trydydd parti gan gynnwys ar gyfer grantiau cymunedol

Cyllidebu ac adrodd ar werthuso

Rydym yn argymhell caniatáu cyllideb ar gyfer gwerthuso rhwng 2% a 7% o gyfanswm costau eich prosiectau. Ni ddylai eich cyllidebau ar gyfer gwerthuso fod yn llai na'r 2%. Er enghraifft, os bydd prosiect yn gwneud cais am gyllid o £190,000 byddem yn disgwyl o leiaf £3,800 (2%) i'w roi i werthuso. Os yw eich cyllideb werthuso yn is, bydd angen i chi ddweud wrthym pam yn y disgrifiad ar gyfer cost y prosiect hwn.

Gofynnir i chi ysgrifennu gwerthusiad o'ch prosiect a'i atodi i'ch adroddiad cwblhau terfynol. Ein nod yw ariannu prosiectau sy'n creu newid cadarnhaol a pharhaol i bobl a chymunedau.

Mae gofyn i'n prosiectau gyflwyno adroddiadau gwerthuso yn ein galluogi i ddangos y gwahaniaeth hwnnw ac i wybod a yw prosiect wedi gwario'r grant yn briodol a bod y canlyniadau a ddymunir wedi'u cyflawni. Rydym yn adrodd ar y cyflawniadau hyn drwy werthuso rhaglenni'n barhaus, sy'n dibynnu ar wybodaeth o hunanwerthusiadau ar lefel prosiectau.

Byddwn hefyd yn anfon holiadur gwerthuso atoch o fewn blwyddyn i gwblhau eich prosiect. Bydd yn gofyn am wybodaeth am nifer y gweithgareddau a gyflawnwyd, nifer yr ymwelwyr yr ydych wedi'u derbyn (lle bo'n briodol), faint o hyfforddiant a chyfranogiad gwirfoddolwyr yn eich prosiect, ac unrhyw staff ychwanegol yr ydych wedi ymgymryd â hwy. Ar gyfer yr holl 'allbynnau' hyn o'ch prosiect, bydd gennym ddiddordeb yn y mathau o bobl sydd wedi elwa yn ogystal â'r niferoedd cyffredinol.

Amlinellir isod y wybodaeth feintiol yr ydym yn disgwyl i chi ei chasglu ar gyfer eich holiadur gwerthuso. Ar gyfer ymwelwyr, gwirfoddolwyr, hyfforddeion a staff, rydym hefyd yn gofyn am fanylion demograffig yn ôl rhyw, oedran, ethnigrwydd, cyfeiriadedd rhywiol, anabledd a dosbarth cymdeithasol.

Ar eu pennau eu hunain, ni fydd y rhifau hyn yn adrodd holl stori am beth yw eich prosiect, a bydd angen i'ch adroddiad gwerthuso ddweud wrthym am ansawdd eich prosiect hefyd.

Gweithgareddau

Byddwn am i chi ddweud wrthym faint o weithgareddau a gynhaliwyd gan ddefnyddio'ch grant. Y gweithgareddau rydym yn eu rhestru yw:

- **diwrnodau agored:** Diwrnodau pan fyddwch yn agor safle treftadaeth, casgliad neu nodwedd i'r cyhoedd, na ellir ymweld â hwy fel arfer. Gall hefyd gynnwys diwrnodau pan nad ydych yn codi tâl am fynediad mewn atyniadau sydd fel arfer yn codi ffi mynediad.
- **gwyliau:** rhaglenni o ddigwyddiadau neu weithgareddau i'r cyhoedd, sy'n para un diwrnod neu fwy, gyda thema neu ffocws wedi'i diffinio'n glir
- **arddangosfeydd ac arddangosfeydd dros dro:** arddangosfeydd neu arddangosfeydd nad ydynt yn nodwedd barhaol o'ch safle ac sy'n para llai na 12 mis

- **teithiau tywys neu deithiau cerdded:** gall y rhain gael eu harwain gan naill ai eich staff neu bobl y tu allan i'ch sefydliad, ond rhaid iddynt fod yn seiliedig ar eich safle treftadaeth neu nodwedd
- **ymweliadau gan ysgolion a cholegau:** gall y rhain gynnwys ymweliadau gan ysgolion cynradd, uwchradd neu addysg uwch
- **sesiynau allgymorth mewn ysgolion a cholegau:** ymweliadau a wnaed gan eich staff neu'r gwirfoddolwyr sy'n gweithio gyda chi ar y prosiect
- **gweithgareddau eraill ar y safle:** gweithgareddau sy'n digwydd ar eich safle nad ydynt wedi'u cynnwys o dan y penawdau eraill yn eich barn chi
- **gweithgareddau allgymorth neu oddi ar y safle eraill:** gweithgareddau sydd wedi digwydd i ffwrdd o'ch safle y teimlwch nad ydych wedi gallu dweud wrthym amdanynt

Ymweliadau

Data am nifer y bobl a ymwelodd â'ch atyniad y flwyddyn cyn i'ch prosiect ddechrau a'r flwyddyn ar ôl iddo gwblhau. Os yw'r atyniad neu gyfleuster a ariannwn yn rhan o atyniad mwy (er enghraifft, pe ydym yn ariannu oriel mewn amgueddfa fwy), nid ydym ond am i chi roi rhifau ymweld i ni ar gyfer y rhan o'r atyniad neu gyfleuster yr ydym yn rhoi arian tuag ato.

Gwirfoddolwyr

Nifer y gwirfoddolwyr sy'n ymwneud â'r prosiect a ariannwyd a nifer yr oriau gwirfoddoli a gyfrannwyd ganddynt.

Hyfforddiant

Nifer y bobl sydd wedi'u hyfforddi drwy'r prosiect, o dan gyfres o benawdau sgiliau sy'n cwmpasu cadwraeth, ymgysylltu â chynulleidfaoedd a rheoli.

Mae hyfforddiant yn cynnwys unrhyw raglen strwythuredig o hyfforddiant yn y gwaith, rhannu sgiliau, dysgu seiliedig ar waith a phrofiad gwaith. Gofynnwn i chi wahaniaethu rhwng hyfforddiant i'ch staff a hyfforddiant i wirfoddolwyr.

Staff newydd

Nifer y swyddi staff newydd a grëwyd i gyflawni eich prosiect, ac mae nifer y rhain yn dal i gael eu cynnal ar ôl diwedd y prosiect. I gael rhagor o wybodaeth am werthuso, darllenwch y canllawiau ar ein gwefan

Gwaith cyfalaf

Diffinnir gwaith cyfalaf fel gweithiau sy'n creu neu'n gwella ased.

Drwy waith cyfalaf rydym yn golygu digideiddio casgliadau, rhaglen gadwraeth ar gyfer gwrthrychau a chasgliadau, gwaith atgyweirio a chadwraeth neu adeiladu, adnewyddu ac ail-ddangos orielau a/neu adeiladau o'r newydd.

Er enghraifft, byddai gwarchod rhostir, atgyweirio cofeb a digideiddio archif ffotograffig i gyd yn cael eu hystyried yn waith cyfalaf.

Mae gan aildddefnyddio ac addasu treftadaeth adeiledig rôl bwysig i'w chwarae o ran lleihau allyriadau carbon a mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, ac er y gallai adeiladu o'r newydd fod yn angenrheidiol ac yn briodol, mewn rhai achosion byddwn yn blaenoriaethu aildddefnyddio ac addasu adeiladau presennol yn sensitif.

Ar gyfer prosiectau tirwedd a chyfalaf natur byddwn yn blaenoriaethu'r rhai sy'n canolbwyntio ar un neu bob un o'r themâu canlynol; cefnogi adferiad natur, darparu atebion sy'n seiliedig ar natur i newid yn yr hinsawdd a/neu helpu pobl i ailgysylltu â natur.

Prynu tir ac adeiladau

Gallwn ariannu prosiectau sy'n cynnwys prynu tir a/neu adeiladau sy'n bwysig i'n treftadaeth, ac sydd ar werth y farchnad neu'n is na hynny. Rhaid i'r prif resymau dros brynu fod o fudd i reoli treftadaeth yn y tymor hir ac i fynediad i'r cyhoedd.

Os ydych eisoed yn rheoli'r tir a/neu'r adeiladau yr ydych am eu prynu, bydd angen i chi ddangos i ni pa fanteision ychwanegol a ddaw yn sgil y pryniant.

Bydd angen i chi ddangos bod yr holl opsiynau ar gyfer ymrwymo i gytundeb rheoli priodol gyda pherchennog y rhydd-ddaliad wedi'u harchwilio cyn gofyn am grant i'w brynu.

Gallwn eich helpu i brynu tir a/neu adeiladau os byddwch yn dangos yn eich ffurflen gais:

- bydd unrhyw risgiau i'w cadw yn cael eu lleihau drwy eich pryniant
- mae'r pris yn adlewyrchu'n gywir gyflwr a gwerth
- bydd y pryniant yn cyfrannu at fwy o bobl yn ymgysylltu â'r dreftadaeth
- mae gennych gynlluniau digonol ar gyfer rheoli a chynnal a chadw dros gyfnod o 10 mlynedd o leiaf ar ôl cwblhau'r prosiect
- gallwch ddangos eu harwyddocâd i'r dreftadaeth mewn ystyr leol, ranbarthol neu genedlaethol

Ni fyddwn yn cefnogi pryniannau sydd, yn ein barn ni, yn uwch na gwerth y farchnad. Os byddwn yn dyfarnu grant i chi, efallai y bydd angen tâl arnom ar y tir a/neu'r adeiladau. Gallwn ariannu'r holl gostau prynu cysylltiedig megis ffioedd asiantau, ffioedd ystafelloedd gwerthu a threthi. Sicrhewch fod y rhain yn cael eu hadlewyrchu yn eich tabl costau.

Os yw eich prosiect yn cynnwys prynu eitem, tir neu adeilad treftadaeth, bydd telerau'r grant yn para am gyfnod amhenodol. Os hoffech gael gwared ar yr hyn yr ydych wedi'i brynu yn y dyfodol, mae angen i chi ofyn am ein caniatâd. Efallai y byddwn yn hawlio ein grant yn ôl.

Gwybodaeth sydd ei hangen arnom am y pryniant

Gyda'ch cais bydd angen i chi ddarparu:

- tystiolaeth mai'r perchnogion presennol yw'r perchnogion (sydd â theitl cyfreithiol) a bod ganddynt yr hawl i werthu'r tir a/neu adeiladu a throsglwyddo'r teitl i'r perchennog newydd; a thystiolaeth o unrhyw gyfamodau cyfreithiol, neu hawliau (fel pysgota, saethu, mwynau, draenio), neu denantiaethau tymor hir neu fyrdymor, neu hawliau tramwy neu fynediad, neu unrhyw fuddiannau eraill sydd ynghlwm wrth y tir neu'r adeilad
- cynllun lleoliad i'w raddfa, gan nodi'n glir faint o dir neu adeilad sydd i'w brynu ac unrhyw fynediad perthnasol i'r tir a'r adeilad
- un prisiad annibynnol. Dylai hyn gynnwys esboniad manwl o sut y daethpwyd i'r asesiad o werth y farchnad. Rydym yn croesawu prisiadau gan y Gwerthwr Dosbarth. Efallai y byddwn hefyd yn trefnu ein prisiad ein hunain. Byddwn fel arfer yn barod i gefnogi pryniant ar ffigur hyd at 10% yn uwch na brig unrhyw ystod mewn prisiad derbyniol

Prynu eitemau a chasgliadau treftadaeth

Gallwn ariannu prosiectau sy'n cynnwys prynu eitemau neu gasgliadau treftadaeth sy'n bwysig i'n treftadaeth a chyfrannu at gyflawni ein canlyniadau.

Byddwn ond yn helpu i brynu eitemau neu gasgliadau os byddwch yn dangos yn eich ffurflen gais:

- risgiau i'w dyfodol hirdymor yn cael eu lleihau os byddwch yn eu prynu
- mae'r pris yn adlewyrchu eu cyflwr a'u gwerth yn gywir
- gennych bolisi casglu ac mae'r pryniant yn unol â'ch polisi
- bydd yr eitemau ar gael i'r cyhoedd ar ôl eu prynu
- gallwch ddangos bod gennych gynlluniau digonol ar gyfer eu gofal a'u cynhaliath hirdymor

Byddwn yn ariannu prynu gwaith celf, archifau, gwrthrychau a chasgliadau eraill sy'n bwysig i'r dreftadaeth ac a grëwyd dros 10 mlynedd yn ôl. Byddwn hefyd yn ariannu prynu eitemau mwy diweddar o bwysigrwydd treftadaeth, ond dim ond os ydynt yn rhan o gasgliad mwy, sy'n fwy na 10 mlwydd oed.

Os yw eich prosiect yn cynnwys prynu eitem, tir neu adeilad treftadaeth, bydd telerau'r grant yn para am gyfnod amhenodol. Efallai y bydd angen tâl arnom ar yr eitem(au). Os hoffech gael gwared ar yr hyn yr ydych wedi'i brynu yn y dyfodol, gallwch ofyn am ein caniatâd, ac efallai y byddwn yn hawlio ein grant yn ôl. Os oes gennych eisoes yr eitem(au) ar fenthyg i'ch sefydliad, bydd angen i chi ddangos i ni pa fuddion ychwanegol a ddaw yn sgil eu prynu.

Mae'n annhebygol y bydd digon o fudd cyhoeddus mewn caffael eitem dreftadaeth gan un casgliad a ariennir yn gyhoeddus gan un arall i ni ystyried ariannu'r pryniant. Fodd bynnag, oni bai bod y caffaeliad yn ymwneud yn uniongyrchol ag arbed casgliadau sydd mewn perygl. O dan yr amgylchiadau hynny, dylai'r casgliad, neu ran o'r casgliad, fod mewn perygl o gael ei golli oherwydd methiant sefydliadol y perchennog presennol.

Mae'n annhebygol y bydd digon o fudd cyhoeddus mewn caffael eitem dreftadaeth gan un casgliad a ariennir yn gyhoeddus gan un arall i ni ystyried ariannu'r pryniant.

Ni fyddwn yn cefnogi pryniannau sydd, yn ein barn ni, yn uwch na gwerth y farchnad.

Ni fyddwn yn rhoi blaenoriaeth i bryniant dim ond oherwydd arhosiad allforio. Mae arhosfan allforio yn rhoi cyfle i sefydliadau godi arian sydd ei angen i brynu eitem neu gasgliad sydd wedi'i fwriadu i'w allforio. Mae'r arhosfan allforio yn gohirio'r drwydded allforio am gyfnod penodol er mwyn gallu gwneud cynnig o'r tu mewn i'r DU.

Os ydych yn bwriadu gwneud cais i ni, dylech gysylltu â'ch swyddfa leol cyn gynted â phosibl, ac o fewn y cyfnod gohirio cyntaf.

Os oes angen penderfyniad brys arnoch gennym, mae'n rhaid i chi gysylltu â'ch swyddfa leol i drafod hyn cyn i chi wneud cais. Dim ond os yw'r dyddiad cau yn golygu na allwn asesu eich cais o fewn ein hamserlen arferol y gallwn ystyried cynnig penderfyniadau carlam ar gyfer prynu eitemau neu gasgliadau treftadaeth.

Bydd ein staff yn trafod goblygiadau ein gweithdrefn carlam ar gyfer eich cais gyda chi. Os oes gennych amser byr i brynu'r eitem(au), gofynnwn i chi roi manylion i ni am sut y bydd y gwrthrych yn cael ei integreiddio i'ch gweithgareddau dysgu a'ch rhaglenni cyhoeddus presennol.

Nid ydym yn ei gwneud yn ofynnol i chi gael cynllun gweithgaredd ar wahân ond byddwn yn disgwyl i weithgareddau a rhaglenni fod yn briodol ar gyfer y gwrthrych rydych yn ei gaffael.

Costau

Mae'r costau cymwys sy'n gysylltiedig â phrynu yn cynnwys:

- y pris prynu ei hun
- ffioedd a ysgwyddwyd gan eich sefydliad fel y prynwr gan gynnwys prisiadau; ffioedd asiantau; a phriwmiwm y prynwr ar gyfer pryniannau mewn arwerthiant
- TAW na ellir ei hawlio

Mae costau anghymwys yn cynnwys:

- ffioedd gwerthwyr (er enghraifft, ffioedd cyfreithiol ac asiantau)

Dylech hefyd gynnwys costau'r holl weithgareddau eraill y byddwch yn eu gwneud yn eich prosiect unwaith y byddwch wedi prynu'r eitem(au). Mae'n rhaid i gostau eich gweithgareddau fod yn gymesur â chost yr eitem(au).

Gwybodaeth sydd ei hangen arnom am y pryniant

Bydd angen i chi ddarparu:

- Adroddiad cadwraethwr yn dweud a oes gan yr eitem(au) anghenion cadwraeth ac, os felly, sut y byddwch yn diwallu'r anghenion hynny. Dylai'r adroddiad gynnwys tystiolaeth bod gan eich sefydliad yr amodau amgylcheddol cywir i gartrefu'r pryniant
- gwybodaeth am hanes ac arwyddocâd yr eitem(au)
- Datganiad ynghylch pam mai chi yw'r sefydliad cywir i fod yn berchen ar yr eitem(au). Dylai hyn gael ei hategu gan yr hyn a ddywedwch yn eich polisiâu, megis eich polisi caffael neu reoli casgliadau.

- tystiolaeth y byddwch yn dod yn berchennog llawn ar yr eitem(au) neu'n achos da dros gydberchnogaeth wedi'i chynllunio'n dda
- Prawf dogfennol o darddiad (tarddiad) yr eitem(au). Mae enghreifftiau o brawf yn cynnwys dogfennau gwerthu, dogfennau cyfreithiol, dogfennau allforio, datganiad ysgrifenedig gan y perchennog presennol, hanes yr eitem(au).
- tystiolaeth mai'r perchnogion presennol yw'r perchnogion (sydd â theitl cyfreithiol) a bod ganddynt yr hawl i werthu'r eitem(au) a throsglwyddo'r teitl i'r perchennog newydd
- prisiad annibynnol ar sail marchnad agored ar gyfer yr eitem(au) yr hoffech eu prynu; dylai hyn gynnwys rhesymu'r gwerthwr i gefnogi'r prisiad, nid datganiad o'r gwerth yn unig; nid oes angen i chi gomisiynu prisiad ar gyfer eitem (neu eitemau) sy'n destun arhosfan allforio neu ran o'r Broses Prisio Trysorau
- Tystiolaeth eich bod wedi dilyn canllawiau cyfredol ar wrthdawelu cludadwy, masnach anghyfreithlon, ac eitemau a chasgliadau a allai fod yn sensitif. Dylech ddarparu datganiad yn amlinellu eich ymchwil i'r deddfau a'r canllawiau perthnasol ar gaffaeliadau moesegol
- disgrifiad o sut y byddwch yn rheoli'r eitem(au) ac yn ei chadw'n ddiogel, ar yr adeg y byddwch yn ei phrynu ac yn y dyfodol

Prosiectau sy'n cynnwys tir, cynefinoedd a rhywogaethau

Prosiectau cofnodi biolegol

Mae'n rhaid i unrhyw arsylwadau rhywogaethau gydymffurfio â'r safonau ar gyfer ansawdd a hygyrchedd data fel y nodir gan y Rhwydwaith Bioamrywiaeth Cenedlaethol (NBN) ar yr [NBN Atlas](#). Mae'n rhaid i'r arsylwadau hyn fod ar gael i'r cyhoedd ar drwydded agored wrth ddatrys cipio, yn amodol ar gyfyngiadau rhywogaethau sensitif.

Mae sawl ffordd o gyflawni hyn. Efallai y byddai'n well gan Bartneriaid Data NBN Atlas gyflenwi setiau data yn uniongyrchol i'r NBN Atlas. Ymhlith yr opsiynau eraill mae drwy offeryn cofnodi [ar-lein iRecord](#) neu gellir eu rhannu â'ch canolfan [cofnodion amgylcheddol leol](#) neu ranbarthol i'w trosglwyddo ymlaen [i'r NBN Atlas](#). Sicrhewch os yw'r cyflwyniad i'r NBN Atlas drwy drydydd parti, maent yn ymwybodol o'r gofynion i gyflwyno'r data hwn wrth gipio penderfyniad ar drwydded agored.

Os nad ydych yn si?r sut orau i fwrw ymlaen, cysylltwch â'r NBN yn uniongyrchol i drafod y llwybr cyflenwi data mwyaf priodol. Rhaid i chi hefyd fodloni ein gofynion digidol.

Gweithio ar dir preifat

Mae llawer o gynefinoedd a rhywogaethau â blaenoriaeth yn digwydd ar dir sy'n eiddo i unigolion preifat neu sefydliadau er elw.

Rydym yn derbyn ceisiadau am brosiectau tirwedd a natur sydd ar dir cyhoeddus a phreifat, ar yr amod bod budd cyhoeddus yn drech nag unrhyw enillion preifat i berchennog(wyr) tir unigol lle maent yn unigolion preifat neu'n sefydliadau er elw.

Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r ymgeisydd arweiniol ar gyfer y prosiect fod yn sefydliad dielw neu'n gorff cyhoeddus os yw eich cais am grant am £100,000 neu fwy.

Er mwyn cynnwys tir preifat, mae'n rhaid i'ch prosiect cyffredinol fodloni pob un o'r pedwar maen prawf isod:

- ganddynt graidd o gynefin â blaenoriaeth o ansawdd da neu gefnogi poblogaeth sylweddol o rywogaethau â blaenoriaeth i ymestyn allan ohonynt
- gwella a/neu ehangu graddau ac ansawdd cynefinoedd a fydd yn helpu i gyrraedd targedau cynefinoedd a rhywogaethau UKBAP
- cyfrannu at reoli'r ardal yn gynaliadwy yn y tymor hir
- dangos dull strategol o warchod cynefin neu rywogaeth â blaenoriaeth

Hyd yn oed wrth weithio ar dir preifat byddwn yn disgwyl i rywfaint o fynediad cyhoeddus gael ei ddarparu. Rydym hefyd yn derbyn yr egwyddor o lefelau mynediad corfforol mewn parthau yn ardal eich prosiect ac efallai na fydd mynediad corfforol bob amser yn briodol nac yn ddymunol am resymau cadwraeth cynefinoedd.

Dylech eisoes gael mynediad cyhoeddus i'r tir yr ydych yn berchen arno, ac efallai y bydd gennych rywfaint o seilwaith hefyd, er enghraifft llwybrau neu guddfannau, a all helpu i ddarparu ar gyfer mwy o fynediad i'r cyhoedd.

Gofynion perchnogaeth trydydd parti

Ar gyfer prosiectau tirwedd a natur

Os yw'r tir (a all gynnwys gwahanol leiniau o dir dros ardal eang) sy'n destun cyllid grant, yn eiddo i drydydd parti neu drydydd partïon lluosog (gan gynnwys perchnogion preifat), dylid rhoi cytundebau cyfreithiol ar waith rhwng pob perchennog tir a'r grantî.

Nid oes cytundeb rhagnodedig ond mae gennym ofynion penodol y dylid eu cynnwys mewn unrhyw gytundebau perchnogion tir trydydd parti. Dylai'r cytundebau perchnogion tir gynnwys y canlynol o leiaf:

Manylion y partïon:

- cadarnhad ynghylch sut y caiff y tir ei ddal (rhydd-ddaliad neu lesddaliad)
- disgrifiad o'r eiddo (gan gynnwys cynlluniau)
- cyfamodau ar ran perchennog y tir i gynnal a chadw'r tir a darparu mynediad i'r cyhoedd yn unol â thelerau'r grant (fel y bo'n berthnasol)
- darpariaeth y dylai unrhyw waredu ymlaen fod yn ddarostyngedig i gytundeb y trydydd parti
- Y bydd y cytundeb yn para o ddechrau'r gwaith ar dir y trydydd parti tan 10 mlynedd ar ôl Cwblhau'r Prosiect

Bydd angen i chi ddarparu copïau o'r cytundebau tirlfeddiannwr i ni er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r gofynion hyn. Bydd angen cwblhau'r cytundebau tirlfeddiannwr ac yn eu lle cyn i unrhyw arian grant gael ei ryddhau ar gyfer gwaith ar bob llain o dir sy'n eiddo i drydydd parti.

Ar gyfer gwaith cyfalaf i dreftadaeth adeiledig: (er enghraifft, adeiladau hanesyddol, gerddi addurnol)

Os yw eich prosiect yn cynnwys gwaith sylweddol i adeilad treftadaeth sy'n eiddo i drydydd parti, byddwn fel arfer yn disgwyl i'r perchennog ddod yn grantî ar y cyd neu roi prydles i chi sy'n bodloni ein gofynion. Mewn rhai sefyllfaoedd, yn hytrach na gwneud y perchennog yn grantî ar y cyd, efallai y byddwn yn gofyn iddynt lofnodi llythyr ochr yn cytuno i gydymffurfio â thelerau'r grant i'r graddau y maent yn ymwneud â materion sydd o fewn eu rheolaeth.

Grantiau cymunedol

Efallai yr hoffech wneud taliadau i berchnogion trydydd parti (gan gynnwys perchnogion preifat) am weithgareddau a gwaith cyfalaf sy'n cyfrannu at gyflawni canlyniadau ar gyfer treftadaeth, pobl neu gymunedau (rydym yn galw'r rhain yn grantiau cymunedol). Os mai chi yw'r ymgeisydd arweiniol, chi sy'n gyfrifol am sicrhau bod canlyniadau penodol y prosiect yn cael eu cyflawni gan dirfeddianwyr trydydd parti (gan gynnwys perchnogion preifat) ac y cydymffurfir â thelerau'r grant, gan gynnwys ad-dalu'r grant os oes angen.

Dylid ffurfioli hyn drwy gytundebau trydydd parti sy'n diffinio'r canlyniadau sydd i'w cyflawni ar dir trydydd parti a sicrhau bod gwaith cyfalaf yn cael ei reoli a'i gynnal o ddechrau'r gwaith ar y prosiect tan 10 mlynedd ar ôl cwblhau'r prosiect. Dylai hwn fod yn gytundeb cyfreithiol rhyngoch chi a derbynnydd y grant cymunedol.

Am enghreifftiau o'r math o delerau ac amodau yr hoffech eu cynnwys yn eich cytundebau contractiol gweler y canllawiau Grantiau Cymunedol ar ein gwefan.

Costau cyfreithiol

Gallwch gynnwys costau addasu a sefydlu unrhyw gytundebau trydydd parti, gan gynnwys cost cymryd cyngor cyfreithiol, fel rhan o'r costau yn eich cais.

Expand All accordions

Beth nesaf?

Defnyddiwch y rhestr wirio ddefnyddiol hon i sicrhau eich bod yn barod i wneud cais:

- Rwyf wedi darllen y ddogfen ganllaw yma
- Rwyf wedi darllen telerau ac amodau'r rhaglen grant
- Rwyf wedi llunio cyllideb prosiect ac wedi gwirio fy nghostau
- Rwyf wedi cynllunio sut i werthuso fy mhrosiect
- Rwyf wedi cwblhau cynllun y prosiect ([templed sydd ar gael ar ein gwefan](#))
- Rwyf wedi paratoi'r holl ddogfennau ategol gorfodol
- Gallaf fodloni'r gofyniad perchnogaeth ar gyfer yr eiddo a ariennir gan grant (os yw'n berthnasol)
- Mae gen i unrhyw hawliau neu drwyddedau sydd eu hangen arnaf (er enghraifft, trwydded ystlumod neu ganiatâd adeilad rhestredig)

[Pan fyddwch yn barod, ymgeisiwch ar ein porth ymgeisio](#)

Cysylltwch â ni

Gallwch ddod o hyd i ragor o wybodaeth am sut i [gysylltu â ni](#) ar ein gwefan.

Os hoffech wybod am ein proses gwyno, ewch i'n tudalen [Gwasanaethau Cwsmeriaid](#).

Newidiadau i'r cynllun yma

Byddwn yn adolygu'r canllawiau hyn yn rheolaidd ac yn ymateb i adborth defnyddwyr. Rydym yn cadw'r hawl i wneud newidiadau yn ôl y gofyn. Byddwn yn cyfleu unrhyw newidiadau cyn gynted â phosibl drwy'r dudalen we hon.

Newidiadau:

- **24 Tachwed 2022:** ychwanegwyd canllawiau newydd ar gyfer costau chwyddiant gwaith cyfalaf i'r adran 'Beth allwn ni ei ariannu?'
- **1 Mawrth 2023:**
  - Dywedwyd yn flaenorol y byddai'r canlyniadau blaenoriaeth yn parhau mewn grym tan ddiwedd y flwyddyn ariannol 2022-23. Dilëwyd y dyddiad dod i ben hwn.
  - Diweddarwyd gwybodaeth am risgiau a rheoliadau COVID-19. Er enghraifft, dilëwyd gwybodaeth am gadw pellter cymdeithasol o'r trosolwg.
- **31 Mai 2023:** yn yr adran 'Gofynion cyfreithiol a pholisi' o dan 'Allbynnau digidol', newidiwyd £100,000 i £10,000 i ddarllen: Mae'r rhwymedigaethau hyn yn ymestyn i 10 mlynedd os yw'r ymgeisydd arweiniol yn berchennog preifat ar dreftadaeth ac wedi gwneud cais am dros £10,000 gan y bydd y Contract Grant yn para am 10 mlynedd o Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect.
- **3 Tachwed 2023:** Nid ydym bellach yn derbyn ffurflenni ymholiad prosiect na cheisiadau am grantiau rhwng £10,000 a £250,000 o dan ein Fframwaith Ariannu Strategol presennol. Bydd y rhaglen hon yn ailagor ym mis Ionawr gydag arweiniad a ffurflenni Treftadaeth 2033 newydd.

Project Enquiry Form: £10,000 to £250,000

15/02/2019

15/02/2019

[See all updates](#)

Submitting a Project Enquiry Form to our National Lottery Grants for Heritage £10,000 to £250,000 funding programme.

Atodiad

Maint

[Project Enquiry Form £10,000 to £250,000 questions](#)

42.15 KB

[Ffurflen Ymholiad Prosiect - Cwestiynau £10,000 i £250,000 \(Cymraeg\)](#)

39.55 KB

Before submitting

The Project Enquiry Form is a great way to get feedback and advice from us before you start work on a full application to this programme.

It is an optional step and does not form part of the formal application process. You can progress to application at any time.

The feedback you will receive from your Project Enquiry Form is designed to help you develop a project that is in line with:

- [the programme's full application guidance](#)
- [our 2022–2023 priorities for National Lottery Grants for Heritage](#)

Please refer to both of these before submitting a form.

You can also see the Project Enquiry Form questions by scrolling to the bottom of this page or by downloading the PDF from this page.

How to submit

When you are ready, please complete the form on [our application portal](#).

Before submitting, you will need to register an account for yourself and for the organisation you are applying for.

Hearing back from us

Once you have submitted a form a member of your local Engagement team will contact you within 10 working days.

Depending on the nature of your project and the information you provide, we may give you feedback via email or arrange to speak to you.

Our advice may include:

- whether we are the appropriate funder for your project
- what areas you may want to develop further to ensure your project meets our [outcomes](#) strongly
- how you can strengthen the heritage focus of your project

Project Enquiry Form questions

Have you spoken to anyone at The Fund about your idea?

If so, tell us their name.

What is the need for this project?

For example, is there a risk of loss to your heritage? Or, is there an opportunity to tie in with an anniversary or commemoration? Tell us about any research you have done with your audience. You have 200 words.

Describe what you will do during the project

Include any tasks you have to do to achieve the project goal. You have 200 words remaining.

Do you have a title for the project?

This can be changed at any time. Don't worry if the project does not have a title yet, you can leave this blank.

Tell us about the heritage of the project

Include who it is important to and why. You have 100 words.

What outcomes do you want to achieve?

An outcome is a result of what your project does. Tell us which of our 9 outcomes you plan to achieve. You have 200 words.

Who will be involved in the project?

Tell us about who will run the project, any partnerships and if people will volunteer on the project. You have 100 words.

How long do you think the project will take?

Tell us an estimated start and end date if you have them. You have 50 words.

How much is the project likely to cost?

If you know, tell us about the most important costs. These costs can be estimated. You have 200 words.

How much funding are you planning to apply for from us?

£[enter amount]

Application form questions and help notes – £10,000 to £250,000

[See all updates](#)

Questions from our our National Lottery Grants for Heritage – £10,000 to £250,000 application form.

Page created: 23 March 2023.

Use this page to see what questions appear on the application form before you start your application.

It also includes **help notes** that appear on the form.

You might find it helpful to refer to our [application guidance](#) when answering the questions.

You can submit a [Project Enquiry Form](#) to get feedback and advice from us before you start work on a full application to this programme.

About your organisation

Tell us about your organisation's main purpose and activities

[Text field – 500 words]

How many board members or trustees does your organisation have?

[Enter figure]

Are you VAT registered?

- No, I am not VAT registered
- Yes, I am VAT registered

If yes: [Enter VAT number]

Does your organisation use social media?

If so, please provide us with some information (for instance, your organisation's Twitter handle).

[Text field – 500 words]

How much did your organisation spend in the last financial year?

[Enter figure]

What level of unrestricted funds is there in your organisation's reserves?

[Enter figure]

About your project

Tell us what advice you have received in planning your project and who from

[Text field – 500 words]

Is this your organisation's first application to us?

- Yes, this is my organisation's first application????? [Tick box]
- No, this is not my organisation's first application [Tick box]

If no:

- Most recent project title [Text field – 255 characters]
- Most recent project reference number. Your most recent project reference number should be in the format HG-12-12345 [Enter project reference]

Project title

Give your project a title or name that we can refer to it by.

When will your project happen?

- Project start date [Enter date]
- Project end date [Enter date]

Why does your project need to happen now?

[Text field – 500 words]

Is the project taking place at the same location as your organisation's address?

- Yes, the project is taking place at the same location as my organisation's address [Tick box]
- No, the project is not taking place at the same location as my address [Tick box]

If no

Find your address: enter postcode > select an address > edit selected address details.

Describe your idea

This helps us to understand what your project is all about. Explain the ambitions of your project, how it relates to heritage and what you will spend the money on.

[Text field – 500 words]

Will capital work be part of your project?

By capital work we mean repair, conservation, new build, digitisation, or work to stabilise the condition of objects.

Examples of capital work:

- conservation of a heathland
- repairs to a war memorial
- digitisation of a photographic archive

For projects involving physical works, for example conservation to a historic building or new building work, please read the ownership requirements section of either the [£10,000 to £100,000 grant programme guidance](#) or the [£100,000 to £250,000 grant programme guidance](#).

You may also wish to look at the full [receiving a grant guidance for projects of £10,000 to £100,000](#) or [receiving a grant guidance for projects of £10,000 to £250,000](#).

- No, capital work is not part of my project [Tick box]
- Yes, capital work is part of my project [Tick box]

If yes

If your project involves capital work, please send us a condition survey, or another appropriate document, such as a draft or outline conservation plan.

A condition survey explains the condition of a building and work that will need to be done to it. It is usually done by a chartered surveyor.

[Upload a file]

If you are undertaking any capital work (including repair, refurbishment etc.) to land, buildings or heritage items, tell us who owns it.

Please select the option that applies.

- Your organisation
- Project Partner
- Neither
- N/A

If 'Your organisation' is selected, tell us:

- If your organisation has the freehold of the building or land, or own outright the heritage items;

- If your organisation has the lease of the building or land and how many years are left to run on the lease;
- If your organisation has, or are you planning to take out, a mortgage or other loans secured on the building or land, or heritage item;
- If so, give us details of the lender and the amount of the mortgage or loan.

[Text field – 500 words]

If you have one, upload an ownership document. [Upload a file]

If ‘Project partner’ is selected, tell us:

- The name of the partner organisation;
- If the project partner has the freehold of the building or land, or own outright the heritage items;
- If the project partner has the lease of the building or land and how many years are left to run on the lease;
- If the project partner has, or are you planning to take out, a mortgage or other loans secured on the building or land, or heritage item;
- If so, give us details of the lender and the amount of the mortgage or loan.

[Text field – 500 words]

If ‘Neither’ is selected:

If you do not currently meet our ownership requirements, tell us the date when you expect to do so.

[Text field – 500 words]

Does your project involve the acquisition of a building, land, or heritage items?

- No, my project does not involve the acquisition of a building, land, or heritage items [Tick box]
- Yes, my project involves the acquisition of a building, land, or heritage items [Tick box]

Do you need permission from anyone else to do your project?

Examples of what might need permission:

- Agreement from the owner of a heritage asset
- Access rights from a landowner
- Planning permission from the council
- Consent to record audio or take photographs of individuals

If you don’t know if you need permission, choose the ‘Not sure’ option and provide details.

Select one option:

- No, I do not need permission
- Yes, I do need permission
- Not sure if I need permission

If yes

Please provide more information about who you need permission from to do your project.

[Text field – 300 words]

If not sure

Please provide more information about who you might need permission from to do your project.

[Text field – 300 words]

What difference will your project make?

Tell us what impact your project will have on heritage, people, your community, and the environment. Explain how you will build environmental sustainability into your project.

[Text field – 500 words]

Is the heritage considered to be at risk?

- No, the heritage is not considered to be at risk [Tick box]
- Yes, the heritage is considered to be at risk [Tick box]

If yes

Explain why you consider the heritage to be at risk and how.

[Text field – 500 words]

Does the heritage have any formal designations?

Select all that apply

- Accredited Museum, Gallery or Archive
- Designated or Significant (Scotland) Collection
- DMCS funded Museum, Gallery or Archive
- World Heritage Site
- Grade I or Grade A listed building
  - How many buildings of this type are included in your project?
- Grade II* or Grade B listed building
  - How many buildings of this type are included in your project?
- Grade II, Grade C or Grade C(S) listed building

- How many buildings of this type are included in your project?
- Local list
  - How many buildings of this type are included in your project?
- Scheduled Ancient Monument
  - How many monuments of this type are included in your project?
- Registered historic ship
  - What is the certificate number? [Text field – 255 words]
- Conservation Area
- Registered Battlefield
- Area of Outstanding Natural Beauty (AONB) or National Scenic Area (NSA)
- National Park
- National Nature Reserve
- Ramsar site
- Regionally Important Geological and Geomorphological Site (RIGS)
- Special Area of Conservation (SAC) or e-SAC
- Special Protection Areas (SPA)
- Grade I listed Park or Garden
  - If applicable, what is the registration or inventory number(s)? [Text field – 255 words]
- Grade II* listed Park or Garden
  - If applicable, what is the registration or inventory number(s)? [Text field – 255 words]
- Grade II listed Park or Garden
  - If applicable, what is the registration or inventory number(s)? [Text field – 255 words]
- Protected Wreck Site
- National Historic Organ Register
- Site of Special Scientific Interest
- Local Nature Reserve
- Other
  - Please specify [Text field – 255 words]

Does your project involve heritage that attracts visitors?

- No, my project does not involve heritage that attracts visitors [Tick box]
- Yes, my project involves heritage that attracts visitors [Tick box]

If yes

- How many visitors did you receive in the last financial year? [Enter figure]
- How many visitors a year do you expect on completion of your project? [Enter figure]

Why is your project important to your community?

Explain why your community is interested in the project and why they care about it.

Tell us if the heritage of the project is included in a formal document, for example, in a local development plan.

[Text field – 500 words]

What measures will you take to increase positive environmental impacts and decrease negative environmental impacts?

[Text field – 500 words]

What will happen after the project ends?

Tell us how the things you produce will be made available to the public, how the outcomes will be maintained, and how you will manage the heritage in the future.

We use this information to assess the value for money of our investment in your project.

[Text field – 500 words]

Why is your organisation best placed to deliver this project?

Tell us why specifically your organisation should run this project. Demonstrate that you have made contact with relevant projects and organisations in your area.

[Text field – 500 words]

Will your project be delivered by a partnership?

- No, the project will not be delivered by a partnership [Tick box]
- Yes, the project will be delivered by a partnership [Tick box]

If yes

Who are your partners?

Please provide a named contact from each organisation. Please note if you are planning on working with another organisation to carry out your project, we would like to see your partnership agreement.

This document should outline both partner's roles and responsibilities and should be signed by all parties. This agreement should reflect the needs of your project and you may need to seek independent advice.

You do not need to provide a partnership agreement unless another organisation is delivering a significant part of your project.

[Text field – 500 words]

If you have one, upload a partnership agreement. [Upload file]

How will your project involve a wider range of people?

This is a mandatory outcome for all projects funded by the National Lottery Heritage Fund.

Your answer should explain how your audience or volunteer profile will have changed between the start - and end - of the project.

It might include, for example, a broader range of ages, ethnicities and social backgrounds, more disabled people, or groups who have never engaged with your heritage before.

Your answer should tell us how you will reach new groups of people through your project. Include evidence to support your plans.

[Text field – 300 words]

Will your project achieve any of our other outcomes?

Check the outcomes you will achieve and describe how you will achieve them:

- Heritage will be in a better condition
- Heritage will be identified and better explained
- People will have developed skills
- People will have learned about heritage, leading to change in ideas and actions
- People will have greater wellbeing
- The funded organisation will be more resilient
- The local area will be a better place to live, work or visit
- The local economy will be boosted

[Text fields – 300 words for each outcome selected]

How will your project be managed?

Tell us who will make decisions, the experience of the people involved and their roles in the project. We know all projects have risks. We want to know what risks have been considered and how they will be managed.

[Text field – 500 words]

If you already have a risk register, you can upload that here instead. [Upload file]

How will you evaluate your project?

[Text field – 500 words]

How do you plan to acknowledge your grant?

In your answer, tell us how you plan to provide special access or offers to National Lottery players

[Text field – 500 words]

Tell us about any jobs or apprenticeships that you will create to deliver your project

If you plan to recruit a new member of staff to help deliver your project, including an apprentice, please submit a job description for that post. Please note: You must openly advertise all new staff posts, unless you are extending the hours of an existing member of staff or are moving an existing member of staff into the project post.

[Text field – 500 words]

Upload any job descriptions. [Upload files]

How much will your project cost?

Project costs help us understand how you plan to put your project into action.

Add a new cost for each project cost.

For example, if you are doing three activities, add three separate activity cost types, each with their own description and amount.

Cost type

[Select from list]

- New staff
- Professional fees
- Recruitment
- Purchase price of heritage items
- Repair and conservation work
- Event costs
- Digital outputs
- Equipment and materials, including learning materials
- Training for staff
- Training for volunteers
- Travel for staff
- Travel for volunteers
- Expenses for staff
- Expenses for volunteers
- Other
- Publicity and promotion
- Evaluation
- Contingency
- New build work
- Community grants

- Full Cost Recovery
- Inflation

Description of cost

[Text field – 50 words]

Amount

This can be an estimate [Enter figure]

VAT Amount

This can be an estimate [Enter figure]

Help with cost types

New staff costs

Include costs of new fixed-term contracts, secondments – who are people temporarily transferred to your organisation, and the costs of freelance staff to help develop your project. Do not include the costs of paying trainees here.

You must also openly advertise all project staff posts, unless you have a suitably qualified member of staff on your payroll that you are moving into a project post. You need to provide a job description for this post.

If you are extending the hours of a suitably qualified member of staff on your payroll, so that they can work on the project. In this case we will fund the cost of the additional hours spent on the project and you will need to tell us about their role.

If you are moving an existing member of staff into a post created by the project, then your grant can either pay for the cost of this member of staff, or for the cost of backfilling their position.

All salaries should be based on sector guidelines or similar posts elsewhere.

Professional fees

Fees should be in line with professional guidelines. For example, those of RIBA, The Royal Institute of British Architects, and should be based on a clear written specification.

Recruitment

This can include advertising and travel expenses. We expect your organisation to keep to good human-resource practice and follow all relevant laws.

Purchase price of heritage items

If your project involves buying a heritage item, you must get an independent valuation to help show that this item can be bought for a realistic price. If you are a private individual or commercial organisation you cannot include costs here.

Repair and conservation work

This includes costs of work to repair, restore or conserve a heritage item, building or site.

Event costs

Costs for any events, for example, refreshments or room hire.

Digital outputs

Any costs that you require to create digital outputs. Digital outputs are things you create in a digital format which are designed to give access to heritage. They could also help people engage with and learn about heritage. For example, a collection of digital images or sound files, an online heritage resource or exhibition or a smartphone app.

Equipment and materials, including learning materials

For example, historic costumes, hard hats to give site access, art materials or leaflets and publications.

Training for staff and training for volunteers

Existing and new staff and volunteers may need training to carry out your project.

Travel for staff and travel for volunteers

To help staff and volunteers travel to sites. Travel costs by car should be based on 45p a mile.

Expenses for staff and volunteers

You can include the costs of expenses for staff and volunteers to make sure they are not out of pocket.

Other

Please use for any costs that do not fit with any of the other cost headings. Give a clear description of these costs.

Publicity and promotion

You can include the costs of promotional materials that relate directly to your project

Make sure that you acknowledge the support of the National Lottery.

Evaluation

This cost heading is mandatory. All projects must be evaluated. Our advice is to budget up to 5% of your costs towards evaluation. Depending on the scale of the project and how complicated it is, you may want to employ somebody to help evaluate your project and assess whether you are successfully achieving the outcomes you set out in your application.

Contingency

This cost heading is mandatory. A contingency is only used to pay for unexpected costs required to deliver your project. The total contingency figure may be up to 10% of the total costs of the project, unless you have a particularly complex capital project where a higher level may be required. Make sure that you only include your required contingency here and not within the other cost headings in the application.

Support for your project

Are you getting any cash contributions to your project?

- Yes, I am getting cash contributions
- No, I am not getting any cash contributions

If yes: Add a cash contribution

- Description of cash contribution [Text field – 50 words]
- Amount: [Enter figure]

Is this cash contribution secured?

Select one option

- Yes and I can provide evidence
- Yes but I do not have evidence yet
- No
- Not sure

If you select 'Yes and I can provide evidence': Evidence could be a letter from the contributor, or a copy of bank statements to show the funds. [Upload file]

Help with cash contributions

What do we mean by cash contributions?

Cash contributions include any additional funds you expect to receive for your project.

Do I need cash contributions?

You do not need to have cash contributions at this grant level, so don't worry if you cannot add anything to this section.

However, if you tell us that you are getting money from elsewhere, we will need to see evidence of this, as it helps with our assessment.

What is a secured contribution?

By secured we mean the cash in your bank account reserved specifically for this project, or grant money has been formally offered. You can add evidence later in your application.

Your grant request

Applicant is shown a summary of their grant request, breaking down their total project costs, their cash contributions, and the resulting grant request.

At this point, they can go back to change their costs or contributions, before continuing with the rest of the application.

Add a non-cash contribution

- Description of non-cash contribution [50 words]
- Estimated value: An estimate of how much this would have cost if your project had to pay for it. [Enter figure]

What are non-cash contributions?

Non-cash contributions are things you need for your project that you do not have to pay for.

For example, the use of a room in a local business, or materials being donated by a local firm.

Volunteers

Tell us what you already have in place to help with your project.

Add a volunteer

Volunteers are people who give up their time for free to help deliver your project.

- Description of volunteers [Text field – 50 words]
- Hours [Enter figure]

Evidence of support

Send us evidence to support the commitments made to your project.

What do we mean by evidence of support?

Evidence could be letters, emails or videos from people that support your project. For example:

- A supportive letter from your local MP
- An email from people involved in your project
- A video from your local school

Describe the evidence you are providing

[Text field – 50 words]

[Upload a file]

Supporting documents

Upload your organisation's governing document

Before we assess your application, we need to see a copy of your organisation's governing document.

What is a governing document?

A governing document is an official document that sets out your organisation's purposes and rules of operation. It formalises governance and explains how and by who decisions are made.

It is sometimes called a constitution, rule book, terms of reference, memorandum and articles of association, or declaration of trust.

How it looks will depend on what sort of organisation you are.

For example: rules of association of an unincorporated local community group or club, articles of association of a company limited by guarantee, a trust deed setting up a charity.

[The Charity Commission provides guidance on creating a governing document.](#)

You do not need to upload your governing document if you are:

- a public organisation, for example, a local authority,
- a charity registered with the Charity Commissions for England, Scotland or Northern Ireland.

If you do not have a signed copy, you can submit other evidence to show that the governing document has been adopted, for example, minutes of a committee meeting.

The name on your governing document must match your organisation name and it must be signed and dated.

[Upload a file]

Upload your organisation's accounts

Before we assess your application, we need to see your organisation's most recently audited or verified accounts.

You do not need upload your accounts if you are:

- a public organisation. For example, a local authority.

If you are a new organisation and do not have audited accounts, you can submit your last three bank statements, or a letter from your bank confirming that you have opened an account.

Make sure your accounts are recently audited or verified by an accountant.

[Upload a file]

Upload your project plan

All projects must submit a project plan. We recommend you use the template provided on our website.

[Upload a file]

Upload briefs for any internally or externally commissioned work

Briefs describe any work you plan to commission during your project. If you are commissioning work (e.g. from an artist or architect) then you should submit a brief. The brief should describe the works, how long they will take, and how much they will cost. You can find a template brief on our website.

For fees over £10,000 you should obtain 3 competitive tenders or quotes. For fees over £50,000 we will expect you to provide proof of the competitive tendering process.

[Upload a file]

Upload project images

If relevant, please provide images that help illustrate your project. For example, if your project focus is a local photography archive, you may wish to provide a few images of the collection. Or, if your project involves a community garden, you may wish to provide a map.

If you are seeking to improve a landscape or conservation area you should include a map of the area that shows the location of all the projects you will deliver.

[Upload a file]

Upload calculations for full cost recovery

If you are an organisation in the voluntary sector, we can cover a proportion of your organisation's overheads commensurate with the time or resources used for your project. We can also cover a proportion of the cost of an existing member of staff, as long as they are not working exclusively on the project.

We expect this contribution to be calculated using Full Cost Recovery. If you are including Full Cost Recovery in your project budget, you must include a document that outlines your calculation. You can find a spreadsheet to help you calculate this figure on our website.

[Upload a file]

Check your answers

Applicant is shown a summary of all their answers, with the option to go back and change an answer from this page.

Confirm declaration

We run qualitative user research to help us to develop our products and services. This could be from a 20 minute survey to a 2 hour interview.

- Tick this box if you would like to be involved in our research, or find out more. [Tick box]
- I have read and agreed with the declaration. [Tick box]

Declaration

a) Terms of Grant

You must read the standard terms of grant for this programme on our website.

By completing this Declaration, you are confirming that your organisation accepts these terms. For partnership projects, all partners must confirm that they accept the standard terms of grant by adding a contact at the end of the declaration.

b) Freedom of Information and Data Protection

We are committed to being as open as possible. This includes being clear about how we assess and make decisions on our grants and how we will use your application form and other documents you give us. As a public organisation we have to follow all data protection laws and regulations, to

include European Parliament directives and regulations that are applicable and in force from time to time (the 'Data Protection legislation'). As defined by the Data Protection legislation the Trustees of the National Heritage Memorial Fund (who administer the National Lottery Heritage Fund) is a data controller.

As part of the application process we will collect your name and position at the organisation you represent. We may share this information with one of the consultants on our Register of Support Services if they are appointed to help support you on your project. We do not transfer your data to any third parties based outside of the EU. Our Privacy Policy contains additional information including contact information for our Data Protection Officer. It can be found on the National Lottery Heritage Fund website.

When you complete the Declaration at the end of the application form, you are confirming that you understand our legal responsibilities under data protection legislation and the Freedom of Information Act 2000 and have no objection to us releasing the About your project and Support for your project sections of the application form to anyone who asks to see them once your application has completed the assessment process. If there is any information in these sections of the form that you don't want made publicly available, please explain your reasons below:

[Text box]

We will take these into account when we respond to any request for access to those sections. We may also be asked to release other information that you provide to us. We will respond to these requests after taking account of your rights and expectations under Data Protection legislation. In those cases, we will always consult you first. We will not be responsible for any loss or damage you suffer as a result of our meeting these responsibilities.

- To decide whether to give you a grant.
- To provide copies to other individuals or organisations who are helping us to assess, monitor and evaluate grants.
- To share information with organisations and individuals working with us with a legitimate interest in National Lottery applications and grants or specific funding programmes.
- To hold in a database and use for statistical purposes.
- If we offer you a grant, we will publish information about you relating to the activity we have funded, including the amount of the grant and the activity it was for. This information may appear in our press releases, in our print and online publications, and in the publications or websites of relevant Government departments and any partner organisations who have funded the activity with us.
- If we offer you a grant, you will support our work to demonstrate the value of heritage by contributing (when asked) to publicity activities during the period we provide funding for and participating in activities to share learning, for which we may put other grantees in contact with you.

We may contact you from time to time to keep you informed about the work of the National Lottery Heritage Fund.

[Tick box if you would like to be kept informed of our work]

- I confirm that the organisation named on this application has given me the authority to complete this application on its behalf.
- I confirm that the activity in the application falls within the purposes and legal powers of the organisation.
- I confirm that the organisation has the power to accept and pay back the grant.
- I confirm that if the organisation receives a grant, we will keep to the standard terms of grant, and any further terms or conditions as set out in the grant notification letter, or in any contract prepared specifically for the project.
- I confirm that, as far as I know, the information in this application is true and correct.

Are you applying on behalf of a partnership?

- Yes
- No

If yes:

Please tell us the organisation(s) you will be delivering your project in partnership with and provide a contact for each partner organisation (name and position).

[Text box]

Page updates

We will regularly review this guidance and respond to user feedback. We reserve the right to make changes as required. We will communicate any changes as quickly as possible via this webpage.

Canllaw Derbyn Grant: £10,000 i £100,000

[See all updates](#)

Mae'r canllawiau hyn yn egluro sut y byddwch yn derbyn eich Grant o £10,000 i £100,000. Mae'n esbonio'r hyn a ddisgwyliwn gennych chi hefyd cyn, yn ystod ac ar ôl ei dderbyn.

Diweddardwyd y dudalen hon: 13 Ebrill 2023

Cyflwyniad

Llongyfarchiadau ar dderbyn Grant; edrychwn ymlaen at eich helpu chi i gyflawni Prosiect llwyddiannus. Mae'r arian y byddwch chi'n ei dderbyn yn arian cyhoeddus gan chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, felly mae gennym ddyletswydd i sicrhau ei fod yn cael ei reoli mewn ffordd atebol. Mae hyn yn golygu bod amryw o brosesau y mae angen i chi eu dilyn gydol oes eich Prosiect. Rydym yn ceisio eu gwneud yn gymesur â lefel y Grant rydych yn ei dderbyn.

Rydym yn gwerthfawrogi mai dyma'r tro cyntaf i chi dderbyn arian gennym o bosib a'ch bod yn ansicr ynglŷn â sut i wneud cais am eich Grant a rhoi'r newyddion diweddaraf i ni am eich cynnydd. Bydd y ddogfen hon yn esbonio beth i'w wneud ac yn ateb unrhyw gwestiynau sydd gennych chi.

Rydym yn hoffi gweithio mewn ffordd gydweithredol, felly cadwch mewn cysylltiad â ni os ydych chi angen ein cymorth. Eich pwynt cyswllt cyntaf gyda Chronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol yw'r person a enwir yn eich e-bost Hysbysiad Grant. Rydym yn disgwyl i chi ymateb yn brydlon i unrhyw geisiadau am wybodaeth a thrafod unrhyw newidiadau sylweddol i'ch Prosiect gyda ni. Rhaid i chi fynd i'r afael ag unrhyw faterion a nodwn gydol eich Prosiect.

Hoffem ymweld neu gyfarfod â phob sefydliad rydym yn ei ariannu ond, yn anffodus, nid yw hyn yn bosib bob amser. Fodd bynnag, byddem yn ddiolchgar pe baech yn ein gwahodd ni i ddigwyddiadau ac agoriadau allweddol y prosiect, a byddwn yn ceisio anfon cynrychiolydd lle bo modd.

Byddwn yn cynnal archwiliadau ar ddiwedd eich Prosiect i gadarnhau ei fod wedi cyflawni'r Canlyniadau a nodwyd yn eich Cais a'r Dibenion Cymeradwy a amlinellir yn y Cytundeb Cyfreithiol.

Mae'r ddogfen hon yn amlinellu ein harferion safonol, ond cofiwch y gallwn ni ddewis amrywio ein prosesau yn dibynnu ar amgylchiadau penodol eich Prosiect.

Rydym wedi creu Rhestr Termau ddefnyddiol sydd i'w gweld yn Atodiad D y ddogfen hon. Os ydych chi'n ansicr ynglŷn ag unrhyw dermau a ddefnyddir yn y ddogfen, edrychwch ar yr adran hon.

Gair i gall

- peidiwch â chychwyn eich Prosiect cyn i ni roi caniatâd i chi
- ystyriwch werthuso'ch Prosiect o'r cychwyn
- cydnabyddwch eich cyllid a hyrwyddwch y Loteri Genedlaethol
- cadwch gofnod o wariant eich Prosiect
- cadwch bob anfoneb a derbynneb
- byddwch yn ymwybodol o'ch Dibenion Cymeradwy
- adolygwch a dysgwch o'r hyn rydych chi'n ei wneud
- cofiwch hawlio eich Grant
- gofawch eich bod yn siarad â ni am unrhyw broblemau
- cadwch dystiolaeth o'r Prosiect, er enghraifft, tystiolaeth o lansiadau, gweithdai a deunydd hyrwyddo
- ac yn anad dim, mwynhewch eich Prosiect

Amserlen y prosiect

1. dyfarnu'r grant
2. cyflwyno'r Cytundeb Cyfreithiol o fewn **chwe mis** i ddyddiad derbyn yr e-bost yn gofyn i chi gwblhau hyn
3. cyflawni gweithgaredd eich Prosiect

4. cyflwyno Adroddiad Cwblhau o fewn **tri mis** i gwblhau eich Prosiect
5. hyd telerau Contract y Grant: **hyd at 10 mlynedd**

Sut y byddwn yn gweithio gyda chi

Mae'r adran hon yn esbonio'r canllawiau rydym yn disgwyl i chi eu dilyn wrth gyflawni'ch Prosiect. Os ydych chi'n ansicr ynglŷn ag unrhyw un o'r pwyntiau a godir, cysylltwch â ni.

Dogfennau pwysig

Rydym yn argymhell y dylech chi ymgyswngu â'r dogfennau canlynol cyn cychwyn ar eich Prosiect:

- Contract y Grant
- Canllaw ar Wneud Cais
- adran cydnabod grantiau ar ein gwefan
- Canllaw gwerthuso prosiect
- Canllaw arfer da

Mae'r holl ganllawiau ar gael yn yr adran [Ariannu](#) a'r adran [Canllawiau arfer da](#) ar ein gwefan.

Rydym yn argymhell y dylai pawb sy'n cyfrannu at gyflawni eich Prosiect fod yn gyfarwydd â'r Cais a gyflwynwyd i ni. Yn benodol, dylent fod yn gyfarwydd â'r Canlyniadau a'r Dibenion Cymeradwy rydych wedi ymrwymo i'w cyflawni.

Dyddiad Terfyn y Grant

Nodir Dyddiad Terfyn y Grant yn eich Cytundeb Cyfreithiol. Mae'n seiliedig ar amserlen y Prosiect a nodwyd yn eich Cais.

Rhaid i chi gwblhau eich Prosiect a chyflwyno eich ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol erbyn Dyddiad Terfyn y Grant.

Os byddwch chi'n wynebu oedi wrth gyflawni eich Prosiect, gallwch wneud cais am estyniad i Ddyddiad Terfyn y Grant.

Rydym yn ceisio bod yn hyblyg ond ni allwn warantu estyniad. Os bydd eich Prosiect yn cymryd mwy nag uchafswm o bum mlynedd i'w gwblhau o ddyddiad cwblhau eich Cytundeb Cyfreithiol, gallwn ddewis cau eich Grant a gofyn i chi ad-dalu eich Grant neu ran ohono.

Hyrwyddo eich Grant Loteri Genedlaethol

Mae hyrwyddo a chydabod y Loteri Genedlaethol yn amod o Gontract y Grant. Gallwch ddysgu mwy am ein [gofynion sylfaenol ar gyfer cydnabyddiaeth](#) ar ein gwefan. Yn ogystal â chydabod eich Grant, rydym yn disgwyl i chi ddarparu mynediad a/neu gynigion arbennig i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, bob blwyddyn o leiaf. Er enghraifft, efallai y byddwn yn gofyn i chi gymryd rhan mewn ymgyrch i ddiolch i chwaraewyr y Loteri, er enghraifft, yr ymgyrch #Diolchichi.

Rydym yn eich annog i ddatblygu cynigion neu hyrwyddiadau arloesol a chreadigol i ddiolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol am eu cefnogaeth ac i godi ymwybyddiaeth o'n cyllid. Mae enghreifftiau o'r rhain, a phethau creadigol eraill mae [Prosiectau wedi'u gwneud](#) ar gael ar ein gwefan.

Rhaid i chi gydnabod eich Grant yn gyhoeddus cyn gynted ag y bydd eich Prosiect yn cychwyn trwy ddangos logo cydnabod y Loteri Genedlaethol. Mae'r logo ar gael yn yr [adran gydnabyddiaeth](#) ar ein gwefan.

Rhaid i chi sicrhau hefyd eich bod yn cynnwys logo'r Loteri Genedlaethol ar unrhyw wybodaeth rydych yn ei chynhyrchu am eich Prosiect, er enghraifft, gwybodaeth neu ddeunyddiau ymgynghoriad cyhoeddus neu godi arian. Yn ogystal, rhaid i chi gynnwys y logo ar bob adroddiad neu arolwg arbenigol ac ar bob dogfen dendro neu hysbyseb swydd a ariennir gan eich Grant. I gael mwy o wybodaeth, ewch i'n gwefan.

Os na fyddwch chi'n cydymffurfio â'n canllawiau cydnabyddiaeth, rydym yn cadw'r hawl i ofyn i chi ad-dalu eich Grant neu ran ohono.

Os ydych chi angen unrhyw help neu os oes gennych chi unrhyw gwestiynau ynglŷn â chydabod eich Grant, cysylltwch â ni.

Cyhoedduswydd i'ch grant

Mae'n bwysig rhoi cyhoedduswydd i'ch Grant yn y cyfryngau lleol fel bod chwaraewyr y Loteri Genedlaethol yn gwybod ble mae eu harian yn cael ei wario. Byddwn yn cyhoeddi'r ffaith eich bod chi wedi cael Grant ar ein gwefan o fewn 20 diwrnod i ddyfarnu eich Grant.

Gallwn eich helpu chi gydag ymholiadau ynghylch cyhoedduswydd a'r cyfryngau. Mae [templed datganiad i'r wasg](#) ar gael ar ein gwefan. Mae'r templed yn cynnwys y geiriad cywir, felly y cyfan sydd angen i chi ei wneud yw ychwanegu gwybodaeth eich Prosiect lle bo angen.

Caffael: ymgynghorwyr, contractwyr a chyflenwyr

Ym mhob prosiect, pryd bynnag y byddwch yn defnyddio eich Grant i brynu nwyddau, gwaith neu wasanaethau, byddwn yn gofyn i chi roi manylion yr hyn sydd wedi'i gaffael (sef y broses brynu, tendro a dethol). Os ydych chi wedi prynu nwyddau, gwaith neu wasanaethau eisoes, bydd angen i chi ddweud wrthym sut wnaethoch chi hynny. Ni allwn dalu eich Grant os nad ydych chi wedi dilyn y weithdrefn a amlinellir isod.

Dylech ystyried cydraddoldeb o safbwynt triniaeth, tryloywder, cyd-gydnabyddiaeth a chymesuredd bob amser wrth gaffael unrhyw nwyddau, gwaith neu wasanaethau.

Os ydych chi'n Gorff Cyhoeddus sydd wedi derbyn grant neu os yw eich prosiect yn destun deddfwriaeth Caffael Cyhoeddus, mae'n rhaid i chi ddilyn y deddfwriaeth berthnasol.

Rhaid i weithdrefnau i recriwtio ymgynghorwyr a chontractwyr fod yn deg ac agored a chydymffurfio â'r deddfwriaeth gydraddoldeb a chyflogaeth berthnasol. Dylai ffioedd ar gyfer unrhyw ymgynghorwyr neu weithwyr proffesiynol eraill rydych chi'n eu recriwtio yn ystod y prosiect

gydymffurfio â chanllawiau proffesiynol a bod yn seiliedig ar fanyleb ysgrifenedig glir. Os oes unrhyw un o'r contractwyr, cyflenwyr neu ymgynghorwyr yr hoffech eu penodi yn gysylltiedig, er enghraifft ffrindiau agos neu berthnasau, neu os oes unrhyw gyswllt ariannol fel perchnogaeth y cyflenwyr hyn bydd angen i chi gael ein caniatâd ysgrifenedig gennym yn gyntaf.

Os nad ydych chi'n si?r am eich rhwymedigaethau, rydym yn eich cynghori i ofyn am gyngor proffesiynol neu gyfreithiol.

O dan £10,000

Os ydych chi'n prynu nwyddau, gwaith neu wasanaethau am lai na £10,000 nid oes angen i chi dendro'n agored am y rhain na chael sawl dyfynbris. Byddwn yn dal i ddisgwyl i chi ddangos gwerth cyffredinol am arian.

Rhwng £10,000 a £50,000

Rhaid i chi gael o leiaf dri dyfynbris cystadleuol ar gyfer unrhyw nwyddau, gwaith a gwasanaethau gwerth £10,000 neu fwy (ac eithrio TAW) yr ydym wedi cytuno i'w hariannu.?

Nid oes angen i chi benodi'r contractwr, y cyflenwr na'r ymgynghorydd sy'n darparu'r dyfynbris isaf o reidrwydd. Wrth benderfynu pwy i'w benodi ar gyfer eich prosiect, dylech edrych ar y gwerth am arian cyffredinol y mae'r dyfynbris yn ei gynnig, a sgiliau, profiad a hyfywedd ariannol y contractwr, y cyflenwr neu'r ymgynghorydd.

Mwy na £50,000

Ar gyfer unrhyw nwyddau, gwaith a gwasanaethau sy'n werth mwy na £50,000 (ac eithrio TAW), rhaid i chi ddarparu prawf o weithdrefnau tendro cystadleuol. Dylai eich prawf fod yn adroddiad ar y tendrau rydych wedi'u derbyn, ynghyd â'ch penderfyniad ynghylch pa un i'w dderbyn.

Nid oes angen i chi benodi'r contractwr, y cyflenwr na'r ymgynghorydd sy'n darparu'r dyfynbris isaf o reidrwydd. Wrth benderfynu pwy i'w benodi ar gyfer eich prosiect, dylech edrych ar y gwerth am arian cyffredinol y mae'r dyfynbris yn ei gynnig, a sgiliau, profiad a hyfywedd ariannol y contractwr, y cyflenwr neu'r ymgynghorydd.

Mewn rhai amgylchiadau, nid oes angen i chi ymgymryd â gweithdrefn dendro gystadleuol a gallwch wahodd un sefydliad yn unig i dendro. Dyma pryd:

- Mae cyfanswm pris y contract yn llai na £10,000.
- Mae cytundeb fframwaith ar waith i gyflenwi nwyddau, gwaith neu wasanaethau a oedd yn arfer bod yn destun tendrau cystadleuol, ac mae'r nwyddau neu'r gwasanaethau'n uniongyrchol berthnasol i gwmpas y gwaith prosiect sydd i'w gyflawni.
- Mae contract prosiect ar waith, a oedd yn arfer bod yn destun tendr cystadleuol, ac mae'n rhesymegol i ymestyn y contract i gwmpasu gwaith ychwanegol y prosiect. Yn yr achos hwn, rhaid i chi gadarnhau:
- Yn achos gwaith cyfalaf, y gall prisiau'r rhan fwyaf o elfennau'r gwaith, gan gynnwys costau rhagarweiniol, gorbenion ac elw, gael eu cymhwyso'n uniongyrchol o'r contract presennol i'r gwaith newydd.
- Bod y gwaith newydd yn llai o ran maint ac o fath tebyg i waith y prif contract.

- Ni fydd y contractwr yn hawlio cost amhariad neu estyniad i'r prif contract os bydd y gwaith newydd yn cael ei gyflwyno.
- Bod y contract presennol yn cyfyngu ar y gwaith a gyflawnir gan eraill.
- Mae'r nwyddau, y gwaith neu'r gwasanaethau sy'n ofynnol yn unigryw fel y'u hamlinellir mewn manyleb gofyniad heb ei frandio ac nid oes modd eu cael nhw o ffynonellau eraill trwy dendr cystadleuol.
- Gallwch ddangos eich bod wedi ceisio tendro'r nwyddau, y gwaith neu'r gwasanaethau yn agored a chystadleuol ond na chafwyd digon o ddi-ddordeb. Cafodd yr unig dendr a gyflwynwyd ei gyflwyno gan ddarparwr gwasanaethau a oedd yn credu ei fod yn gwneud hynny mewn cystadluaeth ag eraill.
- Gwaith brys lle gellir dangos y byddai'r amser y mae'n ei gymryd i gael tendrau'n rhoi'r prosiect mewn perygl ac yn ychwanegu'n sylweddol at y costau yn y pen draw.
- Nid yw'r cwmni sy'n darparu'r tendr sengl yn gysylltiedig, naill ai drwy berchnogaeth neu drwy gysylltiadau teuluol, ag uwch gynrychiolwyr y derbynydd grant.

Byddwn yn ei gwneud yn ofynnol hefyd i chi ystyried gwerthoedd cymdeithasol yn eich proses gaffael, gan gynnwys:

- cadwyni cyflenwi amrywiol
- gwell cyflogadwyedd a sgiliau
- cynhwysiant, iechyd meddwl a llesiant
- cynaliadwyedd amgylcheddol
- cadwyni cyflenwi diogel

Dylech sicrhau bod unrhyw contractwr/cyflenwr/ymgynghorydd a allai gyfrannu at greu Allbynnau Digidol yn ymwybodol o'n gofyniad i brosiectau [rannu'r rhain o dan Drwydded Creative Commons Attribution 4.0 International](#) neu drwydded gyfatebol, a sicrhau bod gennych gytundeb i'r gwaith dilynol gael ei rannu fel hyn.

Lle nad yw hyn yn bosibl, rhaid i chi ofyn am gytundeb ysgrifenedig i wneud trefniadau amgen gyda ni, er enghraifft i ddefnyddio Trwydded Agored amgen, cyn cyhoeddi unrhyw contract gwaith.

Recriwtio staff

Rhaid i bob swydd gael ei hysbysebu, gyda'r eithriadau canlynol:

- Os oes gennych chi aelod o staff cymwys ar eich cyflogres rydych chi'n ei symud i'r swydd a grëwyd gan eich Prosiect.
- Os oes gennych chi aelod o staff cymwys ar eich cyflogres rydych chi'n cynyddu ei oriau fel y gall weithio ar y Prosiect. Yn yr achos hwn, byddwn yn ariannu cost ei oriau ychwanegol a dreulir ar y Prosiect a bydd angen i chi ddweud wrthym am y rôl y bydd yn ei chyflawni.

Efallai y byddwn yn gofyn am gael gweld tystiolaeth o'r weithdrefn recriwtio a ddilynwyd, felly cadwch y cofnodion hyn yn ddiogel.

Os ydych chi'n symud aelod o staff presennol i swydd a grëwyd gan y Prosiect, gallwn naill ai dalu am gost yr aelod o staff neu gost llenwi ei swydd wag, pa un bynnag yw'r lleiaf. Ystyr swydd wag yw pan fydd gweithiwr cyflogedig yn cael swydd newydd a bod y swydd wag yn cael ei llenwi dros

dro gan weithiwr cyflogedig arall.

Os hoffech chi benodi unrhyw aelodau staff newydd ar eich Prosiect sy'n gysylltiedig ag unrhyw aelodau staff yn eich sefydliad, er enghraifft, unrhyw ffrindiau agos, perthnasau neu gyn-aelodau staff, bydd angen i chi cael caniatâd ysgrifenedig gennym ni yn gyntaf.

Dylai pob cyflog fod yn seiliedig ar ganllawiau'r sector neu swyddi tebyg mewn mannau eraill.

Rydym wedi ymrwmo i sicrhau bod y sector treftadaeth yn gynhwysol ac yn gynaliadwy. Rhaid i chi ddefnyddio'r gyfradd Cyflog Byw (a Chyflog Byw Llundain lle bo hynny'n berthnasol) ar gyfer holl staff y Prosiect.

TAW

Ni allwn dalu costau'r TAW y gallwch eu hadennill, felly eich cyfrifoldeb chi yw cael cyngor priodol.

Os bydd eich statws TAW yn newid yn ystod eich Prosiect, byddwn yn lleihau ein cyfraniad at y costau lle rydych chi wedi llwyddo i adennill y TAW.

Cofnod ffotograffig

Rydym yn disgwyl i chi gasglu ffotograffau drwy gydol eich Prosiect yn dangos eich cynnydd, a dylech eu cyflwyno gyda'ch Adroddiad Cynnydd (lle bo'n berthnasol). Bydd angen i chi ddarparu cofnod ffotograffig o'ch Prosiect gyda'ch Adroddiad Cwblhau a'ch ffurflen Cais am Daliad Terfynol sy'n cynnwys o leiaf bum delwedd ddigidol cydraniad uchel sy'n dangos gwahanol agweddau ar eich Prosiect.

Efallai y byddwn yn defnyddio eich delweddau mewn deunydd cyhoeddusrwydd. Rydych yn rhoi'r hawl i ni ddefnyddio'r rhai rydych yn eu darparu ar unrhyw adeg, gan gynnwys eu newid. Rhaid i chi sicrhau'r holl hawliau sydd eu hangen arnoch chi ac arnom ni i'w defnyddio cyn i chi eu defnyddio neu eu hanfon atom. Dylai'r delweddau hyn, ynghyd ag Allbynnau Digidol eraill o'ch prosiect, gael eu rhannu gyda Thrwydded Agored (Creative Commons Attribution 4.0 International) hefyd. Os nad chi yw deiliad yr hawliau, rhaid i chi sicrhau bod gennych gytundeb i rannu'r delweddau hyn o dan y Drwydded Agored benodedig hon.

Rhaid i chi sicrhau eich bod yn casglu caniatâd ysgrifenedig priodol gan unrhyw un sy'n ymddangos yn y delweddau hyn y gellir eu haildefnyddio mewn perthynas â deunyddiau cyhoeddusrwydd a hyrwyddo, ac y gellir eu rhannu ar-lein o dan y Drwydded Agored benodedig. Mae hyn yn arbennig o bwysig lle mae delweddau'n cynnwys pobl ifanc neu oedolion sy'n agored i niwed a lle mae'n rhaid cael caniatâd penodol ymlaen llaw. Os oes angen unrhyw arweiniad arnoch ynghylch hyn, siaradwch â ni.

Os nad yw eich delweddau'n addas i'w rhannu o dan Drwydded Agored, bydd angen rhoi trefniadau eraill ar waith. Siaradwch â ni cyn gynted â phosibl.

Cynllun Grantiau Cymunedol

Fel rhan o'ch Prosiect, efallai eich bod wedi gofyn i ni gyfrannu at gronfa wedi'i chlustnodi y gallwch chi ei defnyddio i ariannu grwpiau/sefydliadau eraill (rydym yn eu galw'n Dderbynwyr Grantiau Cymunedol) i ddarparu Prosiectau bach ar wahân (Grantiau Cymunedol).

Bydd y Grantiau Cymunedol hyn yn cyfrannu at nodau cyffredinol eich Prosiect. Rhaid i unrhyw Grantiau fel hyn ddangos gwerth da am arian, a dylai'r budd i'r cyhoedd fod yn fwy nag unrhyw fudd preifat. Byddwch yn rheoli'r gronfa, yn datblygu proses ymgeisio gyda phanel penderfynu ac yn monitro cynnydd. Rhaid i'r Cynllun Grant Cymunedol gael cyhoeddusrwydd gennych chi hefyd, fel ei fod yn hysbys ac yn agored i bawb.

Gall y grantiau hyn gynnwys gweithgareddau a/neu waith cyfalaf ar dir dan berchnogaeth trydydd parti (gweler Atodiad B).

I gael mwy o wybodaeth am [gyflawni Cynllun Grant Cymunedol ac i weld y Cwestiynau Cyffredin](#), ewch i'n gwefan.

Cytuno ar eich Grant

Ar ôl i ni roi gwybod i chi am eich dyfarniad Grant, byddwch yn derbyn e-bost yn gofyn i chi fewngofnodi i'ch cyfrif ar-lein er mwyn cadarnhau a chytuno ar eich Grant. Cyfeirir at hyn fel y Cytundeb Cyfreithiol.

Er mwyn cytuno i dderbyn y Grant, bydd angen i chi wneud y canlynol:

- rhoi gwybod i ni a oes unrhyw newidiadau i'ch Prosiect ers cyflwyno'ch cais gwreiddiol, er enghraifft newidiadau i bartneriaid neu gyfraniadau arian parod
- cadarnhau bod y manylion sydd gennym am eich prosiect yn gywir
- anfon unrhyw dystiolaeth newydd yn ymwneud â'ch prosiect, er enghraifft cyfraniadau arian parod, caniatâd neu drwyddedau
- darllen telerau ac amodau'r Grant a Thelerau Safonol y Grant
- darllen y canllawiau Derbyn Grant
- darparu manylion dau lofnodwr cyfreithiol ar gyfer eich sefydliad, fel y gallwn anfon dolen atynt i lawrlwytho, darllen, llofnodi a llwytho'r telerau ac amodau

Bydd angen i chi anfon y canlynol hefyd:

- prawf o gyfraniadau arian parod a/neu gynllun codi arian (gorfodol os yn berthnasol)
- prawf o berchnogaeth eiddo, gan gynnwys, er enghraifft, copïau diweddar o gofrestr teitlau'r Gofrestrfa Tir (gyda chynllun), prydlesi a thystiolaeth o unrhyw forgeisi presennol (gorfodol os yn berthnasol)
- prawf o unrhyw ganiatâd neu drwyddedau statudol angenrheidiol (gorfodol os yn berthnasol)
- cynllun Prosiect wedi'i ddiweddarau (gorfodol os yw wedi'i newid yn sylweddol ers i chi wneud cais am eich grant)
- rhagolwg llif arian parod y prosiect (gorfodol ar gyfer Prosiectau sy'n cyflawni gwaith cyfalaf)

Rhaid cwblhau'r Cytundeb Cyfreithiol o fewn chwe mis i ddyddiad derbyn yr e-bost yn gofyn i chi gwblhau hyn. Os oes oedi sylweddol, mae'n bosibl y byddwn ni'n penderfynu tynnu'r cynnig Grant yn ôl.

Cyn i ni allu rhoi caniatâd i chi gychwyn eich prosiect a thalu rhandaliad cyntaf eich Grant, bydd angen i chi gwblhau'r tasgau canlynol (os yn berthnasol) hefyd:

- sicrhau'r holl gyllid partneriaeth (os nodir yn eich Cais)
- cael caniatâd statudol, er enghraifft, cydsyniad neu gynneddf adeiladau rhestredig
- sicrhau unrhyw drwyddedau angenrheidiol, er enghraifft, trwydded madfallod y d?r neu ystlumod
- sicrhau perchnogaeth Eiddo rhydd-ddaliad neu lesddaliad i fodloni ein gofynion – gweler Atodiad A

Byddwn yn rhoi gwybod i chi unwaith rydym wedi prosesu eich Cytundeb Cyfreithiol. Yna, gallwch gychwyn ar eich Prosiect. Ni ddylech chi gychwyn unrhyw waith ar eich Prosiect hyd nes y byddwch chi wedi cael caniatâd ysgrifenedig gennym ni i wneud hynny. Os byddwch chi'n gwneud hynny, byddwch chi'n gwneud hynny ar eich menter eich hun.

Talu eich Grant

Ar ôl i chi gwblhau proses y Cytundeb Cyfreithiol, byddwn yn talu rhandaliad cyntaf eich grant i chi.

Byddwch yn derbyn e-bost yn gofyn i chi ddarparu eich manylion banc a chopi o gyfriflen banc, slip talu i mewn neu siec ddiweddar. Ein nod yw rhyddhau eich Grant o fewn 10 diwrnod gwaith i dderbyn eich ffurflen a'r dogfennau ategol.

Rhaid i enw eich cyfrif banc gyfateb i enw'r sefydliad yn eich Cais.

Telir eich Grant mewn tri rhandaliad:

- byddwch yn derbyn 50% o'ch Grant ymlaen llaw ar ôl i'ch Cytundeb Cyfreithiol gael ei brosesu
- byddwch yn derbyn y 40% nesaf pan fyddwch yn gallu darparu tystiolaeth bod y 50% cyntaf o gyfanswm costau eich Prosiect wedi'i gwario a'ch bod wedi cyflwyno'r Adroddiad Cynnydd a'r Ffurflen Gwneud Cais am Daliad
- bydd y 10% olaf o'ch Grant yn cael ei dalu fel ôl-daliad pan fydd eich Prosiect wedi'i gwblhau a'ch bod wedi cyflwyno'r ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol.

Byddwn ni ond yn talu 10% terfynol llawn eich Grant os:

- yw cyfanswm costau'r Prosiect wedi'i wario
- ydych yn gallu dangos tystiolaeth bod y 50% olaf o gostau'r prosiect wedi'i wario yn eich ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol.

Os byddwch chi'n gwario llai na'ch costau cytunedig a'ch bod yn cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, bydd angen i chi ddychwelyd unrhyw gyllid Grant sydd heb ei wario atom. Bydd hyn yn cael ei gyfrifo yn seiliedig ar gostau cyffredinol eich Prosiect a Chanran y Grant a nodwyd yn eich Cytundeb Cyfreithiol.

Rhoi'r newyddion diweddaraf i ni am eich Prosiect

Ar ôl i ni gadarnhau bod gennych chi ganiatâd i gychwyn eich Prosiect, nid oes angen i chi gwblhau unrhyw ffurflenni eraill hyd nes y byddwch chi'n barod i hawlio ail randaliad eich grant.

Fodd bynnag, rhaid i chi gysylltu â ni cyn gynted â phosibl ynglŷn ag unrhyw broblemau neu faterion sylweddol sy'n codi yn ystod eich Prosiect. Gallai'r materion hyn arwain at newidiadau mewn costau, oedi difrifol, neu fethu â chyflawni'r Dibenion Cymeradwy a'r Canlyniadau. O ganlyniad, byddwn ni'n gallu ymateb a'ch cynorthwyo chi fel sy'n briodol.

Rhowch wybod i ni ymlaen llaw am unrhyw ddigwyddiadau a rhowch y newyddion diweddaraf i ni am unrhyw lwyddiannau a straeon newyddion da.

Newidiadau i'r prosiect

Ni allwch newid Dibenion Cymeradwy eich Prosiect heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gennym ni. Os ydych chi eisiau i ni ystyried unrhyw newidiadau i'ch Dibenion Cymeradwy, rhaid i chi anfon manylion ysgrifenedig y rhesymau dros y cais atom ac esbonio sut y bydd yn effeithio ar:

- ansawdd a Chanlyniadau eich Prosiect
- cost eich Prosiect
- yr amser rydych chi ei angen i gwblhau eich Prosiect
- hyfywedd eich Prosiect yn y dyfodol

Yna, gallwn ailasesu'r Prosiect neu gymryd unrhyw gamau eraill a ystyrir yn angenrheidiol. Byddwn ni ond yn caniatáu'r newid os byddwch yn cytuno i gadw at delerau ac amodau ychwanegol.

Rhaid i unrhyw newidiadau a gytunir gyda ni fod yn ysgrifenedig a chael eu hadrodd yn eich Adroddiad Cynnydd a/neu eich ffurflen Adroddiad Cwblhau a Chais am Daliad Terfynol.

Oedi i'r amserlen

Os ydych chi'n meddwl na fyddwch chi'n gallu cwblhau eich Prosiect cyn Dyddiad Terfyn eich Grant, cysylltwch â ni fel y gallwn ni drafod y mater gyda chi. Rydym yn ceisio bod yn hyblyg ond ni allwn warantu estyniad ac nid ydym yn disgwyl i'ch Prosiect gymryd mwy na phum mlynedd i'w gwblhau o'r dyddiad y gwnaethoch chi gwblhau eich Cytundeb Cyfreithiol.

Newidiadau yn y gyllideb

Os oes angen i chi wneud mân newidiadau a symud arian rhwng y penawdau cost hyn yn eich Cais er mwyn cyflawni eich Dibenion Cymeradwy, gallwch adrodd ar hyn yn eich Adroddiad Cynnydd. Rhaid i chi ddangos sut mae'r newidiadau hyn wedi'ch helpu, neu yn eich helpu, i gyflawni eich Prosiect.

Rhaid i chi gysylltu â ni ymlaen llaw os ydych chi eisiau cynnig unrhyw newidiadau sylweddol i'r penawdau cost hyn a gwario symiau mawr o'ch cronfa wrth gefn.

Os byddwch chi'n gwario llai na'ch costau cytunedig a'ch bod yn cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, byddwn yn addasu eich taliad terfynol yn unol â hynny ac efallai y bydd angen i chi ddychwelyd rhywfaint o'ch Grant atom.

Os bydd cyfanswm cost y Prosiect yn cynyddu yn ystod y Prosiect, dim ond o dan amgylchiadau eithriadol y byddwn yn ystyried cynyddu eich Grant. Yn yr achos hwn, bydd rhaid i chi ddarparu mwy o wybodaeth.

Adroddiad Cynnydd

Pan fyddwch wedi gwario'r 50% cyntaf o'ch Grant, bydd angen i chi gyflwyno Adroddiad Cynnydd.

Byddwn yn monitro cynnydd eich Prosiect i gadarnhau ei fod wedi cyflawni'r Canlyniadau a nodir yn eich Cais a'r Dibenion Cymeradwy a amlinellir yn eich Cytundeb Cyfreithiol. Rhwng cyflwyno eich Adroddiad Cynnydd, mae'n bwysig eich bod yn rhoi'r newyddion diweddaraf i ni am eich cynnydd o ran cyrraedd cerrig milltir allweddol, er enghraifft, penodi contractwyr neu staff, neu faterion sy'n codi fel y gallwn ymateb a'ch cefnogi fel sy'n briodol.

Bydd angen i chi anfon y canlynol hefyd:

- ffotograffau yn dangos cynnydd eich Prosiect (gorfodol)
- cofnod o weithgareddau neu ddigwyddiadau rydych wedi'u trefnu (gorfodol)
- disgrifiadau swydd/manylion recriwtio (gorfodol os yn berthnasol)
- adroddiadau caffael (gorfodol os yn berthnasol)

Cais am Daliad

Er mwyn gwneud cais am ail daliad eich Grant (40%), bydd angen i chi gyflwyno Cais am Daliad ar yr un pryd â'ch Adroddiad Cynnydd.

Bydd angen i chi anfon y canlynol hefyd:

- anfonebau'r prosiect a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd (gorfodol)
- tabl o gostau ar gyfer symiau o lai na £250 (gorfodol os yn berthnasol)

Ein nod yw rhyddhau eich Grant o fewn 10 diwrnod gwaith i dderbyn eich ffurflen a'r dogfennau ategol.

Cwblhau eich prosiect

Adroddiad Cwblhau a Chais am Daliad Terfynol

Unwaith y bydd eich Prosiect wedi'i gwblhau, rhaid i chi anfon y ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol atom. Bydd hyn yn caniatáu i chi hawlio taliad terfynol eich Grant (hyd at 10%). Rydym yn argymhell y dylech chi wneud hyn cyn gynted ag y gallwch chi grynhoi'r holl wybodaeth a thra bod y Prosiect yn dal i fod yn ffres yn eich meddwl.

Rhowch wybod i ni pan fyddwch wedi gorffen neu ar fin gorffen eich prosiect er mwyn i ni anfon mwy o wybodaeth atoch am y ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol.

Bydd angen i chi anfon y canlynol hefyd:

- Tystysgrif Cwblhau Ymarferol (gorfodol ar gyfer Prosiectau sydd wedi cyflawni gwaith cyfalaf)
- Anfonebau'r Prosiect a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd (gorfodol)
- tabl o gostau ar gyfer symiau o lai na £250 (gorfodol os yn berthnasol)
- cofnod ffotograffig o'ch Prosiect (gorfodol)
- Adroddiad Gwerthuso (gorfodol)
- cofnod o Grantiau Cymunedol a ddyfarnwyd (gorfodol os yn berthnasol)

Rhaid anfon hyn o fewn **tri mis** i gwblhau eich Prosiect ac erbyn Dyddiad Terfyn eich Grant. Os na fyddwn yn derbyn yr adroddiad o fewn yr amserlen hon, gallwn atal eich taliad terfynol neu ofyn i chi ad-dalu eich Grant i gyd neu ran ohono.

Mae 'cwblhau' yn golygu:

- bod eich Prosiect wedi gorffen, a'ch bod wedi cyflawni eich Dibenion Cymeradwy
- eich bod wedi cydnabod eich Grant a hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol
- bod gennych Dystysgrif Cwblhau Ymarferol (ar gyfer Prosiectau sydd wedi cyflawni gwaith cyfalaf)
- eich bod wedi gwerthuso eich Prosiect a chreu adroddiad
- eich bod yn gallu cyflenwi ffotograffau digidol cydraniad uchel o'r Prosiect a phrawf o gydnabyddiaeth o'n cyllid
- rydych wedi rhestru Allbynnau Digidol y prosiect ac wedi darparu cyfeiriad gwe (URL) y wefan neu'r gwefannau lle mae modd eu cyrchu

Noder na fyddwn yn gwneud eich taliad terfynol hyd nes y byddwn wedi derbyn ac adolygu'r holl wybodaeth ofynnol, gan gynnwys eich Adroddiad Gwerthuso. Ar ôl i chi wneud eich cais am y taliad Grant terfynol, ni fyddwn yn derbyn unrhyw geisiadau pellach am daliadau gennych. Felly, dylech gytuno ar eich cyfrifon terfynol gyda'ch contractwyr a'ch cyflenwyr cyn i chi wneud cais am y taliad Grant terfynol.

Byddwn yn parhau i gadw mewn cysylltiad â chi yn achlysurol ar ôl i chi gwblhau eich Prosiect, gan gynnwys trwy ein harolygon cwsmeriaid.

Prosiectau sydd ddim yn gwario eu holl arian

Os byddwch chi'n gwario llai na'ch costau cytunedig a'ch bod yn cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, bydd angen i chi ddychwelyd unrhyw gyllid Grant sydd heb ei wario atom. Os yw'r tanwariant yn llai na 10% o'ch Grant, byddwn yn addasu taliad terfynol eich Grant yn unol â hynny.

Os yw'r tanwariant yn fwy na 10% o'ch Grant, bydd angen i chi ddychwelyd y Grant nas gwariwyd atom trwy drosglwyddiad BACS (anfonwch e-bost atom i gael ein manylion banc). Bydd eich taliad terfynol yn cael ei gyfrifo yn seiliedig ar gostau cyffredinol eich Prosiect a Chanran y Grant a nodir yn eich Cytundeb Cyfreithiol.

Enghraifft ymarferol:

- os mai cyfanswm costau eich Prosiect yw £38,000, mae eich sefydliad yn cyfrannu £8,000 o'ch cronfeydd wrth gefn a'ch Grant yw £30,000. Felly, Canran y Grant yw 79% (eich Grant wedi'i rannu gyda chyfanswm costau'r Prosiect)

Os byddwch chi'n cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, byddwn yn addasu eich taliad terfynol yn unol â hynny ac efallai y bydd angen i chi ddychwelyd rhan o'ch Grant atom yn seiliedig ar Ganran y Grant.

Enghraifft ymarferol:

- os yw eich Prosiect £3,000 o dan y gyllideb ac os mai cyfanswm gwariant eich Prosiect yw £35,000, yna yn seiliedig ar Ganran Grant o 79%, byddai eich Grant yn cael ei addasu i £27,650
- yna byddai eich taliad terfynol yn cael ei addasu o £3,000 i £650

Dyddiad Cwblhau'r Prosiect a Hyd y Contract Grant

Y Dyddiad Cwblhau'r Prosiect ffurfiol yw dyddiad yr ohebiaeth y byddwn yn ei hanfon atoch ar ddiwedd eich Prosiect yn rhoi gwybod i chi ein bod wedi derbyn yr holl ddogfennau angenrheidiol i gofnodi bod eich Prosiect wedi'i gwblhau.

Mae eich Contract Grant yn nodi am ba hyd y bydd Contract y Grant yn berthnasol i'ch Prosiect, ac felly am ba hyd y bydd rhaid i chi gyflawni ymrwymadau parhaus eich Prosiect. Mae'r rhain yn cychwyn ar ôl i ni brosesu eich Cytundeb Cyfreithiol a gallant bara sawl blwyddyn ar ôl i chi gwblhau eich Prosiect, gan ddibynnu ar natur eich Prosiect.

- **Gweithgarwch** (er enghraifft arddangosfa a/neu ddigwyddiad heb unrhyw Allbynnau Digidol): mae Contract y Grant yn dod i ben ar Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect.
- **Cyfalaf** (er enghraifft gwaith adeiladu neu adfer newydd): pum mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect os ydych chi'n sefydliad dielw (deng mlynedd os ydych chi'n berchennog preifat treftadaeth).
- **Allbynnau Digidol** (er enghraifft, creu gwefan): pum mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect os ydych chi'n sefydliad dielw (deng mlynedd os ydych chi'n berchennog preifat treftadaeth).
- **Caffael**: os yw eich Prosiect yn cynnwys prynu eitem dreftadaeth, tir neu adeilad, bydd telerau Contract y Grant yn para am gyfnod amhenodol. Os byddwch chi eisiau cael gwared ar yr hyn rydych chi wedi'i brynu yn y dyfodol, rhaid i chi ofyn am ein caniatâd ac efallai y byddwn yn hawlio eich Grant i gyd, neu ran ohono, yn ôl (mae mwy o wybodaeth yn Atodiad A).

Bydd oedi o ran cyflwyno eich ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol yn ymestyn hyd Contract y Grant.

Atodiad A: perchnogaeth eiddo

Perchnogaeth

Rydym yn disgwyl mai eich eiddo chi yw unrhyw Eiddo (tir, adeiladau, eitemau treftadaeth neu eiddo deallusol) y byddwch yn gwario eich Grant arno. Os na fyddwch yn bodloni ein gofynion perchnogaeth, bydd angen i chi wella eich hawliau.

Tir ac adeiladau - ar gyfer gwaith cyfalaf

Rhaid mai chi sy'n berchen ar y rhydd-ddaliad neu fod gennych brydles sy'n bodloni'r gofynion canlynol:

- Sefydliad dielw: rhaid bod pum mlynedd ar ôl o'ch prydles ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- Perchennog Preifat: rhaid bod o leiaf ddeng mlynedd ar ôl o'ch prydles ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- nid ydym yn derbyn prydlesi â chymalau terfynu (mae'r rhain yn rhoi'r hawl i un parti neu fwy ddod â'r brydles i ben o dan rai amgylchiadau)
- nid ydym yn derbyn prydlesi â chymalau fforffediad ar ansolfedd (mae'r rhain yn rhoi'r hawl i'r landlord ddod â'r brydles i ben os bydd y tenant yn dod yn fethdalwr)
- rhaid i chi allu gwerthu, gosod yn gyfan gwbl neu'n rhannol a morgeisio'ch prydles ond, os byddwn yn dyfarnu Grant i chi, rhaid i chi gael ein caniatâd ni yn gyntaf i wneud unrhyw un o'r pethau hyn

Tir neu adeiladau ym mherchnogaeth trydydd parti

Tir neu adeiladau ym mherchnogaeth trydydd parti: os mai trydydd parti sy'n berchen ar y tir (a all gynnwys partner yn y Prosiect), byddwn naill ai'n gofyn i'r perchennog gofrestru ar gyfer Contract y Grant yn uniongyrchol gyda ni neu'n gofyn i chi lunio cytundeb cyfreithiol rwymol gyda'r perchennog. Gweler Atodiad B.

Caffael tir neu adeiladau

Os yw eich Prosiect yn cynnwys prynu tir neu adeiladau, rhaid i chi eu prynu ar rydd-ddaliad neu gyda phrydles sydd ag o leiaf 99 mlynedd ar ôl arni.

Eitemau treftadaeth

Ar gyfer Prosiectau sy'n cynnwys prynu eitem dreftadaeth neu wneud gwaith cadwraeth ar eitem dreftadaeth (er enghraifft, trê'n stêm neu baentiad), rhaid i chi brynu'r eitem neu sicrhau mai chi yw unig berchennog yr eitem.

Ni allwn ariannu unigolion preifat neu sefydliadau dielw i brynu adeiladau, tir neu eitemau treftadaeth.

Os ydych chi'n benthyca eitem(au) fel rhan o'r Prosiect (er enghraifft, ar gyfer arddangosfa) a gofynnir i chi gyfrannu at y costau cadwraeth, efallai y byddwn yn derbyn y gost hon os yw'n rhan fach o'ch Prosiect. Efallai y bydd angen i berchnogion yr eitem(au) fod yn rhan o'ch Cytundeb Partneriaeth neu'n rhan o Contract y Grant os dyfernir Grant. Cysylltwch â ni i siarad am hyn os ydych chi'n meddwl y bydd hyn yn berthnasol i'ch Prosiect.

Os mai diben eich Prosiect adeiladu cyfalaf yw storio neu ddangos casgliad nad ydych yn berchen arno, bydd hi'n ofynnol i berchennog y casgliad fod yn rhan o Contract y Grant (ac unrhyw Amodau Ychwanegol a amlinellir yn y Cytundeb Cyfreithiol) os dyfernir Grant. Cysylltwch â ni i drafod hyn os ydych chi'n meddwl y bydd yn berthnasol i'ch Prosiect.

Allbynnau Digidol

Mae gennym ofynion penodol, a amlinellir yng Nghontract eich Grant, ar gyfer 'allbynnau digidol' a gynhyrchir fel rhan o unrhyw Brosiect Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol. Rydym yn defnyddio'r term 'allbwn digidol' i gwmpasu unrhyw beth rydych yn ei greu yn eich Prosiect mewn fformat digidol gyda'r nod o sicrhau mynediad at dreftadaeth a/neu helpu pobl i ymgysylltu â threftadaeth a dysgu am dreftadaeth. Er enghraifft, mae hyn yn cynnwys ffotograffau, testun, meddalwedd, cynnwys gwe ac apiau, cronfeydd data, modelau 3D, recordiadau sain a fideo.

Nid yw eitemau sy'n cael eu creu wrth reoli'r prosiect, er enghraifft, e-byst rhwng aelodau'r tîm a chofnodion cyfarfodydd, wedi'u cynnwys yn y gofyniad. Nid yw'r gofynion yn berthnasol i allbynnau digidol nad oes ganddynt unrhyw gynnwys treftadaeth neu nad ydynt yn annog pobl i ymgysylltu â threftadaeth e.e. gwefan sy'n cynnwys gwybodaeth am eich sefydliad/Prosiect neu restr o ddigwyddiadau yn unig.

Mae'n rhaid i bob allbwn digidol fod:

- 'Ar gael': er enghraifft mae'r allbynnau ar gael am ddim ar-lein, neu cedwir copiâu o'r ffeiliau digidol yn ddiogel a gallwch roi mynediad atynt ar alw. Mae hyn yn para am **bum mlynedd** o ddyddiad cwblhau'r prosiect.
- 'Defnyddadwy': mae'r allbynnau'n gweithredu yn ôl y bwriad ac yn cael eu diweddarau.
- 'Agored': Mae allbynnau digidol wedi'u trwyddedu i'w defnyddio gan eraill o dan drwydded Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0). Nid oes angen trwyddedu cod a metadata fel hyn, ond dylid eu rhyddhau o dan Ymroddiad Parth Cyhoeddus oni bai ein bod wedi cytuno fel arall.

Os yw'r prif ymgeisydd yn berchennog preifat treftadaeth, bydd Contract y Grant yn para am **10 mlynedd** o Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect. Yn yr achosion hyn, rhaid i bob Allbwn Digidol fod 'ar gael' 'defnyddadwy' ac 'agored' am **10 mlynedd** o Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect.

Mae mwy o wybodaeth am ein [gofynion trwyddedu ar gyfer prosiectau](#) ar gael ar ein gwefan.

Atodiad B: tir ym mherchnogaeth trydydd parti

Ar gyfer Prosiectau Natur a Thirwedd

Os yw'r tir sy'n destun eich Grant yn eiddo i drydydd parti neu drydydd partiön lluosog, dylai cytundebau gael eu rhoi ar waith rhwng Derbynnnydd y Grant a phob perchennog tir. Nid oes yna fformat cytundeb rhagnodedig, ond mae gennym ofynion penodol y dylid eu cynnwys mewn unrhyw gytundebau perchennog tir trydydd parti. Dylai'r cytundebau perchennog tir gynnwys y gofynion sylfaenol canlynol:

- manylion y partiön
- cadarnhad o natur daliad y tir (rhydd-ddaliad neu lesddaliad)
- disgrifiad o'r Eiddo (gan gynnwys cynlluniau)
- cyfamodau ar ran perchennog y tir i gynnal a chadw'r tir a darparu mynediad i'r cyhoedd yn unol â thelerau'r Grant (fel sy'n berthnasol)

- darpariaeth y dylai unrhyw warediad yn y dyfodol fod yn amodol ar y cytundeb trydydd parti
- y bydd y cytundeb yn para 10 mlynedd o Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect

Bydd angen i chi ddarparu copiâu o'r cytundebau perchennog tir i sicrhau cydymffurfiaeth â'r gofynion hyn. Bydd angen i'r cytundebau perchennog tir fod wedi'u cwblhau a bod ar waith cyn i unrhyw arian Grant gael ei ryddhau ar gyfer gwaith ar bob llain o dir sy'n eiddo i drydydd parti.

Ar gyfer gwaith cyfalaf i dreftadaeth adeiledig, fel adeiladau neu erddi addurnol

Os yw eich Prosiect yn cynnwys gwaith sylweddol i adeilad treftadaeth sy'n eiddo i drydydd parti, fel arfer byddwn yn disgwyl i'r perchennog ddod yn Dderbynnnydd Grant ar y cyd neu roi prydles i chi sy'n bodloni ein gofynion (fel yr amlinellir uchod).

Mewn rhai sefyllfaoedd, yn hytrach na bod yn Dderbynnnydd Grant ar y cyd, gall perchennog yr eiddo lofnodi llythyr ffurfiol sy'n cael ei lunio gennym ni, yn cytuno i gydymffurfio â thelerau Contract y Grant.

Grantiau Cymunedol

Efallai y byddwch chi eisiau gwneud taliadau Grantiau Cymunedol i berchnogion trydydd parti (gan gynnwys perchnogion preifat) ar gyfer gweithgareddau a gwaith cyfalaf sy'n cyfrannu at gyflawni Canlyniadau'r Prosiect. Os mai chi yw'r prif ymgeisydd, chi sy'n gyfrifol am sicrhau bod Canlyniadau'r Prosiect yn cael eu cyflawni gan berchnogion tir trydydd parti (y Derbynnwyr Grant Cymunedol) a'ch bod yn cydymffurfio â Chontract y Grant, gan gynnwys ad-dalu'r Grant os oes angen.

Dylai hyn gael ei ffurfioli trwy gytundebau trydydd parti sy'n diffinio'r Canlyniadau sydd i'w cyflawni ar dir trydydd parti ac yn sicrhau gwaith rheoli a chynnal a chadw gwaith cyfalaf o'r dyddiad y disgwylir i'r gwaith gael ei gwblhau hyd at 10 mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect. Dylai hyn fod yn gytundeb cyfreithiol rhyngoch chi a'r Derbynnnydd Grant Cymunedol.

Costau cyfreithiol

Gallwch gynnwys costau addasu a sefydlu unrhyw gytundebau trydydd parti, gan gynnwys cost cael cyngor cyfreithiol, fel rhan o'r costau yn eich Cais.

Atodiad C: anfonebau a gyflwynir gyda Cheisiadau am Daliad

Dylai pob anfoneb a gyflwynir i ni fel tystiolaeth o wariant fod yn glir, yn eglur ac ar gyfer gwaith cymwys yn erbyn y Dibenion Cymeradwy rydym wedi cytuno i'w hariannu. Rhaid iddynt gynnwys y wybodaeth ganlynol er mwyn i ni allu talu yn eu herbyn. Dylent fod yn ddigon clir i'w darllen ac ni ddylent fod wedi'u difrodi neu eu difetha mewn unrhyw ffordd.

Rhaid i bob un ymwneud â gwaith rydym wedi cytuno i'w ariannu, a rhaid sicrhau mai'r cleient a enwir arnynt yw'r sefydliad sy'n cyflwyno'r taliad.

Rhaid i anfonebau gynnwys:

- rhif anfoneb
- y dyddiad y cawsant eu codi
- y dyddiad y disgwylir y taliad a thelerau'r taliad
- sut y gwneir taliad ac i bwy
- manylion y cwmni, gan gynnwys enw, cyfeiriad, cyfeiriad e-bost, rhif ffôn, rhif y cwmni, rhif cofrestru TAW (os yw wedi cofrestru ar gyfer TAW)
- disgrifiad o'r gwasanaethau a ddarparwyd
- y swm gros (heb TAW), y swm TAW os ydynt wedi cofrestru ar gyfer TAW a (chyfanswm) y swm net sy'n ddyledus

Atodiad D: rhestr termau

Cais – eich ffurflen gais wedi'i chwblhau ac unrhyw ddogfennau neu wybodaeth rydych yn eu hanfon atom gyda'ch cais am Grant.

Canllaw ar Wneud Cais – y ddogfen sy'n amlinellu cwmpas y rhaglen a sut i wneud cais.

Dibenion Cymeradwy – mae'r Dibenion Cymeradwy yn crynhoi'r Prosiect a ddisgrifir yn eich Cais.

Cyllidwr – Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol sy'n gweinyddu Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol.

Grant – y swm rydym wedi'i ddyfarnu i chi ar gyfer eich Prosiect.

Contract y Grant – yn cynnwys:

- 'Gwirio manylion eich Prosiect'
- Telerau ac Amodau
- unrhyw Amodau Grant Ychwanegol, os yn berthnasol
- Telerau Safonol y Grant
- Canllaw Derbyn Grant
- eich Cais

Dyddiad Terfyn y Grant – y dyddiad y mae'n rhaid i chi gwblhau'r Prosiect.

Canran y Grant – y Grant wedi'i rannu â chyfanswm costau'r Prosiect.

Cytundeb Cyfreithiol – y broses y mae'n rhaid i chi ei chwblhau i gadarnhau a chytuno ar eich Grant. Mae hyn yn cynnwys cadarnhau manylion eich Prosiect (gan gynnwys y Grant, y Dibenion Cymeradwy a Dyddiad Terfyn y Grant) a chytuno ar Contract y Grant.

Trwydded agored – mae trwydded agored yn rhoi caniatâd i gael mynediad at waith, ei aildefnyddio a'i ailddosbarthu heb lawer o gyfyngiadau neu ddim cyfyngiadau. Mae amrywiaeth o drwyddedau agored ar gael, ond y drwydded agored ddiofyn sydd ei hangen yw'r drwydded Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0), neu drwydded gyfatebol.

Canlyniadau – rydym yn disgrifio'r gwahaniaeth rydym eisiau ei wneud gyda'n cyllid trwy gyfres o naw Canlyniad. Mae canlyniadau'n newidiadau, effeithiau neu fuddiannau sy'n digwydd o ganlyniad

uniongyrchol i'ch Prosiect. Bydd pob un o'r Prosiectau rydym yn eu hariannu'n cyflawni un neu fwy o'r Canlyniadau hyn.

Prosiect – y dibenion rydym wedi'u cymeradwyo fel y'u hamlinellir yn y Cais (gan ystyried unrhyw newidiadau a gytunwyd gennym ni a gennych chi yn ysgrifenedig hyd at ddyddiad ein penderfyniad i ddyfarnu'r Grant i chi ac unrhyw newidiadau rydym yn dweud wrthy'ch amdanynt yn y Cytundeb Cyfreithiol). Weithiau, disgrifir y dibenion hyn fel Dibenion Cymeradwy ac maent yn cynnwys cael a defnyddio cyllid partneriaeth fel yr amlinellir yn y Cais a sut y gwnaethoch chi ddweud y byddech yn defnyddio'r Eiddo (os o gwbl).

Dyddiad Cwblhau'r Prosiect – dyddiad y llythyr rydym yn ei anfon atoch yn rhoi gwybod i chi ein bod wedi cofnodi bod y Prosiect wedi ei gwblhau. Noder y bydd y dyddiad hwn ar ôl y dyddiad y byddwch wedi cwblhau'r holl waith ar y Prosiect.

Eiddo – tir, adeiladau, eitemau treftadaeth neu eiddo deallusol a fydd yn elwa o'ch Grant.

Rydym, ni, ein – y Cyllidwr.

Chi, eich – Derbynnydd y Grant.

Diweddariadau i'r canllawiau

Byddwn yn adolygu'r canllawiau hyn yn rheolaidd ac yn ymateb i adborth defnyddwyr. Rydym yn cadw'r hawl i wneud newidiadau yn ôl y gofyn. Byddwn yn rhoi gwybod am unrhyw newidiadau cyn gynted â phosibl drwy'r dudalen we hon.

Newidiadau

13 Ebrill 2023: Golygwyd y canllawiau hyn yn sylweddol er mwyn sicrhau eu bod yn cefnogi defnyddwyr ein system rheoli grantiau newydd. Mae'r hen system wedi cau bellach.

Mae'r diweddariadau hyn yn cynnwys:

- dileu testun sy'n gysylltiedig â'r hen system rheoli grantiau, gan gynnwys pa gamau y dylai defnyddwyr eu cymryd i gwblhau ein hen ffurflenni cais
- dileu prosesau a oedd yn ymwneud â'n hen system, er enghraifft postio llythyrau hysbysu am grantiau
- diweddarau iaith a therminoleg fel eu bod yn cyfateb i'n system newydd

Canllawiau derbyn grant: £100,000 i £250,000

[See all updates](#)

Mae'r canllawiau hyn yn egluro sut y byddwch yn derbyn eich Grant o £10,000 i £100,000.

Mae'n esbonio'r hyn a ddisgwyliwn gennych chi hefyd cyn, yn ystod ac ar ôl ei dderbyn.

Diweddarwyd y dudalen hon: 13 Ebrill 2023

Cyflwyniad

Llongyfarchiadau ar dderbyn Grant; edrychwn ymlaen at eich helpu chi i gyflawni Prosiect llwyddiannus. Mae'r arian y byddwch chi'n ei dderbyn yn arian cyhoeddus gan chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, felly mae gennym ddyletswydd i sicrhau ei fod yn cael ei reoli mewn ffordd atebol. Mae hyn yn golygu bod amryw o brosesau y mae angen i chi eu dilyn gydol oes eich Prosiect. Rydym yn ceisio eu gwneud yn gymesur â lefel y Grant rydych yn ei dderbyn.

Rydym yn gwerthfawrogi mai dyma'r tro cyntaf i chi dderbyn arian gennym o bosib a'ch bod yn ansicr ynglŷn â sut i wneud cais am eich Grant a rhoi'r newyddion diweddaraf i ni am eich cynnydd. Bydd y ddogfen hon yn esbonio beth i'w wneud ac yn ateb unrhyw gwestiynau sydd gennych chi.

Rydym yn hoffi gweithio mewn ffordd gydweithredol, felly cadwch mewn cysylltiad â ni os ydych chi angen ein cymorth. Eich pwynt cyswllt cyntaf gyda Chronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol yw'r person a enwir yn eich e-bost Hysbysiad Grant. Rydym yn disgwyl i chi ymateb yn brydlon i unrhyw geisiadau am wybodaeth a thrafod unrhyw newidiadau sylweddol i'ch Prosiect gyda ni. Rhaid i chi fynd i'r afael ag unrhyw faterion a nodwn gydol eich Prosiect.

Hoffem ymweld neu gyfarfod â phob sefydliad rydym yn ei ariannu ond, yn anffodus, nid yw hyn yn bosib bob amser. Fodd bynnag, byddem yn ddiolchgar pe baech yn ein gwahodd ni i ddigwyddiadau ac agoriadau allweddol y prosiect, a byddwn yn ceisio anfon cynrychiolydd lle bo modd.

Byddwn yn cynnal archwiliadau ar ddiwedd eich Prosiect i gadarnhau ei fod wedi cyflawni'r Canlyniadau a nodwyd yn eich Cais a'r Dibenion Cymeradwy a amlinellir yn y Cytundeb Cyfreithiol.

Mae'r ddogfen hon yn amlinellu ein harferion safonol, ond cofiwch y gallwn ni ddewis amrywio ein prosesau yn dibynnu ar amgylchiadau penodol eich Prosiect.

Rydym wedi creu Rhestr Termau ddefnyddiol sydd i'w gweld yn Atodiad D y ddogfen hon. Os ydych chi'n ansicr ynglŷn ag unrhyw dermau a ddefnyddir yn y ddogfen, edrychwch ar yr adran hon.

Gair i gall

- peidiwch â chychwyn eich Prosiect cyn i ni roi caniatâd i chi
- ystyriwch werthuso'ch Prosiect o'r cychwyn
- cydnabyddwch eich cyllid a hyrwyddwch y Loteri Genedlaethol
- cadwch gofnod o wariant eich Prosiect
- cadwch gofnod o amserlen eich Prosiect
- cadwch bob anfoneb a derbynneb
- byddwch yn ymwybodol o'ch Dibenion Cymeradwy
- adolygwch a dysgwch o'r hyn rydych yn ei wneud
- cofiwch hawlio eich Grant

- gofawch eich bod yn siarad â ni am unrhyw broblemau
- cadwch dystiolaeth o'r Prosiect, er enghraifft, tystiolaeth o lansiadau, gweithdai a deunydd hyrwyddo
- ac yn anad dim, mwynhewch eich Prosiect

Amserlen y prosiect

1. dyfarnu'r grant
2. cyflwyno'r Cytundeb Cyfreithiol o fewn **chwe mis** i ddyddiad derbyn yr e-bost yn gofyn i chi gwblhau hyn
3. cyflawni gweithgaredd eich Prosiect
4. cyflwyno Adroddiad Cwblhau o fewn **tri mis** i gwblhau eich Prosiect
5. hyd telerau Contract y Grant: **hyd at 20 mlynedd**

Sut y byddwn yn gweithio gyda chi

Mae'r adran hon yn esbonio'r canllawiau rydym yn disgwyl i chi eu dilyn wrth gyflawni'ch Prosiect. Os ydych chi'n ansicr yngl?n ag unrhyw un o'r pwyntiau a godir, cysylltwch â ni.

Dogfennau pwysig

Rydym yn argymhell y dylech chi ymgyfarwyddo â'r dogfennau canlynol cyn cychwyn ar eich Prosiect:

- Contract y Grant
- Canllaw ar Wneud Cais
- adran cydnabod grantiau ar ein gwefan
- Canllaw gwerthuso prosiect
- Canllaw arfer da

Mae'r holl ganllawiau ar gael yn yr adran [Ariannu](#) a'r adran [Canllawiau arfer da](#) ar ein gwefan.

Rydym yn argymhell y dylai pawb sy'n cyfrannu at gyflawni eich Prosiect fod yn gyfarwydd â'r Cais a gyflwynwyd i ni. Yn benodol, dylent fod yn gyfarwydd â'r Canlyniadau a'r Dibenion Cymeradwy rydych wedi ymrwymo i'w cyflawni.

Dyddiad Terfyn y Grant

Nodir Dyddiad Terfyn y Grant yn eich Cytundeb Cyfreithiol. Mae'n seiliedig ar amserlen y Prosiect a nodwyd yn eich Cais.

Rhaid i chi gwblhau eich Prosiect a chyflwyno eich ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol erbyn Dyddiad Terfyn y Grant.

Os byddwch chi'n wynebu oedi wrth gyflawni eich Prosiect, gallwch wneud cais am estyniad i Ddyddiad Terfyn y Grant.

Rydym yn ceisio bod yn hyblyg ond ni allwn warantu estyniad. Os bydd eich Prosiect yn cymryd mwy nag uchafswm o bum mlynedd i'w gwblhau o ddyddiad cwblhau eich Cytundeb Cyfreithiol, gallwn ddewis cau eich Grant a gofyn i chi ad-dalu eich Grant neu ran ohono.

Hyrwyddo eich Grant Loteri Genedlaethol

Mae hyrwyddo a chydabod y Loteri Genedlaethol yn amod o Gontract y Grant. [Gallwch ddysgu mwy am ein gofynion sylfaenol ar gyfer cydnabyddiaeth ar ein gwefan.](#) Yn ogystal â chydabod eich Grant, rydym yn disgwyl i chi ddarparu mynediad a/neu gynigion arbennig i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, bob blwyddyn o leiaf. Er enghraifft, efallai y byddwn yn gofyn i chi gymryd rhan mewn ymgyrch i ddiolch i chwaraewyr y Loteri, er enghraifft, yr ymgyrch #Diolchichi.

Rydym yn eich annog i ddatblygu cynigion neu hyrwyddiadau arloesol a chreadigol i ddiolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol am eu cefnogaeth ac i godi ymwybyddiaeth o'n cyllid. Mae enghreifftiau o'r rhain, a [phethau creadigol eraill mae Prosiectau wedi'u gwneud](#) ar gael ar ein gwefan.

Rhaid i chi gydnabod eich Grant yn gyhoeddus cyn gynted ag y bydd eich Prosiect yn cychwyn trwy ddangos logo cydnabod y Loteri Genedlaethol. [Mae'r logo ar gael yn yr adran gydnabyddiaeth ar ein gwefan.](#)

Rhaid i chi sicrhau hefyd eich bod yn cynnwys logo'r Loteri Genedlaethol ar unrhyw wybodaeth rydych yn ei chynhyrchu am eich Prosiect, er enghraifft, gwybodaeth neu ddeunyddiau ymgynghoriad cyhoeddus neu godi arian. Yn ogystal, rhaid i chi gynnwys y logo ar bob adroddiad neu arolwg arbenigol ac ar bob dogfen dendro neu hysbyseb swydd a ariennir gan eich Grant. I gael mwy o wybodaeth, ewch i'n gwefan.

Os na fyddwch chi'n cydymffurfio â'n canllawiau cydnabyddiaeth, rydym yn cadw'r hawl i ofyn i chi ad-dalu eich Grant neu ran ohono.

Os ydych chi angen unrhyw help neu os oes gennych chi unrhyw gwestiynau ynglŷn â chydabod eich Grant, cysylltwch â ni.

Cyhoeddusrwydd i'r grant

Mae'n bwysig rhoi cyhoeddusrwydd i'ch Grant yn y cyfryngau lleol fel bod chwaraewyr y Loteri Genedlaethol yn gwybod ble mae eu harian yn cael ei wario. Rydym yn gofyn i chi gadw manylion eich Grant yn gyfrinachol nes ein bod wedi trafod a chytuno ar eich cynlluniau cyhoeddusrwydd. Byddwn yn cyhoeddi'r ffaith eich bod chi wedi cael Grant ar ein gwefan o fewn 20 diwrnod i ddyfarnu eich Grant.

Gallwn eich helpu chi gydag ymholiadau ynghylch cyhoeddusrwydd a'r cyfryngau. Mae [templed datganiad i'r wasg](#) ar gael ar ein gwefan. Mae'r templed yn cynnwys y geiriad cywir, felly y cyfan sydd angen i chi ei wneud yw ychwanegu gwybodaeth eich Prosiect lle bo angen.

Caffael: ymgynghorwyr, contractwyr a chyflenwyr

Ym mhob prosiect, pryd bynnag y byddwch yn defnyddio eich Grant i brynu nwyddau, gwaith neu wasanaethau, byddwn yn gofyn i chi roi manylion yr hyn sydd wedi'i gaffael (sef y broses brynu, tendro a dethol). Os ydych chi wedi prynu nwyddau, gwaith neu wasanaethau eisoes, bydd angen i chi ddweud wrthym sut wnaethoch chi hynny. Ni allwn dalu eich Grant os nad ydych chi wedi dilyn y weithdrefn a amlinellir isod.

Dylech ystyried cydraddoldeb o safbwynt triniaeth, tryloywder, cyd-gydnabyddiaeth a chymesuredd bob amser wrth gaffael unrhyw nwyddau, gwaith neu wasanaethau.

Rhaid i weithdrefnau i recriwtio ymgynghorwyr a chontractwyr fod yn deg ac agored a chydymffurfio â'r ddeddfwriaeth gydraddoldeb a chyflogaeth berthnasol. Dylai ffioedd ar gyfer unrhyw ymgynghorwyr neu weithwyr proffesiynol eraill rydych chi'n eu recriwtio yn ystod y prosiect gydymffurfio â chanllawiau proffesiynol a bod yn seiliedig ar fanyleb ysgrifenedig glir. Os oes unrhyw un o'r contractwyr, cyflenwyr neu ymgynghorwyr yr hoffech eu penodi yn gysylltiedig, er enghraifft ffrindiau agos neu berthnasau, neu os oes unrhyw gyswllt ariannol fel perchnogaeth y cyflenwyr hyn bydd angen i chi gael ein caniatâd ysgrifenedig gennym yn gyntaf.

Os nad ydych chi'n si?r am eich rhwymedigaethau, rydym yn eich cynghori i ofyn am gyngor proffesiynol neu gyfreithiol.

O dan £10,000

Os ydych chi'n prynu nwyddau, gwaith neu wasanaethau am lai na £10,000 nid oes angen i chi dendro'n agored am y rhain na chael sawl dyfynbris. Byddwn yn dal i ddisgwyl i chi ddangos gwerth cyffredinol am arian.

Rhwng £10,000 a £50,000

Rhaid i chi gael o leiaf dri dyfynbris cystadleuol ar gyfer unrhyw nwyddau, gwaith a gwasanaethau gwerth £10,000 neu fwy (ac eithrio TAW) yr ydym wedi cytuno i'w hariannu.?

Nid oes angen i chi benodi'r contractwr, y cyflenwr na'r ymgynghorydd sy'n darparu'r dyfynbris isaf o reidrwydd. Wrth benderfynu pwy i'w benodi ar gyfer eich prosiect, dylech edrych ar y gwerth am arian cyffredinol y mae'r dyfynbris yn ei gynnig, a sgiliau, profiad a hyfywedd ariannol y contractwr, y cyflenwr neu'r ymgynghorydd.

Mwy na £50,000

Ar gyfer unrhyw nwyddau, gwaith a gwasanaethau sy'n werth mwy na £50,000 (ac eithrio TAW), rhaid i chi ddarparu prawf o weithdrefnau tendro cystadleuol. Dylai eich prawf fod yn adroddiad ar y tendrau rydych chi wedi'u derbyn, ynghyd â'ch penderfyniad ynghylch pa un i'w dderbyn.

Nid oes angen i chi benodi'r contractwr, y cyflenwr na'r ymgynghorydd sy'n darparu'r dyfynbris isaf o reidrwydd. Wrth benderfynu pwy i'w benodi ar gyfer eich prosiect, dylech edrych ar y gwerth am arian cyffredinol y mae'r dyfynbris yn ei gynnig, a sgiliau, profiad a hyfywedd ariannol y contractwr, y cyflenwr neu'r ymgynghorydd.

Mewn rhai amgylchiadau, nid oes angen i chi ymgymryd â gweithdrefn dendro gystadleuol a gallwch wahodd un sefydliad yn unig i dendro. Dyma pryd:

- Mae cyfanswm pris y contract yn llai na £10,000.
- Mae cytundeb fframwaith ar waith i gyflenwi nwyddau, gwaith neu wasanaethau a oedd yn arfer bod yn destun tendrau cystadleuol, ac mae'r nwyddau neu'r gwasanaethau'n uniongyrchol berthnasol i gwmpas y gwaith prosiect sydd i'w gyflawni.
- Mae contract prosiect ar waith, a oedd yn arfer bod yn destun tendr cystadleuol, ac mae'n rhesymegol i ymestyn y contract i gwmpasu gwaith ychwanegol y prosiect. Yn yr achos hwn, rhaid i chi gadarnhau:
- Yn achos gwaith cyfalaf, y gall prisiau'r rhan fwyaf o elfennau'r gwaith, gan gynnwys costau rhagarweiniol, gorbenion ac elw, gael eu cymhwysu'n uniongyrchol o'r contract presennol i'r gwaith newydd.
- Bod y gwaith newydd yn llai o ran maint ac o fath tebyg i waith y prif contract.
- Ni fydd y contractwr yn hawlio cost amhariad neu estyniad i'r prif contract os bydd y gwaith newydd yn cael ei gyflwyno.
- Bod y contract presennol yn cyfyngu ar y gwaith a gyflawnir gan eraill.
- Mae'r nwyddau, y gwaith neu'r gwasanaethau sy'n ofynnol yn unigryw fel y'u hamlinellir mewn manyleb gofyniad heb ei frandio ac nid oes modd eu cael nhw o ffynonellau eraill trwy dendr cystadleuol.
- Gallwch ddangos eich bod wedi ceisio tendro'r nwyddau, y gwaith neu'r gwasanaethau yn agored a chystadleuol ond na chafwyd digon o ddiddordeb. Cafodd yr unig dendr a gyflwynwyd ei gyflwyno gan ddarparwr gwasanaethau a oedd yn credu ei fod yn gwneud hynny mewn cystadleuaeth ag eraill.
- Gwaith brys lle gellir dangos y byddai'r amser y mae'n ei gymryd i gael tendrau'n rhoi'r prosiect mewn perygl ac yn ychwanegu'n sylweddol at y costau yn y pen draw.
- Nid yw'r cwmni sy'n darparu'r tendr sengl yn gysylltiedig, naill ai drwy berchnogaeth neu drwy gysylltiadau teuluol, ag uwch gynrychiolwyr y derbynnydd grant.

Byddwn yn ei gwneud yn ofynnol hefyd i chi ystyried gwerthoedd cymdeithasol yn eich proses gaffael, gan gynnwys:

- cadwyni cyflenwi amrywiol
- gwell cyflogadwyedd a sgiliau
- cynhwysiant, iechyd meddwl a llesiant
- cynaliadwyedd amgylcheddol
- cadwyni cyflenwi diogel

Dylech sicrhau bod unrhyw gontractwr/cyflenwr/ymgynghorydd a allai gyfrannu at greu Allbynnau Digidol yn ymwybodol o'n gofyniad i brosiectau [rannu'r rhain o dan Drwydded Creative Commons Attribution 4.0 International](#) neu drwydded gyfatebol, a sicrhau bod gennych gytundeb i'r gwaith dilynol gael ei rannu fel hyn.

Lle nad yw hyn yn bosibl, rhaid i chi ofyn am gytundeb ysgrifenedig i wneud trefniadau amgen gyda ni, er enghraifft i ddefnyddio Trwydded Agored amgen, cyn cyhoeddi unrhyw gontract gwaith.

Recriwtio staff

Rhaid i bob swydd gael ei hysbysebu, gyda'r eithriadau canlynol:

- Os oes gennych chi aelod o staff cymwys ar eich cyflogres rydych chi'n ei symud i'r swydd a grëwyd gan eich Prosiect.
- Os oes gennych chi aelod o staff cymwys ar eich cyflogres rydych chi'n cynyddu ei oriau fel y gall weithio ar y Prosiect. Yn yr achos hwn, byddwn yn ariannu cost ei oriau ychwanegol a dreulir ar y Prosiect a bydd angen i chi ddweud wrthym am y rôl y bydd yn ei chyflawni.

Efallai y byddwn yn gofyn am gael gweld tystiolaeth o'r weithdrefn recriwtio a ddilynwyd, felly cadwch y cofnodion hyn yn ddiogel.

Os ydych chi'n symud aelod o staff presennol i swydd a grëwyd gan y Prosiect, gallwn naill ai dalu am gost yr aelod o staff, neu gost llenwi ei swydd wag (pan fydd gweithiwr cyflogedig yn cael swydd newydd a bod y swydd wag yn cael ei llenwi dros dro gan weithiwr cyflogedig arall), pa un bynnag yw'r lleiaf.

Os hoffech chi benodi unrhyw aelodau staff newydd ar eich Prosiect sy'n gysylltiedig ag unrhyw aelodau staff yn eich sefydliad, er enghraifft, unrhyw ffrindiau agos, perthnasau neu gyn-aelodau staff, bydd angen i chi cael caniatâd ysgrifenedig gennym ni yn gyntaf.

Dylai pob cyflog fod yn seiliedig ar ganllawiau'r sector neu swyddi tebyg mewn mannau eraill.

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod y sector treftadaeth yn gynhwysol ac yn gynaliadwy yn sefydliadol. Rhaid i chi ddefnyddio'r gyfradd Cyflog Byw (a Chyflog Byw Llundain lle bo hynny'n berthnasol) ar gyfer holl staff y Prosiect.

TAW

Ni allwn dalu costau'r TAW y gallwch eu hadennill, felly eich cyfrifoldeb chi yw cael cyngor priodol.

Os bydd eich statws TAW yn newid yn ystod eich Prosiect, byddwn yn lleihau ein cyfraniad at y costau lle rydych chi wedi llwyddo i adennill y TAW.

Cofnod ffotograffig

Rydym yn disgwyl i chi gasglu ffotograffau drwy gydol eich Prosiect yn dangos eich cynnydd. Dylech gyflwyno'r lluniau gyda'ch Adroddiad Cynnydd (lle bo'n berthnasol). Bydd angen i chi ddarparu cofnod ffotograffig o'ch Prosiect gyda'ch Adroddiad Cwblhau a'ch ffurflen Cais am Daliad Terfynol sy'n cynnwys o leiaf bum delwedd ddigidol cydraniad uchel sy'n dangos gwahanol agweddau ar eich Prosiect.

Efallai y byddwn yn defnyddio eich delweddau mewn deunydd cyhoeddusrwydd. Rydych yn rhoi'r hawl i ni ddefnyddio'r rhai rydych yn eu darparu ar unrhyw adeg, gan gynnwys eu newid. Cyn eu hanfon atom, rhaid i chi sicrhau'r holl hawliau sydd eu hangen arnoch chi ac arnom ni i'w defnyddio. Dylai'r delweddau hyn, ynghyd ag Allbynnau Digidol eraill o'ch prosiect, gael eu rhannu gyda Thrwydded Agored (Creative Commons Attribution 4.0 International) hefyd. Os nad chi yw deiliad yr hawliau, rhaid i chi sicrhau bod gennych gytundeb i rannu'r delweddau hyn o dan y Drwydded Agored benodedig hon.

Rhaid i chi sicrhau eich bod yn casglu caniatâd ysgrifenedig priodol gan unrhyw un sy'n ymddangos yn y delweddau hyn y gellir eu haildefnyddio mewn perthynas â deunyddiau cyhoedduswydd a hyrwyddo, ac y gellir eu rhannu ar-lein o dan y Drwydded Agored benodedig. Mae hyn yn arbennig o bwysig lle mae delweddau'n cynnwys pobl ifanc neu oedolion sy'n agored i niwed a lle mae'n rhaid cael caniatâd penodol ymlaen llaw. Os oes angen unrhyw arweiniad arnoch ynghylch hyn, siaradwch â ni.

Os nad yw eich delweddau'n addas i'w rhannu o dan Drwydded Agored, bydd angen rhoi trefniadau eraill ar waith. Siaradwch â ni cyn gynted â phosibl.

Cynllun Grantiau Cymunedol

Fel rhan o'ch Prosiect, efallai eich bod wedi gofyn i ni gyfrannu at gronfa wedi'i chlustnodi y gallwch chi ei defnyddio i ariannu grwpiau/sefydliadau eraill (rydym yn eu galw'n Dderbynwyr Grantiau Cymunedol) i ddarparu Prosiectau bach ar wahân (Grantiau Cymunedol).

Bydd y Grantiau Cymunedol hyn yn cyfrannu at nodau cyffredinol eich Prosiect. Rhaid i unrhyw Grantiau fel hyn ddangos gwerth da am arian, a dylai'r budd i'r cyhoedd fod yn fwy nag unrhyw fudd preifat. Byddwch yn rheoli'r gronfa, yn datblygu proses ymgeisio gyda phanel penderfynu ac yn monitro cynnydd. Rhaid i'r Cynllun Grant Cymunedol gael cyhoedduswydd gennych chi hefyd, fel ei fod yn hysbys ac yn agored i bawb.

Gall y grantiau hyn gynnwys gweithgareddau a/neu waith cyfalaf ar dir dan berchnogaeth trydydd parti (gweler Atodiad B).

[Mae gan ein gwefan fwy o wybodaeth am gyflawni Cynllun Grant Cymunedol a Chwestiynau Cyffredin.](#)

Cytuno ar eich Grant

Ar ôl i ni roi gwybod i chi am eich dyfarniad Grant, byddwch yn derbyn e-bost yn gofyn i chi fewngofnodi i'ch cyfrif ar-lein er mwyn cadarnhau a chytuno ar eich Grant. Cyfeirir at hyn fel y Cytundeb Cyfreithiol.

Er mwyn cytuno i dderbyn y Grant, bydd angen i chi wneud y canlynol:

- rhoi gwybod i ni a oes unrhyw newidiadau i'ch Prosiect ers cyflwyno'ch cais gwreiddiol, er enghraifft newidiadau i bartneriaid neu gyfraniadau arian parod
- cadarnhau bod y manylion sydd gennym am eich prosiect yn gywir
- anfon unrhyw dystiolaeth newydd yn ymwneud â'ch prosiect, er enghraifft cyfraniadau arian parod, caniatâd neu drwyddedau
- darllen telerau ac amodau'r Grant a Thelerau Safonol y Grant
- darllen y canllawiau Derbyn Grant
- darparu manylion dau lofnodwr cyfreithiol ar gyfer eich sefydliad, fel y gallwn anfon dolen atynt i lawrlwytho, darllen, llofnodi a llwytho'r telerau ac amodau

Bydd angen i chi anfon y canlynol hefyd:

- prawf o gyfraniadau arian parod a/neu gynllun codi arian (gorfodol os yn berthnasol)
- prawf o berchnogaeth eiddo, gan gynnwys, er enghraifft, copïau diweddar o gofrestr teitlau'r Gofrestrfa Tir (gyda chynllun), prydesi a thystiolaeth o unrhyw forgeisi presennol (gorfodol os yn berthnasol) ac ati
- prawf o unrhyw ganiatâd neu drwyddedau statudol angenrheidiol (gorfodol os yn berthnasol)
- cynllun Prosiect wedi'i ddiweddarau (gorfodol os yw wedi'i newid yn sylweddol ers i chi wneud cais am eich grant)
- rhagolwg llif arian parod y prosiect (gorfodol ar gyfer Prosiectau sy'n cyflawni gwaith cyfalaf)

Rhaid cwblhau'r Cytundeb Cyfreithiol o fewn chwe mis i ddyddiad derbyn yr e-bost yn gofyn i chi gwblhau hyn. Os oes oedi sylweddol, mae'n bosibl y byddwn ni'n penderfynu tynnu'r cynnig Grant yn ôl.

Cyn i ni allu rhoi caniatâd i chi gychwyn eich prosiect a thalu rhandaliad cyntaf eich Grant, bydd angen i chi gwblhau'r tasgau canlynol (os yn berthnasol) hefyd:

- sicrhau'r holl gyllid partneriaeth (os nodir yn eich Cais)
- cael caniatâd statudol, er enghraifft, cydsyniad neu gynneddf adeiladau rhestredig
- sicrhau unrhyw drwyddedau angenrheidiol, er enghraifft, trwydded madfallod y d?r neu ystlumod
- sicrhau perchnogaeth Eiddo rhydd-ddaliad neu lesddaliad i fodloni ein gofynion – gweler Atodiad A

Ar ôl i ni brosesu eich Cytundeb Cyfreithiol, byddwn yn cysylltu i gadarnhau hyn. Yna, gallwch gychwyn ar eich Prosiect. Ni ddylech chi gychwyn unrhyw waith ar eich Prosiect hyd nes y byddwch chi wedi cael caniatâd ysgrifenedig gennym ni i wneud hynny. Os byddwch chi'n gwneud hynny, byddwch chi'n gwneud hynny ar eich menter eich hun.

Talu eich Grant

Byddwn ni'n talu eich Grant mewn ôl-daliadau unwaith y byddwch yn gallu darparu anfonebau neu dderbynebau sy'n dangos eich gwariant ar y Prosiect. Byddwn ni'n cytuno ar amserlen ar gyfer taliadau gyda chi, a bydd taliadau'n cael eu gwneud wrth i'r Prosiect ddatblygu, yn amodol arnoch yn darparu tystiolaeth o wariant.

Bydd angen i chi gyflwyno Ffurflen Gwneud Cais am Daliad i ofyn am daliad eich Grant. Fel arfer, rydym yn disgwyl Adroddiad Cynnydd gyda'r Ffurflen Gwneud Cais am Daliad, gan mai dim ond os ydym yn fodlon â chynnydd eich Prosiect yr ydym yn rhyddhau taliadau fel arfer.

Byddwn ni'n talu cyfran o'r costau rydych chi wedi'u hysgwyddo ar sail Canran y Grant. Er enghraifft, os ydych chi'n darparu anfonebau gwerth cyfanswm o £50,000, a Chanran y Grant yw 85%, byddwch chi'n derbyn £42,500 fel taliad Grant.

Byddwn ni'n ceisio rhyddhau eich taliad Grant o fewn 10 diwrnod gwaith i dderbyn Ffurflen Gwneud Cais am Daliad a'r holl ddogfennau ategol gorfodol.

Byddwn ni'n cadw 10% terfynol eich Grant yn ôl nes bod y Prosiect wedi'i gwblhau. Dim ond os yw cyfanswm costau'r Prosiect wedi'i wario a'ch bod yn dangos hynny yn eich ffurflen Adroddiad

Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol y byddwn ni'n talu'r 10% llawn.

Os byddwch chi'n gwario llai na'ch costau cytunedig a'ch bod yn cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, bydd angen i chi ddychwelyd unrhyw gyllid Grant sydd heb ei wario atom. Bydd hyn yn cael ei gyfrifo yn seiliedig ar gostau cyffredinol eich Prosiect a Chanran y Grant.

Rhoi'r newyddion diweddaraf i ni am eich Prosiect

Ar ôl i ni gadarnhau bod gennych chi ganiatâd i gychwyn eich Prosiect, nid oes angen i chi gwblhau unrhyw ffurflenni eraill hyd nes y byddwch chi'n barod i hawlio rhandaliad cyntaf eich grant.

Fodd bynnag, rhaid i chi gysylltu â ni cyn gynted â phosibl ynglŷn ag unrhyw broblemau neu faterion sylweddol sy'n codi yn ystod eich Prosiect. Er enghraifft, materion a allai arwain at newidiadau mewn costau, oedi difrifol, neu fethu â chyflawni'r Dibenion Cymeradwy a'r Canlyniadau. O ganlyniad, byddwn ni'n gallu ymateb a'ch cynorthwyo chi fel sy'n briodol.

Rhowch wybod i ni ymlaen llaw am unrhyw ddigwyddiadau a rhowch y newyddion diweddaraf i ni am unrhyw lwyddiannau a straeon newyddion da.

Newidiadau i'r prosiect

Ni allwch newid Dibenion Cymeradwy eich Prosiect heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gennym ni. Os ydych chi eisiau i ni ystyried unrhyw newidiadau i'ch Dibenion Cymeradwy, rhaid i chi anfon manylion ysgrifenedig y rhesymau dros y cais atom ac esbonio sut y bydd yn effeithio ar:

- ansawdd a Chanlyniadau eich Prosiect
- cost eich Prosiect
- yr amser rydych chi ei angen i gwblhau eich Prosiect
- hyfywedd eich Prosiect yn y dyfodol

Yna, gallwn ailasesu'r Prosiect neu gymryd unrhyw gamau eraill a ystyrir yn angenrheidiol. Byddwn ni ond yn caniatáu'r newid os byddwch yn cytuno i gadw at delerau ac amodau ychwanegol.

Rhaid i unrhyw newidiadau a gytunir gyda ni fod yn ysgrifenedig a chael eu hadrodd yn eich Adroddiad Cynnydd a/neu eich ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol.

Oedi i'r amserlen

Os ydych chi'n meddwl na fyddwch chi'n gallu cwblhau eich Prosiect cyn Dyddiad Terfyn eich Grant, cysylltwch â ni fel y gallwn ni drafod y mater gyda chi. Rydym yn ceisio bod yn hyblyg ond ni allwn warantu estyniad ac nid ydym yn disgwyl i'ch Prosiect gymryd mwy na phum mlynedd i'w gwblhau o'r dyddiad y gwnaethoch chi gwblhau eich Cytundeb Cyfreithiol.

Newidiadau yn y gyllideb

Dylai'r holl arian sy'n cael ei wario ar y Prosiect gael ei adrodd yn erbyn y penawdau cost yn eich Cais.

Os oes angen i chi wneud mân newidiadau a symud arian rhwng y penawdau cost hyn yn eich Cais er mwyn cyflawni eich Dibenion Cymeradwy, gallwch adrodd ar hyn yn eich Adroddiad Cynnydd. Rhaid i chi ddangos sut mae'r newidiadau hyn wedi'ch helpu, neu yn eich helpu, i gyflawni eich Prosiect.

Rhaid i chi gysylltu â ni ymlaen llaw os ydych chi eisiau cynnig unrhyw newidiadau sylweddol i'r penawdau cost hyn a gwario symiau mawr o'ch cronfa wrth gefn.

Os byddwch chi'n gwario llai na'ch costau cytunedig a'ch bod yn cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, byddwn yn addasu eich taliad terfynol yn unol â hynny ac efallai y bydd angen i chi ddychwelyd rhywfaint o'ch Grant atom.

Os bydd cyfanswm cost y Prosiect yn cynyddu yn ystod y Prosiect, dim ond o dan amgylchiadau eithriadol y byddwn yn ystyried cynyddu eich Grant. Yn yr achos hwn, bydd rhaid i chi ddarparu mwy o wybodaeth.

Adroddiad Cynnydd

Pan fyddwch chi'n barod i hawlio rhandaliad cyntaf eich Grant, bydd angen i chi gyflwyno Adroddiad Cynnydd gyda'ch Ffurflen Gwneud Cais am Daliad. Pan fyddwn ni'n prosesu'r Cytundeb Cyfreithiol, byddwn ni'n cytuno gyda chi ar faint o Adroddiadau Cynnydd rydym yn disgwyl i chi eu darparu trwy gydol eich Prosiect.

Byddwn yn monitro cynnydd eich Prosiect i gadarnhau ei fod wedi cyflawni'r Canlyniadau a nodir yn eich Cais a'r Dibenion Cymeradwy a amlinellir yn eich Cytundeb Cyfreithiol. Rhwng cyflwyno eich Adroddiad Cynnydd, mae'n bwysig eich bod yn rhoi'r newyddion diweddaraf i ni am eich cynnydd o ran cyrraedd cerrig milltir allweddol, er enghraifft, penodi contractwyr neu staff, neu faterion sy'n codi fel y gallwn ymateb a'ch cefnogi fel sy'n briodol.

Bydd angen i chi anfon y canlynol hefyd:

- ffotograffau yn dangos cynnydd eich Prosiect (gorfodol)
- cofnod o weithgareddau neu ddigwyddiadau rydych wedi'u trefnu (gorfodol)
- disgrifiadau swydd/manylion recriwtio (gorfodol os yn berthnasol)
- adroddiadau caffael (gorfodol os yn berthnasol)

Cais am Daliad

Pan fydd gennych chi anfonebau neu dderbynebau sy'n dangos eich gwariant ar y Prosiect, bydd angen i chi gyflwyno Ffurflen Gwneud Cais am Daliad gyda'ch Adroddiad Cynnydd er mwyn gofyn am daliad eich Grant.

Bydd angen i chi anfon y canlynol hefyd:

- anfonebau'r prosiect a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd (gorfodol)
- tabl o gostau ar gyfer symiau o lai na £250 (gorfodol os yn berthnasol)

Pan fyddwch chi'n cyflwyno eich Ffurflen Gwneud Cais am Daliad gyntaf, bydd angen i chi gwblhau'r ffurflen manylion banc ac anfon copi o gyfriflen banc, slip talu i mewn neu siec ddiweddar.

Rhaid i enw eich cyfrif banc gyfateb i enw'r sefydliad yn eich Cais.

Ein nod yw rhyddhau eich Grant o fewn 10 diwrnod gwaith i dderbyn eich ffurflen a'r dogfennau ategol.

Adroddiad Cwblhau a Ffurflen Cais am Daliad Terfynol

Unwaith y bydd eich Prosiect wedi'i gwblhau, rhaid i chi anfon y ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol atom. Bydd hyn yn caniatáu i chi hawlio taliad terfynol eich Grant (hyd at 10%). Rydym yn argymhell y dylech chi wneud hyn cyn gynted ag y gallwch chi grynhoi'r holl wybodaeth a thra bod y Prosiect yn dal i fod yn ffres yn eich meddwl.

Rhowch wybod i ni pan fyddwch wedi gorffen neu ar fin gorffen eich prosiect er mwyn i ni anfon mwy o wybodaeth atoch am y ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol.

Rhaid anfon y ffurflen hon o fewn **tri mis** i gwblhau eich Prosiect. Os na fyddwn yn derbyn yr adroddiad o fewn yr amserlen hon, gallwn atal eich taliad terfynol neu ofyn i chi ad-dalu eich Grant i gyd neu ran ohono.

Mae 'cwblhau' yn golygu:

- bod eich Prosiect wedi gorffen, a'ch bod wedi cyflawni eich Dibenion Cymeradwy
- eich bod wedi cydnabod eich Grant a hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol
- bod gennych Dystysgrif Cwblhau Ymarferol (ar gyfer Prosiectau sydd wedi cyflawni gwaith cyfalaf)
- eich bod wedi gwerthuso eich Prosiect a chreu adroddiad
- eich bod yn gallu cyflenwi ffotograffau digidol cydraniad uchel o'r Prosiect a phrawf o gydnabyddiaeth o'n cyllid
- rydych wedi rhestru Allbynnau Digidol y prosiect ac wedi darparu cyfeiriad gwe (URL) y wefan neu'r gwefannau lle mae modd eu cyrchu

Noder na fyddwn yn gwneud eich taliad terfynol hyd nes y byddwn wedi derbyn ac adolygu'r holl wybodaeth ofynnol, gan gynnwys eich Adroddiad Gwerthuso.

Ar ôl i chi wneud eich cais am y taliad Grant terfynol, ni fyddwn yn derbyn unrhyw geisiadau pellach am daliadau gennych. Felly, dylech gytuno ar eich cyfrifon terfynol gyda'ch contractwyr a'ch cyflenwyr cyn i chi wneud cais am y taliad Grant terfynol.

Byddwn yn parhau i gadw mewn cysylltiad â chi yn achlysurol ar ôl i chi gwblhau eich Prosiect, gan gynnwys trwy ein harolygon cwsmeriaid.

Prosiectau sydd ddim yn gwario eu holl arian

Os byddwch chi'n gwario llai na'ch costau cytunedig a'ch bod yn cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, bydd angen i chi ddychwelyd unrhyw gyllid Grant sydd heb ei wario atom. Os yw'r tanwariant yn llai na 10% o'ch Grant, byddwn yn addasu taliad terfynol eich Grant yn unol â hynny.

Os yw'r tanwariant yn fwy na 10% o'ch Grant, bydd angen i chi ddychwelyd y Grant nas gwariwyd atom trwy drosglwyddiad BACS (mae manylion banc ar gael ar gais). Bydd eich taliad terfynol yn cael ei gyfrifo yn seiliedig ar gostau cyffredinol eich Prosiect a Chanran y Grant.

Enghraifft ymarferol:

- Cyfanswm costau eich Prosiect yw £140,000, mae eich sefydliad yn cyfrannu £20,000 o'ch cronfeydd wrth gefn a'ch Grant yw £120,000. Felly, Canran y Grant yw 86% (Grant wedi'i rannu gyda chyfanswm costau'r Prosiect).

Os byddwch chi'n cwblhau eich Prosiect heb wario'r gyllideb i gyd, byddwn yn addasu eich taliad terfynol yn unol â hynny ac efallai y bydd angen i chi ddychwelyd rhan o'ch Grant atom yn seiliedig ar Ganran y Grant.

Enghraifft ymarferol:

- Os yw eich Prosiect £5,000 o dan gyllideb ac os mai cyfanswm eich gwariant yw £135,000, yna yn seiliedig ar Ganran y Grant o 86%, byddai eich Grant yn cael ei addasu i £116,100. Felly, byddai eich taliad terfynol yn cael ei addasu o £12,000 i £8,100.

Dyddiad Cwblhau'r Prosiect a Hyd y Contract Grant

Y Dyddiad Cwblhau'r Prosiect ffurfiol yw dyddiad yr ohebiaeth y byddwn yn ei hanfon atoch ar ddiwedd eich Prosiect yn rhoi gwybod i chi ein bod wedi derbyn yr holl ddogfennau angenrheidiol i gofnodi bod eich Prosiect wedi'i gwblhau.

Mae eich Contract Grant yn nodi am ba hyd y bydd Contract y Grant yn berthnasol i'ch Prosiect. Yn ystod y cyfnod hwn, rhaid i chi gyflawni ymrwymadau parhaus eich Prosiect. Mae'r rhain yn cychwyn ar ôl i ni brosesu eich Cytundeb Cyfreithiol a gallant bara sawl blwyddyn ar ôl i chi gwblhau eich Prosiect, gan ddibynnu ar natur eich Prosiect.

- **Gweithgarwch** (er enghraifft arddangosfa a/neu ddigwyddiad heb unrhyw Allbynnau Digidol): mae Contract y Grant yn dod i ben ar Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect.
- **Cyfalaf** (er enghraifft gwaith adeiladu neu adfer newydd): 20 mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect.
- **Allbynnau Digidol** (er enghraifft, creu gwefan): pum mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect. Os yw'r prif ymgeisydd yn berchennog preifat treftadaeth, bydd Contract y Grant yn para am 10 mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect.
- **Caffael**: os yw eich Prosiect yn cynnwys prynu eitem dreftadaeth, tir neu adeilad, bydd telerau Contract y Grant yn para am gyfnod amhenodol. Os byddwch chi eisiau cael gwared ar yr hyn rydych chi wedi'i brynu yn y dyfodol, rhaid i chi ofyn am ein caniatâd ac efallai y byddwn yn hawlio eich Grant i gyd, neu ran ohono, yn ôl (mae mwy o wybodaeth yn Atodiad A).

Bydd oedi o ran cyflwyno eich ffurflen Adroddiad Cwblhau a Gwneud Cais am Daliad Terfynol yn ymestyn hyd Contract y Grant.

Atodiad A: perchnogaeth eiddo

Perchnogaeth

Rydym yn disgwyl mai eich eiddo chi yw unrhyw Eiddo (tir, adeiladau, eitemau treftadaeth neu eiddo deallusol) y byddwch yn gwario eich Grant arno. Os na fyddwch yn bodloni ein gofynion perchnogaeth, bydd angen i chi wella eich hawliau.

Tir ac adeiladau - ar gyfer gwaith cyfalaf

Rhaid mai chi sy'n berchen ar y rhydd-ddaliad neu fod gennych brydles sy'n bodloni'r gofynion canlynol:

- rhaid bod 20 mlynedd ar ôl o'ch prydles ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect
- nid ydym yn derbyn prydlesi â chymalau terfynu (mae'r rhain yn rhoi'r hawl i un parti neu fwy ddod â'r brydles i ben o dan rai amgylchiadau)
- nid ydym yn derbyn prydlesi â chymalau fforffediad ar ansolfedd (mae'r rhain yn rhoi'r hawl i'r landlord ddod â'r brydles i ben os bydd y tenant yn dod yn fethdalwr)
- rhaid i chi allu gwerthu, gosod yn gyfan gwbl neu'n rhannol a morgeisio'ch prydles ond, os byddwn yn dyfarnu Grant i chi, rhaid i chi gael ein caniatâd ni yn gyntaf i wneud unrhyw un o'r pethau hyn

Tir neu adeiladau ym mherchnogaeth trydydd parti

Tir neu adeiladau ym mherchnogaeth trydydd parti: os mai trydydd parti sy'n berchen ar y tir (a all gynnwys partner yn y Prosiect), byddwn naill ai'n gofyn i'r perchennog gofrestru ar gyfer Contract y Grant yn uniongyrchol gyda ni neu'n gofyn i chi lunio cytundeb cyfreithiol rwymol gyda'r perchennog. Gweler Atodiad B.

Caffael tir neu adeiladau

Os yw eich Prosiect yn cynnwys prynu tir neu adeiladau, rhaid i chi eu prynu ar rydd-ddaliad neu gyda phrydles sydd ag o leiaf 99 mlynedd ar ôl arni.

Eitemau treftadaeth

Ar gyfer Prosiectau sy'n cynnwys prynu eitem dreftadaeth neu wneud gwaith cadwraeth ar eitem dreftadaeth (er enghraifft, trênnu stêm neu baentiad), rhaid i chi brynu'r eitem neu sicrhau mai chi yw unig berchennog yr eitem.

Ni allwn ariannu unigolion preifat neu sefydliadau dielw i brynu adeiladau, tir neu eitemau treftadaeth.

Os ydych chi'n benthycu eitem(au) fel rhan o'r Prosiect (er enghraifft, ar gyfer arddangosfa) a gofynnir i chi gyfrannu at y costau cadwraeth, efallai y byddwn yn derbyn y gost hon os yw'n rhan fach o'ch Prosiect. Efallai y bydd angen i berchnogion yr eitem(au) fod yn rhan o'ch Cytundeb Partneriaeth neu'n rhan o Gontract y Grant os dyfernir Grant. Cysylltwch â ni i siarad am hyn os ydych chi'n meddwl y bydd hyn yn berthnasol i'ch Prosiect.

Os mai diben eich Prosiect adeiladu cyfalaf yw storio neu ddangos casgliad nad ydych yn berchen arno, bydd hi'n ofynnol i berchennog y casgliad fod yn rhan o Gontract y Grant os dyfernir Grant. Cysylltwch â ni i drafod hyn os ydych chi'n meddwl y bydd yn berthnasol i'ch Prosiect.

Allbynnau Digidol

Mae gennym ofynion penodol, sy'n cael eu hamlinellu yng Nghontract eich Grant, ar gyfer 'allbynnau digidol' a gynhyrchir fel rhan o unrhyw Brosiect Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol. Rydym yn defnyddio'r term 'allbwn digidol' i gwmpasu unrhyw beth rydych yn ei greu yn eich Prosiect mewn fformat digidol gyda'r nod o sicrhau mynediad at dreftadaeth a/neu helpu pobl i ymgysylltu â threftadaeth a dysgu am dreftadaeth. Er enghraifft, mae hyn yn cynnwys ffotograffau, testun, meddalwedd, cynnwys gwe ac apiau, cronfeydd data, modelau 3D, recordiadau sain a fideo.

Nid yw eitemau sy'n cael eu creu wrth reoli'r prosiect, er enghraifft, e-byst rhwng aelodau'r tîm a chofnodion cyfarfodydd, wedi'u cynnwys yn y gofyniad.

Mae'n rhaid i bob allbwn digidol fod:

- 'Ar gael' (h.y. mae'r allbynnau ar gael am ddim ar-lein, neu cedwir copiâu o'r ffeiliau digidol yn ddiogel a gallwch roi mynediad atynt ar alw) – am **bum mlynedd** o ddyddiad cwblhau'r prosiect.
- 'Defnyddadwy': mae'r allbynnau'n gweithredu yn ôl y bwriad ac yn cael eu diweddarau.
- 'Agored' - mae allbynnau digidol wedi'u trwyddedu i'w defnyddio gan eraill o dan drwydded Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0), ac eithrio cod a metadata, a ddylai gael eu rhyddhau o dan Ymroddiad Parth Cyhoeddus oni bai ein bod wedi cytuno fel arall.

[Mae mwy o wybodaeth am ein gofynion trwyddedu ar gyfer prosiectau ar gael ar ein gwefan.](#)

Dyma ein disgwyliadau:

- dylai gwefannau fodloni'r safon hygyrchedd W3C Single A o leiaf
- dylech ddefnyddio data, meddalwedd a gwasanaethau agored lle bynnag y bo modd
- dylech gyfrannu Allbynnau Digidol at gasgliadau treftadaeth priodol a phrosiectau gwybodaeth agored.

Atodiad B: tir ym mherchnogaeth trydydd parti

Ar gyfer Prosiectau Natur a Thirwedd

Os yw'r tir sy'n destun eich Grant yn eiddo i drydydd parti neu drydydd partion lluosog, dylai cytundebau gael eu rhoi ar waith rhwng Derbynydd y Grant a phob perchennog tir. Nid oes yna fformat cytundeb rhagnodedig, ond mae gennym ofynion penodol y dylid eu cynnwys mewn unrhyw gytundebau perchennog tir trydydd parti. Dylai'r cytundebau perchennog tir gynnwys y gofynion sylfaenol canlynol:

1. manylion y partion
2. cadarnhad o natur daliadaeth y tir (rhydd-ddaliad neu lesddaliad)
3. disgrifiad o'r Eiddo (gan gynnwys cynlluniau)
4. cyfamodau ar ran perchennog y tir i gynnal a chadw'r tir a darparu mynediad i'r cyhoedd yn unol â thelerau'r Grant (fel sy'n berthnasol)
5. darpariaeth y dylai unrhyw warediad yn y dyfodol fod yn amodol ar y cytundeb trydydd parti
6. y bydd y cytundeb yn para 10 mlynedd o Ddyddiad Cwblhau'r Prosiect

Bydd angen i chi ddarparu copïau o'r cytundebau perchennog tir i sicrhau cydymffurfiaeth â'r gofynion hyn. Bydd angen i'r cytundebau perchennog tir fod wedi'u cwblhau a bod ar waith cyn i unrhyw arian Grant gael ei ryddhau ar gyfer gwaith ar bob llain o dir sy'n eiddo i drydydd parti.

Ar gyfer gwaith cyfalaf i dreftadaeth adeiledig, fel adeiladau neu erddi addurnol

Os yw eich Prosiect yn cynnwys gwaith sylweddol i adeilad treftadaeth sy'n eiddo i drydydd parti, fel arfer byddwn yn disgwyl i'r perchennog ddod yn Dderbynydd Grant ar y cyd neu roi prydles i chi sy'n bodloni ein gofynion (fel yr amlinellir uchod). Mewn rhai sefyllfaoedd, yn hytrach na chynnwys y perchennog, gallem ofyn iddynt lofnodi llythyr ategol wedi'i baratoi gennym.

Grantiau Cymunedol

Efallai y byddwch chi eisiau gwneud taliadau Grantiau Cymunedol i berchnogion trydydd parti (gan gynnwys perchnogion preifat) ar gyfer gweithgareddau a gwaith cyfalaf sy'n cyfrannu at gyflawni Canlyniadau'r Prosiect. Os mai chi yw'r prif ymgeisydd, chi sy'n gyfrifol am sicrhau bod Canlyniadau'r Prosiect yn cael eu cyflawni gan berchnogion tir trydydd parti (y Derbynwyr Grant Cymunedol) ac am sicrhau cydymffurfiaeth â Chontract y Grant, gan gynnwys ad-dalu'r Grant os oes angen.

Dylai hyn gael ei ffurfioli trwy gytundebau trydydd parti sy'n diffinio'r Canlyniadau sydd i'w cyflawni ar dir trydydd parti ac yn sicrhau gwaith rheoli a chynnal a chadw gwaith cyfalaf o'r dyddiad y disgwylir i'r gwaith gael ei gwblhau hyd at 10 mlynedd ar ôl Dyddiad Cwblhau'r Prosiect. Dylai hyn fod yn gytundeb cyfreithiol rhyngoch chi a'r Derbynydd Grant Cymunedol.

Costau cyfreithiol

Gallwch gynnwys costau addasu a sefydlu unrhyw gytundebau trydydd parti, gan gynnwys cost cael cyngor cyfreithiol, fel rhan o'r costau yn eich Cais.

Atodiad C: anfonebau a gyflwynir gyda Cheisiadau am Daliad

Dylai pob anfoneb a gyflwynir i ni fel tystiolaeth o wariant fod yn glir, yn eglur ac ar gyfer gwaith cymwys yn erbyn y Dibenion Cymeradwy rydym wedi cytuno i'w hariannu. Rhaid iddynt gynnwys y wybodaeth ganlynol er mwyn i ni allu talu yn eu herbyn. Dylent fod yn ddigon clir i'w darllen ac ni ddylent fod wedi'u difrodi neu eu difetha mewn unrhyw ffordd.

Rhaid i bob un ymwneud â gwaith rydym wedi cytuno i'w ariannu, a rhaid sicrhau mai'r cleient a enwir arnynt yw'r sefydliad sy'n cyflwyno'r taliad.

Rhaid i anfonebau gynnwys:

- rhif anfoneb
- y dyddiad y cawsant eu codi
- y dyddiad y disgwylir y taliad a thelerau'r taliad
- sut y gwneir taliad ac i bwy
- manylion y cwmni, gan gynnwys enw, cyfeiriad, cyfeiriad e-bost, rhif ffôn, rhif y cwmni, rhif cofrestru TAW (os yw wedi cofrestru ar gyfer TAW)
- disgrifiad o'r gwasanaethau a ddarparwyd
- y swm gros (heb TAW), y swm TAW os ydynt wedi cofrestru ar gyfer TAW a (chyfanswm) y swm net sy'n ddyledus

Atodiad D: rhestr termau

Cais – eich ffurflen gais wedi'i chwblhau ac unrhyw ddogfennau neu wybodaeth rydych yn eu hanfon atom gyda'ch cais am Grant.

Canllaw ar Wneud Cais – y ddogfen sy'n amlinellu cwmpas y rhaglen a sut i wneud cais.

Dibenion Cymeradwy – mae'r Dibenion Cymeradwy yn crynhoi'r Prosiect a ddisgrifir yn eich Cais.

Cyllidwr – Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol sy'n gweinyddu Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol.

Grant – y swm rydym wedi'i ddyfarnu i chi ar gyfer eich Prosiect.

Contract y Grant – yn cynnwys:

- 'Gwirio manylion eich Prosiect'
- Telerau ac Amodau
- unrhyw Amodau Grant Ychwanegol, os yn berthnasol
- Telerau Safonol y Grant
- Canllaw Derbyn Grant
- eich Cais

Dyddiad Terfyn y Grant – y dyddiad y mae'n rhaid i chi gwblhau'r Prosiect.

Canran y Grant – y Grant wedi'i rannu â chyfanswm costau'r Prosiect.

Cytundeb Cyfreithiol – y broses y mae'n rhaid i chi ei chwblhau i gadarnhau a chytuno ar eich Grant. Mae hyn yn cynnwys cadarnhau manylion eich Prosiect (gan gynnwys y Grant, y Dibenion Cymeradwy a Dyddiad Terfyn y Grant) a chytuno ar Contract y Grant.

Trwydded agored – mae trwydded agored yn rhoi caniatâd i gael mynediad at waith, ei aildefnyddio a'i ailddosbarthu heb lawer o gyfyngiadau neu ddim cyfyngiadau. Mae amrywiaeth o drwyddedau agored ar gael, ond y drwydded agored ddiofyn sydd ei hangen yw'r drwydded Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0), neu drwydded gyfatebol.

Canlyniadau – rydym yn disgrifio'r gwahaniaeth rydym eisiau ei wneud gyda'n cyllid trwy gyfres o naw Canlyniad. Mae canlyniadau'n newidiadau, effeithiau neu fuddiannau sy'n digwydd o ganlyniad uniongyrchol i'ch Prosiect. Bydd pob un o'r Prosiectau rydym yn eu hariannu'n cyflawni un neu fwy o'r Canlyniadau hyn.

Prosiect - y dibenion rydym wedi'u cymeradwyo fel y'u hamlinellir yn y Cais (gan ystyried unrhyw newidiadau a gytunwyd gennym ni a gennych chi yn ysgrifenedig hyd at ddyddiad ein penderfyniad i ddyfarnu'r Grant i chi ac unrhyw newidiadau rydym yn dweud wrthyhych amdanynt yn y Cytundeb Cyfreithiol). Weithiau, disgrifir y dibenion hyn fel Dibenion Cymeradwy ac maent yn cynnwys cael a defnyddio cyllid partneriaeth fel yr amlinellir yn y Cais a sut y gwnaethoch chi ddweud y byddech yn defnyddio'r Eiddo (os o gwbl).

Dyddiad Cwblhau'r Prosiect – dyddiad y llythyr rydym yn ei anfon atoch yn rhoi gwybod i chi ein bod wedi cofnodi bod y Prosiect wedi ei gwblhau. Noder y bydd y dyddiad hwn ar ôl y dyddiad y byddwch wedi cwblhau'r holl waith ar y Prosiect.

Eiddo – tir, adeiladau, eitemau treftadaeth neu eiddo deallusol a fydd yn elwa o'ch Grant.

Rydym, ni, ein – y Cyllidwr.

Chi, eich – Derbynnydd y Grant.

Diweddariadau i'r canllawiau

Byddwn yn adolygu'r canllawiau hyn yn rheolaidd ac yn ymateb i adborth defnyddwyr. Rydym yn cadw'r hawl i wneud newidiadau yn ôl y gofyn. Byddwn yn rhoi gwybod am unrhyw newidiadau cyn gynted â phosibl drwy'r dudalen we hon.

Newidiadau

13 Ebrill 2023: Golygwyd y canllawiau hyn yn sylweddol er mwyn sicrhau eu bod yn cefnogi defnyddwyr ein system rheoli grantiau newydd. Mae'r hen system wedi cau bellach.

Mae'r diweddariadau hyn yn cynnwys:

- dileu testun sy'n gysylltiedig â'r hen system rheoli grantiau, gan gynnwys pa gamau y dylai defnyddwyr eu cymryd i gwblhau ein hen ffurflenni cais
- dileu prosesau a oedd yn ymwneud â'n hen system, er enghraifft postio llythyrau hysbysu am grantiau

- diweddarau iaith a therminoleg fel eu bod yn cyfateb i'n system newydd